İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANI

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

18 OCAK 1971 birinci direniş dönemi

İŞ BAŞINDA BOŞ OTURMA

TEKSEN GÜÇLENİYOR

4-18 OCAK

18 OCAK 1971 birinci direniş döneminde

İŞ BAŞINDA BOŞ OTURMA

TEKSEN GÜÇLENİYOR

18 OCAK 1971 birinci direniş dönemi

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

YIL : 16 CİLT : 17 SAYI : 190

Kurucusu : Orhan YAVUZ
Sahibi : İnşaat Mühendisleri Odası
Adına : Sedat ÖZKOL
Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni :
İlkay İZER

Yönetim Yeri :
Selânik Cad. No. 19/1 Yenişehir - Ankara
Tel : 12 13 69 - 17 85 99

Dizilip Basıldığı Yer :
DOĞUŞ Ltd. Şti. Matbaası - Ankara

Abone Tarifesi :
Fiyatı : 5,00 lira, Yıllığı : 60,— lira olup, dış memleketler için 10,— ve 120,— liradır. Yıllık abone tutarına özel sayı bedelleri de dahildir. Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi İnşaat Mühendisleri Odası üyelerine bedelsiz gönderilir.

Telif Hakları Tarifesi :
Derginin beher standart sayfası, telif yazılar için 30 lira, tercüme yazılar için 20 lira; orijinal şekil ve resimler için 10 - 30 liradır. Orijinal karikatürlere 50,— liraya kadar telif hakkı ödenir. ★ Yayın Komitesi gönderilen yazılar üzerinde gerekli düzeltmeyi yapmağa selâhiyetlidir. ★ Basılan tercüme yazılardan dolayı her türlü sorumluluk çevirene aittir. ★ Yayınlanan yazılardaki fikir ve teknik yazarlarına ait olup İnşaat Mühendisleri Odası'nı ve dergiyi ilzam etmez. ★ Dergideki yazılar kaynak gösterilmek şartiyle (müsaade alınarak) başka bir yayın aracında yayınlanabilir. İlânlardan sorumluluk kabul olunmaz. ★ Dergiye gönderilen çeviri ve fotoğrafların kaynaklarının gösterilmesi gerekir.

İÇİNDEKİLER

dergimizden

Uzun süredir yakındığımız bir aylık gecikmeyi gidermek kaygusuyla bu sayının kapsamını bir parça dar tutmak zorunda kaldık. Bu nedenle bilirkişi listeleri ve meslekte 40. yılını doldurmuş üyelerimizin jübilesi ile ilgili yazılar önümüzdeki sayı yer alabilecek.

Teknik elemanlar 1971'e direniş eylemi ile girmiş oluyorlar. Birinci direniş dönemine ait yazıları hem olaylar hem de düşünceler bölümünde okuyacaksınız.

İstanbul Teknik Üniversitesi asistanlarından Gönen Toprak, Teknolojik Gelişim ve Teknik Eğitim başlıklı yazısında teknik eğitim sorunlarını irdeleyip öneriler getiriyor.

İlk kez Sağmalcılarda beliren kolera salgınından sonra önemi yarattığı tedirginlikle birlikte büyüyen çevre sağlığı sorunlarını sayın Dağlı dile getiriyor.

Beyşehir gölü ile Akdeniz arasındaki ilişki dolayısıyla Orta Anadolu'nun karş, karşıya geldiği kuraklık ve su baskını sorunlarını ele alan sayın Özsoyeller'in özgün makalesini ilgi ile izleyeceğinizi umuyoruz.

Sayın Gülsoy'un yayınladığımız incelemesi, bilirkişilik görevini yüklenmiş ve yüklenecek bir çok meslektaşımıza gerekli hukukî açıklamaları sunduğu için yararlı olacağı inancındayız.

Hukuk ve sosyal bilim otoritelerinin öğretmenler Boykotu ve kamu görevlilerinin grev hakkı konusunda hazırladıkları rapor, teknik elemanların da direniş eylemlerinin hukuk açısından yerini saptıyor. Hükümet yetkilileri ile Anayasamızın oluşmasında önemli payları bulunan bilim adamlarımızın kamu görevlilerinin direniş hakkı konusundaki düşünce farklılıkları oldukça ilginç.

BAŞYAZI

SOSYAL VE EKONOMİK HAKLARIMIZI MUTLAKA ALACAĞIZ

Sedat ÖZKOL

Gizli ya da açık bütün baskılara, yetkililerin Anayasanın özüyle çelişen bütün sözde tehditlerine, Teknik Eleman Düşmanlarının eylemimizi bölmek için sarfettikleri bütün çabalara rağmen kamu kesiminde çalışan 35.000 mühendis, mimar, tekniker, teknisyen, jeolog ve jeofizikçinin ülke çıkarlarını savunmak ve Türkiye Teknik Gücünü geliştirebilmek amaçlarıyla giriştikleri direniş, iki hafta süreyle ve yurt çapında sürdürüldü. Bu direnişi Türkiye Teknik Elemanlarının yeni maddi olanaklar için başlattığını ileri sürerek kamu oyunu yanıltmaya çalışanların oyunları kesinlikle boşa gitmiş, Türkiye Öğretmenler Sendikasından ilerici Basınımıza kadar pek çok kuruluş ve kurum eylemimizi söz-

le ve yazıyla desteklemişlerdir. Türkiye, Teknik Elemanlarıyla çalışan kitleler arasında işbirlikçiler tarafından yaratılan suni çelişkiler, direniş süresinde birer birer ortadan silinirken hareketin öncülüğünü yapan Teknik Personel Sendikası bir hafta içinde 2000 yeni üye kazanmıştır. Ülkemizin her yanında yüzlerce teknik eleman ivmelenen bir hızla Teknik Personel Sendikasına yaklaşmakta, üye olmakta ve üye kazandırmaktadırlar.

EYLEMİMİZ HAREKETİN TEMELDE MESLEK ODALARIYLA DEĞİL - SENDİKAL ÖRGÜTLERLE YÜRÜTÜLEBİLECEĞİ GERÇEĞİNİ BİR KERE DAHA ORTAYA KOYMUŞTUR. TÜRKİYE TEKNİK ELEMANLARININ ÖNCÜ ÖRGÜTÜ. BİRLEŞTİRİCİ ÖRGÜTÜ, SÜRÜKLEYİCİ ÖRGÜTÜ TEKSENDİR. TEKSEN DİRENİŞİMİZİN KUŞKUSUZ TEK LİDERİDİR.

Eylem, Teksenin öncülüğünü ve gücünü açıkça kasıtlarken ilerici odaların ve meslek kuruluşlarının yardımları da büyük yarar sağlamıştır. Bununla beraber kendi kitlelerini temsil edemeyen sözde yöneticilerin belirli meslek odalarını pasif bir tutuma sürüklemek istedikleri ve hatta sürükledikleri de su yüzüne çıkmıştır. Örneğin yurdun her köşesindeki belirli odalara bağlı yüzlerce mühendis, şimdiki yöneticilerini, sözle, telgrafla, mektupla, imzalı muhtıralarla ve basın yoluyla açıkça kınamışlar ve arkadaşlarını eyleme katılmaya çağırmışlardır.

ÖNÜMÜZDEKİ ŞUBAT AYI SONUNDA TÜM YÖNETİCİLER KENDİ KİTLELERİ ÖNÜNDE HESAP VERECEKLERDİR. KUŞKUSUZ ODA GENEL KURULLARI GERÇEK YÖNETİCİLERİN GÖREVLENDİRDİĞİ SÖZDE YÖNETİCİLERİN GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILDIĞI KURULLAR OLACAKTIR.

Bugüne kadar bazı gayretkeş, idarecilerin oluşturmaya çalıştıkları baskılar da büyük bir dayanışmayla etkisiz kılınmış bulunmaktadır. Teknik elemanlar ekonomik ve idarî baskılara direnmeye kesinlikle kararlıdırlar. Bu gerçeklere rağmen, bu baskılar yoğunlaştırıldığı takdirde, baskıyı oluşturanların "teknik eleman" düşmanı olarak ilân edilmelerinde hiç tereddüt edilmiyecektir.

BAŞBAKAN VE YATIRIMCI BAKANLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELERDE TEKNİK ELEMANLARIN "KESİN TEMİNAT" İSTEDİKLERİ KENDİLERİNE DUYURULMUŞTUR.

Direniş eylemi bilinçli bir şekilde devam ederken teknik elemanların gerçek temsilcileri de yasama organlarındaki teknik elemanlarla ve hükümet yetkilileri ile görüşmeler yaparak, teknik elemanların personel kanunu ile uğradıkları haksızlıkları, bir kez daha ilgililere duyurma yolunda çabalara girişmişlerdir. Maliye, İmar ve İskân, Sanayi, Köyişleri ve Bayındırlık Bakanlarıyla yapılan görüşmelerde teknik elemanların haklarını alıncaya kadar direnişe kararlı oldukları açıklanmış, özellikle intibaklar ve yan ödemeler konusundaki açık haksızlıkların biran önce düzeltilmesi gereği bir kere daha ortaya konmuştur. Başbakan Süleyman Demirel'le de 1 saatten fazla süren bir görüşme yapılmış bu görüşmede sorunlarımız Başbakana bütün ayrıntılarıyla açıklanmıştır. Teknik elemanlar adına, Başbakandan kamu oyunda sorunların çözümleneceği yolunda bir açıklama yapması istenilmiştir.

EYLEMLERİMİZİ DAHA FAZLA MADDİ OLANAK İÇİN DEĞİL, HALKIMIZ YARARINA ÇALIŞABİLECEĞİMİZ BİR STATÜYE KAVUŞMAK İÇİN SÜRDÜRÜYORUZ. TEKNİK VE BİLİM BÜTÜNÜYLE ÜLKEMİZİN YARARINA KULLANABİLECEĞİMİZ GÜNE KADAR DA BU EYLEMLER SÜRÜP GİDECEKTİR.

YAŞASIN ÖZGÜRLÜĞÜ İÇİN MÜCADELE EDEN TÜRKİYE TEKNİK ORDUSU.

ÖZEL OKULU ÖĞRENCİLER SATIN ALDI

Kadiköy Mimarlık Mühendislik Özel Yüksek Okulu, Akademik Öğretim Anonim Ortaklığı tarafından müstakil olarak satın alınmıştır. Öğrenciler bayram ertesi yeni okullarında öğrenime başlayacaklardır. Eskiden Kadıköy Mimarlık Mühendislik Özel Yüksek Okulu adı ile öğrenim yapan okulun öğrencileri yönetimi beğenmeyerek okulu satın almak üzere harekete geçmişlerdi.

YAPI ARAŞTIRMA KURUMU YÖNETİM KURULU

1968 - 1970 çalışma dönemini tamamlayan Yapı Araştırma Kurumunda, yeni çalışma dönemi için yapılan seçimler sonucunda 8. dönem yönetim kuruluna Prof. Lütfü Zeren (Başkan) Atilla Yücel (Başkan yardımcısı) Dr. Yıldız Sey (Genel Sekreter), Dr. Nigâr Beyazıt, Mine İnceoğlu, Necati İnceoğlu, İ. Hakkı Moltay seçilmişlerdir.

GÖLBAŞINDA ARSA OYUNLARI

Gölbaşı (Ankara)Belediye başkanı, 10 Aralık tarihli Ulus Gazetesine gönderdiği bir tekzip yazısında, Gölbaşı'nda arsa oyunları yapıldığını kabul etmiştir. Gölbaşı'ndaki arazilerin büyük bir kısmının 5 - 6 yerli hanenin elinde bulunduğunu bildiren belediye başkanı, bunların fakir halkın daha da mağdur olmasına sebep olan satışları yaptığını da itiraf etmektedir. Aşağıda adı geçen tekzibin bazı bölümlerini yayınlıyoruz.

"Gölbaşı'nda beş yıl önce kurulan belediyenin beş yıllık Belediye Başkanıyım. Gölbaşı kasabasının oturduğu binlerce metre karelik sahanın yüzde otuzu hazine olup mütebakisi de en çok yüzde iki hisseye sahip olan vatandaşlara aitti. Ancak bu arazilerin tümü beş altı yerli hanenin zilyedinde bulunmaktadır.

Gölbaşında yerleşmek isteyen kişiler gayrikanuni olarak zilyet sahiplerinden konut yapmak için yer satın almaktadır. **İşte bu durumu fırsat bulan zilyetler ellerindeki arazilerin yüzde bir hisselerine karşılık yüzde yüzünü harici bir senetle satarak fakir halkın daha da çok mağdur olmalarına sebebiyet vermekte idiler.**

Ben belediye başkanı olunca halkı uyarmağı vicdani bir borç bildim. **Tapuda maliki başkaları olan bir gayrimenkulun zilyedinden harici senetle alım satımının kanunen muteber olmadığını anlattım.**

Pek tabiidir ki birkaç hane reisi bundan zarar ediyordu. Ben İskân Bakanlığı ile de temasa geçerek 775 sayılı Gecekondu kanununa dayanarak **515.000 metre karelik sahayı istimlâk ettirdim. Sonra da imar plân ve parselesyonunu yaptırarak ihtiyaçlı bulunan 260 vatandaşa kanunun tamamen ruhuna uygun olarak hiç bir particilik gözetmeden kendi kurralarını kendilerine çektirmek suretiyle heyet huzurunda dağıttım.**

DANIŞTAY 5. DAİRE BAŞKANININ AÇIKLAMASI

Ankara televizyonununda personel kanunu ve intibaklar konusunda bazı açıklamalar yapan Danıştay Beşinci Daire Başkanı Sait Köksal, Danıştayın durdurma kararından sonra teknik personel için uygulanacak usul hakkında şöyle konuşmuştur :

"— Teknik hizmetler sınıfının intibakını kapsayan ek geçici dördüncü maddede resmi sektörde geçen hizmetlerin tamamı serbest olarak geçen hizmetlerin dörtte üçü hesap edilecek ve intibakta dikkate alınacak, bir misal de vereyim : 9 sene devlet sektörün-

de 12 sene de serbest hayatta çalışan bir yüksek mühendis serbest hayatta geçen hizmetinin 9 yılı dörtte üçü itibariyle resmî sektörde geçen hizmetinin 9 yılı toplanacak 18 yıl üçer yıl bir derece olmak itibariyle altı derecelik bir müktesep hakkı doğacak, bu altı derece hangi başlangıç noktasından hareket etmek suretiyle intibak uygulanacak? Ek geçici dördüncü madde maalesef intibak başlangıç noktasını tespit etmiş değil. Bu haliyle 36. maddeye rücu etmek ve 36. maddenin tespit ettiği bir yüksek tahsil görmüş yüksek mühendisin başlayacağı derecenin başlangıç noktası olarak alınması suretiyle 6 derecenin verilmesi suretiyle intibakın tekammül ettirilmesi düşünülebilir. Fakat geçici 22. maddeye göre kurulmuş bulunan intibak komisyonu 3 Maliye Vekâleti temsilcisi 3 Devlet Personel Dairesi temsilcisinden kuruluyor, bunların hazırladığı genel esaslarda bu komisyon kendiliğinden intibak başlangıç noktası tespit etmiş bulunuyor. O da 3656 sayılı Kanunun üçüncü maddesine göre tahsil durumları itibariyle girebilecekleri dereceler başlangıç noktası alınmak suretiyle hükmünü getiriyor. Bu hüküm kanunda mevcut olmadığına göre, gerek dâva daireleri kurulu, gerek beşinci daire, bu hükmün uygulanması yönünden yürütmenin durdurulması kararını verdi. Yürütmenin durdurulması kararı verilmiş bulunması itibariyledir ki, artık yevmiyeli teknik personel çalıştıran idarelerin hepsinin kanunun ana hükmünü 36. maddeye intibakın başlangıç noktası olarak esas almak durumunda idi, bazı dairelerin aldığı bazı dairelerin bu intibakı yapmadığı yine matbuatdan gözümüze ilişiyor. Binaenaleyh kanunun ek geçici maddeleri itibariyle memur ve ücretlilerle aylıklı ve ücretli personelle yevmiyeli teknik personel ,tiyatro personeli opera personeli orkestra personeli ve diğer personel arasında bir farklılık doğuyor. Bu saydığım sınıflar için intibakta bir madde tespit edilmiş değil. Yalnız ek geçici ikinci madde aylıklı ve ücretli personelin intibakını hüküm altına almış yani halen işgal ettiği derecelerin yeni derecelere intibak ettirileceği hükmünü getirmiştir."

---

3. TEKNİK ELEMAN DİRENİŞİ

Teknik elemanların ücretlerinde azalmalar yaratan, kazanılmış birçok hakları kaybettiren yeni personel kanununa karşı, tüm Türkiye teknik elemanları Türkiye çapında 3. kez direnişe geçmeyi kararlaştırdılar.

Dinamik ve kesin iki eylemden sonra bir bekleyiş dönemine girmiş olan teknik elemanlar, özellikle intibakların yarattığı haksızlıklar ve "şantiye seyyarlık ve mahrumiyet" gibi yan ödemelerin durdurulması üzerine yeniden bir hareketlilik ve direniş potansiyeli içine girdiler.

Bir taraftan Odamız, Teksen, diğer bazı odalar yöneticileri ile toplantılar oluşturup gelişen durumların yansıyacağı, bir forum toplanması için çalışmalar yaparken, öte yandan teknik elemanlar çeşitli bölgelerde birbirinden bağımsız kıpırdanmalar içine girdiler. 21 Aralık günü bir bildiri yayınlayan Karayolu 17. Bölge teknik elemanları Personel Kanununa karşı çıkarak, her türlü direnişe hazır olduklarını bildirdiler. Aynı günlerde doğu illerinde bir çok teknik eleman, toplantılar yapmayı kararlaştırdı.

Daha sonra sendikal örgütümüz TEKSEN bütün yurtta bildirilerle ve her kesimden teknik elemanların katıldığı toplantılarla örgütlü çabalara girişti. Sendikamız 26 Aralık 1970 günü saat 14.30 da İzmir'de ve aynı gün saat 15.00 de Elâzığ'da Forumlar düzenledi. Her iki foruma da TEKSEN Merkez Yürütme Kurulu üyeleri de katıldılar.

İzmir'deki Foruma Balıkesir'den, Nazilli'den, Manisa'dan ve Demirköprü'den gelen teknik elemanlar da iştirak ettiler. 200 - 250 kişinin katıldığı Forumda 1. Teknik elemanların Personel Kanununa karşı oldukları bu konuda uzun vadeli mücadeleye azimle devam olunacağı, 2. Kısa dönemde Personel Kanununun imkânlarından sonuna dek yararlanmak üzere (intibaklara ilişkin sorunlar, yan ödemeler v.s.) mücadele edilmesi, 3. Bu mücadelenin gerektirdiği direniş biçimlerinin 28 Aralık 1970 Pazartesi günü saat 18.00 de T.S.E. Salonunda yapılacak forumda saptanması ve Egeli teknik elemanların bu kararlara kesinlikle uyması kararlaştırıldı.

Elâzığ'daki foruma da civar kentlerden çeşitli kuruluşlarda çalışan 250

TÜRKİYE

İSKENDERUN HATTI 800 MİLYON DOLARA ÇIKACAK

Türkiye birinci Petrol kongresinde konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Arif Onat, "TBMM ne sunulan değişiklik tasarısı yürürlüğe girdikten sonra, Türkiye'deki petrol aramalarına İktisadî Devlet Teşekküllerinin de katılabileceğini" açıklamıştır.

"Türkiye Petrol Jeologları Derneği" tarafından düzenlenen kongrede konuşan Arif Onat, TPAO'nun petrol sanayii konusunda giriştiği yeni bâzı yatırımlar için bilgi vermiş, "yılda 40 milyon dolar gelir elde edeceğimiz Ahvaz - İskenderun petrol boru hattı inşaatına yakında fiilen başlanacağını" bildirmiştir.

1965 yılında ancak 1,5 milyon ton olan yerli ham petrol üretiminin, bu gün 3 milyon 600 bin tona ulaştığını söyleyen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı şunları eklemiştir:

"Bu değişiklik tasarının taşıdığı bir hükme göre, bir kuruluşa tanınan en fazla ruhsat sayısı 8 olarak muhafaza edilmekle beraber, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının yetkisi ile arama ruhsat sayısı arttırılabilecektir."

Enerji Bakanlığı Müsteşarı Onat, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının yeni giriştiği önemli projelere de değinerek, şu bilgiyi vermiştir:

"Petrol sanayiimizin entegre bir hale getirilmesi için TPAO önemli bâzı projeleri gerçekleştirmek üzeredir. Bunlardan birincisi Ahvaz - İskenderun petrol boru hattı projesidir. Bu proje gereğince 10 milyonu taşıma, 30 milyonu da liman faaliyetlerinden olmak üzere yılda memleketimizin 40 milyon dolar kazanç sağlıyacağı hesaplanmıştır. Fizibilite raporları tamamlanmış olan bu proje ile ilgili fiilî inşaata yakında başlanmış olacaktır. Bu proje 800 milyon dolara çıkacaktır.

İkinci olarak, Irak - Türkiye tabii gaz boru hattı projesi gelmektedir. Birinci kısım inşaatı Kerkük - Batman arasında yapılacak olan bu boru hattı ile günde Türkiye'ye 3 milyon metreküp tabiî gaz taşınacak, bu gaz müteakiben önemli istihlâk merkezlerine iletilecektir."

KADIN MÜHENDİSLERİN KONFERANSI

KADIN MÜHENDİS VE TEKNİSYENLERİN 3 üncü ULUSLARARASI KONFERANSI 5-12 EYLÜL 1971 tarihinde Torino (ITALYA) da yapılacaktır.

Konu 'PLANNING FOR PROGRESS' tir.

Konferansın Türkiye temsilcisi : Y. Müh. Bilge Özgüner, 4. Levent No. 59/2 — İstanbul

ZONGULDAKTA DUMANSIZ YAKIT

Türkiye Kömür İşletmesi Genel Müdürlüğü, 1971 yılında 400 milyon liralık yatırım yapacaktır.. Türkiye Kömür İşletmesi gelecek yıl, dumansız yakıt projesini ele alacak, bu konuda çalışmaları geliştirecektir.. Proje tatbikatı ileriki safhalarda hava sorununun çözümü konusunda olumlu adımlar atılacaktır.

Önümüzdeki yıl ele alınacak yeni yatırım konuları arasında Zonguldak taşkömürü arama ve büyük proje hazırlıkları bulunmakta, ayrıca Zonguldak merkez atelyesinin malzeme ve teçhizat fabrikası haline getirilmesi öngörülmektedir.

Türkiye Kömür İşletmesi Genel Müdürlüğü'nce 1971 yılında uygulanacak yatırım programına göre, taşkömür havzası idame ve tevsii projesi üzerindeki çalışmalar yoğunlaştırılacak, bu maksatla 180 milyon lira harcanacaktır.

ÇELİK HADDE ÜRETİMİ % 50 AZALDI

Karabük-Demir Çelik İşletmeleri'nin 1000 ton kapasiteli üçüncü yüksek fırını Ülkü; donmaya başlayınca, çelik ve hadde üretimi yarı yarıya düşmüştür.

Günde bin ton mayi maden (Pik) istihsal eden 3 fırının, on gün önce içine düşen külahının hâlâ çıkartılması yüzünden donma başlamıştır. Külahın düşmesi ile azalan istihsali normale çevirmek için yapılan çalışmalar sırasında soğutma suyu borusu da delinmiş ve su karışan fırındaki maden donmaya başlamıştır. Fırını sekiz yıl önce yapan Alman firması yardıma çağrılmıştır.

ALMANYA

YAPIŞTIRMA JET UÇAĞI İNŞA EDİLİYOR

Almanya'da uçak sanayiinde devrim yaratacak bir buluşun tatbikine geçilmiştir. Bu yeni metoda göre inşa edilen uçaklarda perçin-vida ve lehim kullanılmamakta sadece özel tutkallardan istifade edilmektedir.

Bu tarzda yapılan inşaatta birbirine yapıştırılan metaller yabancı maddelerden iyice temizlenmesi için özel kimyevi banyolardan geçirilmekte, sonra da tutkallı şeritlerle birbirine tutturulmaktadır. Bu ameliyeyi tutkalın iyice sertleşip metale kaynaması için bir fırın ameliyesi takip etmektedir. Bu şekilde imal edilen VFW 614'ün gövdesindeki parçaların yüzde 60'ı, orta kısımdaki kanat yatağı ve daha birçok küçük parçalar lehimlenip perçinlenmemiş, vidalanmamış sadece yapıştırılmıştır. Böylece bu kısa mesafeli jetin ağırlığı, geleneksel uçaklarınkinden yüzde 25 daha azdır. Bu arada uçağın dayanıklılık derecesi, perçinli uçaklarınkine oranla yüzde 35 daha fazla, hatta şimdiye kadar yapılan nokta kaynağından yüzde 40 daha yüksektir. Mühendis Volkmar Kröner yönetimindeki bilginler Bremen'deki bir uçak fabrikasında on yıl süreyle, madenlerin yapıştırılması üzerinde çalışmış ve bu teknikle yapıştırılan hafif madenlerin bir daha ayrılmadığı sonucuna varmışlardır.

LUNOK HOD - 1 YENİDEN ÇALIŞMAYA BAŞLADI

— Batı Almanya'daki Bochum gözlemevi, Ay gecesinden dolayı 14 günden beri hareketsiz kalan "Lunokhod - 1" aracının yeniden çalışmaya başladığını ve önceki gece Türkiye saatiyle 23.01 - 23.07 arasında ilkyayınlarını yaptığını bildirmiştir.

Yirmi metre boyunda bir anteni olan Bochum gözlemevinin Uzay Araştırmaları Enstitüsü, yayınların çok net olduğunu da belirtmiştir. Enstitüden bildirdiğine göre, Ay gecesinde eksi 130 - 140 santigrad derecedeki ısıya rağmen "Lunokhod - 1" bu "kış uykusu"na iyi dayanmıştır.

Enstitü, "Lunokhod şimdi yağmurlar denizinde araştırmalar yaparak asıl görevini yerine getirecektir." demiştir.

Bilindiği gibi, Sovyetler Birliğince 11 Kasım'da uzaya gönderilen "Luna - 17" aracı 17 Kasım'da Ayın yüzüne inmiş ve aynı gün içinde bilimsel araçlar bulunan ilk "Ay otomobili" (Lunokhod - 1) "Luna - 17" den çıkarak Ay yüzünde dolaşmaya başlamıştı.

SSCB

RUS TU - 144 NAKLİYE UÇAĞININ HIZI 2430 KM.

Tass Ajansına göre ticari amaçlarla kullanılmak üzere geliştirilen sesten hızlı Sovyet nakliye uçağı Tu-144 kısa bir süre önce bir deneme uçuşu sırasında saatte 2430 km. hıza ulaşmıştır. Bu ses hızının iki katıdır.

Tass Ajansı tarihi açıklanmayan deneme uçuşunda Tu - 144'ün 19.960 metreye kadar yükseldiğini ve uçaktaki aygıtların gereken biçimde çalıştığını bildirmiştir.

Ajansa göre Sivil Havacılık Bakanlığı uçağın denenmesine devam edecektir.

DÜNYANIN EN YÜKSEK BARAJI

● S. S. C. B. nin Afganistan sınırına yakın Vaksh Nehri üzerinde 310 m. yüksekliğindeki Nurek Barajı, tamamlandığı zaman, dünyanın en yüksek barajı olacaktır.

Nurek Barajı ortada bir geçirimsiz kil çekirdekle toprak ve kaya dolgu olarak inşa edilmektedir.

MOGOLİSTAN

MOGOLİSTAN SANAYİİ GELİŞİYOR

Moğolistan, Sovyet Rusya, Japonya, İtalya ve Macaristan'dan sağladığı teknik ve malî yardımla, geniş bir sanayileşme çabasına girişmiştir. Ülkenin çeşitli bölümlerinde kurulmakta olan tesislerin şimdiki toplamı, 250'yi aşmaktadır. Sosyalist blok ülkeleriyle de sıkı bir işbirliği yapan Mogolistan Hükûmeti, Darkhan şehrinde, Çek yardımıyla büyük bir çimento sanayii kurmuş ve Çölbakan bölgesinde de, Bulgar teknik ve malî yardımıyla, dev bir et paketleme tesisi yaptırmıştır.

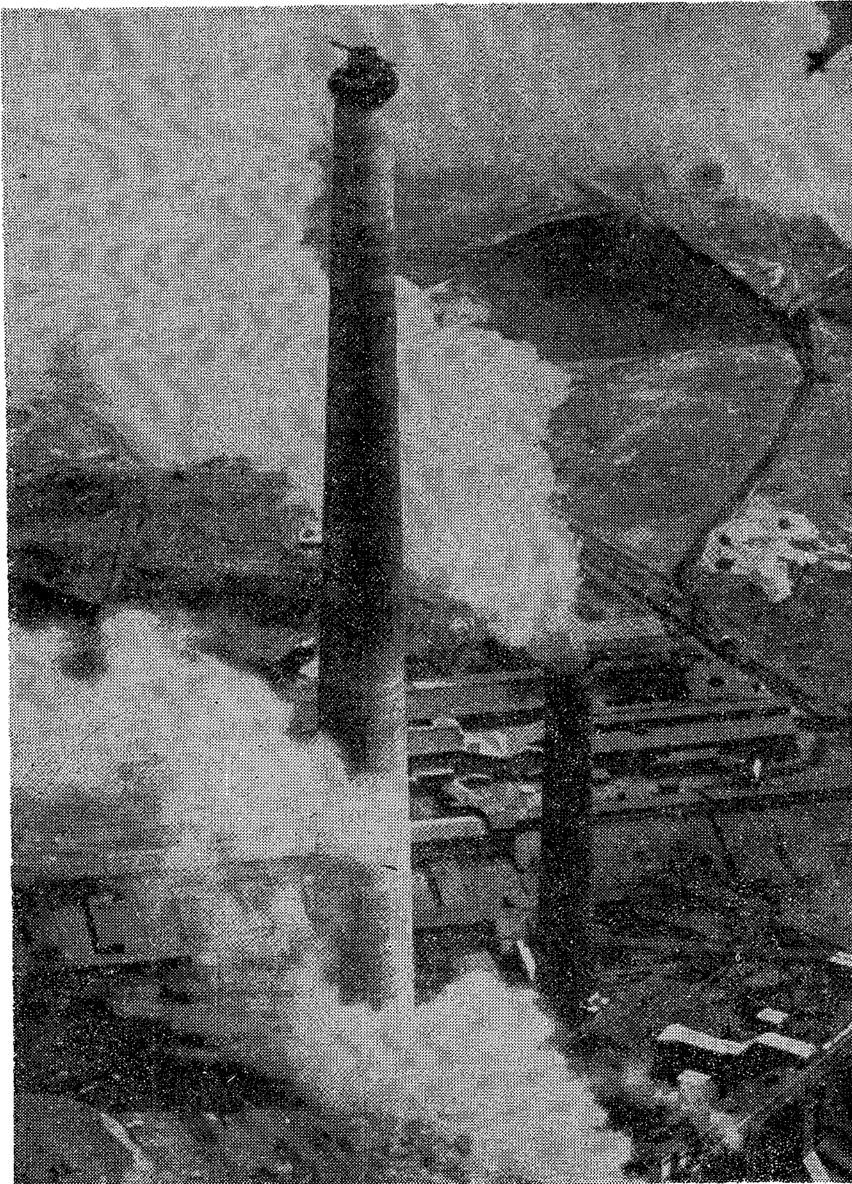
Sosyalist bloku içine alan (COMECON) iktisadî örgütü, Mogolistan'daki yatırımlar için, düşük faizli ve uzun süreli krediler açmıştır. İtalya ile diplomatik ilişkiler kuran Moğol Hükümeti, bu ülkeden malî ve teknik yardım sağlamış bulunmaktadır.

Sosyalist blokta Macaristan, Sovyet Rusya'dan sonra, en çok yardım-

da bulunan ikinci ülkedir. Moğollar, son yaptıkları ek anlaşmalarla, Doğu Alman sermayesiyle, konserve tesisleri, Polonya sermayesi ile de ilâç ve giyim eşyası fabrikaları kuracaklardır. Polonya, Moğolistan'a "bir sosyalist armağanı olarak' 'ayrıca, veteriner istasyonları, benzin istasyonu şebekeleri ve elektrifikasyon tesisleri yaptıracaktır. Moğollar, başkent Ulan Bator'u resmen geziye gelen İngiliz Parlâmento Kuruluna, diplomatik ilişki ve teknik yardım konularında tekliflerde bulunmuşlardır. Bir tarım ülkesi niteliğinden çıkmaya büyük önem veren Moğol Hükümeti, gelecek on yıl içinde, Orta Asya'da, modern bir sanayi devleti olacağı kanısındadır. Moğolistan dış politikada da, şimdiye kadar izlediği izolasyon tutumunu, kesinlikle değiştiren bir eyleme girişmiştir.

KANADA

DÜNYANIN EN YÜKSEK BACASI

● Geçenlerde Ontario (Kanada) da tamamlanan bir bakır Kompleksinin kayar şekilde inşa edilen bacasının, dünyanın en yüksek bacası olduğu id-

dia edilmektedir. 381 m. yüksekliğinde olan baca gövdesi (Paris'in Eiffell Kulesinden 81 m. daha yüksektir) bir Alman prosesine göre Kanadalı Kellogg Co. Ltd. tarafından 2,5 ayda inşa edilmiştir. İnşaatta tutucu yükselme usulü kullanılsaydı, aynı işi yapmak için iki yıllık bir zaman gerekecekti.

5,5 milyon dolarlık yapı, som kaya temel üzerinde 1,20 m. kalınlığında bir betonarme kaideye oturmaktadır. Gittikçe incelenerek yükselen ve tabanda 35,50 m. çapında, 128 cm. kalınlığında olan bacanın, tepe civarındaki boyutları mütenazıran 15,80 m. ve 33 cm. dir. (Fotoğrafa bakınız)

Uc uca eklenen çelik çubuklar bağ telleriyle beraber kullanılmıştır. Yapıya, 13 ilâ 35 mm. çapında 1180 ton betonarme çeliği ve 24000 metreküp beton gitmiştir. Bacanın 40 m. den aşağısında direnci 316 kg/cm² ve yukarı kısmında 281 kg/cm² olan beton kullanılmıştır.

Yerden 381 m. yüksekliğe tırmanan baca; biri 152 m. ve diğeri 107 m. olan alçak bacaların yerini alacak ve yüksek atmosfer içine kirli, zehirli gazlarını dağıtacaktır. Zehirli sülfür dioksit ve kirli gazların artık zararlı bir etkisi olmayacaktır.

NORVEÇ

KUZEY DENİZİNDE PETROL ARAŞTIRMALARI

Norveç karasuları dahilinde 62. enlemin Ekofiskaltet adı verilen bölgede çok zengin petrol damarlarına rastlanmıştır. Bu yeni damarlara West Ekofisk adı verilmiştir.

Burada ilk petrol bundan birkaç ay önce Philips petrolium Company tarafından bulunmuştu, ikincisini de bulan gene aynı şirkettir. Şirket bu son bulduğu petrol için 200 milyon Norveç kronu harcamıştır. (415 milyon TL.) ve buradan yılda 15 milyon ton ham petrol üretileceği şirket temsilcileri tarafından açıklanmıştır.

Petrolün buradan Danimarka veya Norveç'e tankerlerle akıtılacağı tahmin edilmektedir. Fakat Norveçliler petrolü kendi ülkelerine akıtmak için büyük çaba sarfetmektedirler.

JAPONYA

TÜNEL AÇMADA BİR METOD

Japon Mühendisleri tünel açmada yeni bir metod geliştirmişlerdir.

Bu metoda göre kayaların delinip tünel açılmasında alışılmış usuller yer.ne su tabancaları kullanılacaktır.

Tokyo Demiryolları Teknik Araştırmalar Enstitüsü çok süratli oldukları için mümkün olduğu kadar düz bir hat üzerinde gitmeleri gereken yeni "Mermi trenler" için çok sayıda tünel açılması gerekeceğini, bu yüzden yeni yöntemlerin geliştirilmesine, çalışıldığını açıklamıştır. Batı Japonya'daki Okayama'yı ülkenin güney ucundaki Hakata'ya bağlayacak olan 393 km. uzunluğundaki Sanyo hattının % 53'ü tünelden ibaret olacaktır. Bu hattın yapımına başlanmıştır.

Yetkililere göre Japonyada düzensiz Jeolojik yapı yüzünden tünel açmakta alışılmış dinamitleme ve döner bıçaklı araçlarla delme yöntemleri yeterli olmamaktadır.

Tünel açmakta denenen yeni yöntemlerden biri kayalara saniyede 1000-1200 metre hızla su püskürtmektir. Püskürtülen yüksek basınçlı su kayada çatlaklara ve bir süre sonra yarıklara sebep olmakta, bu yüzden kayalar kolayca parçalanabilmektedir. Bu yöntemin uygulama alanına aktarılabilmesi için pompanın uzun süre yüksek basınçlı su püskürtecek hale getirilmesi ve suyun yüksek basınç altında donmasının önlenmesi gerekecektir.

Bu derece yüksek basınçlı su püskürtecek bir pompanın metal kısımlarının biçimi ve kullanılacak yapı maddesinin seçilmesi de çözülmesi gereken sorunlar arasındadır.

Tünelcilikte bir devrim yapacak olan bu aracın prototipinin bir kaç yıl

içinde yapılması beklenmektedir.

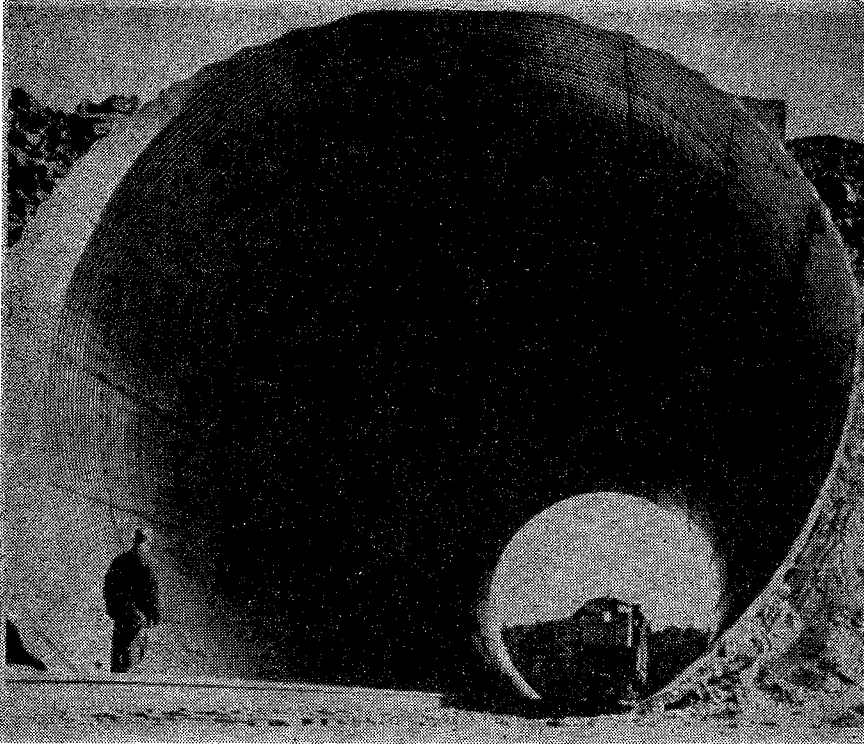
Mikrodalgalar kullanarak da kayaların parçalanmasının mümkün olduğunu düşünen Japon mühendislerine göre bu dalgaların etkisi ile kayadaki moleküller ya da su zerrecikleri çarpışarak ısı artışına sebep olacak, bu sayede kayada çatlaklar meydana gelecektir.

Sanyo hattında altından demiryolu hattı geçmesi gereken bir dağdan alınan sert forhiyolit kayasının altı santimetre uzaktan 5 dakika 20 saniye bu dalgalara maruz bırakıldıktan sonra parçalandığı görülmüştür. Bu durumda, 20 kilowatt enerji açığa çıkmaktadır.

ABD

EN YÜKSEK BİNA

● Chicago (A. B.D.) da şu anda inşa halinde bulunan Sears Kulesi 442 m. yüksekliği ile dünyanın en yüksek ofis binası olacaktır. 109 katlı yapının çelik ve malzemeler tutarında istenilen ve kabul edilen normal ekomiler sağlanarak boru kesitleri 23 metrekare azaltılmak suretiyle inşa edilmektedir. Binanın tabanı 68,60 metrekare olacaktır. 100 milyon dolara baliğ olacak kule Skidmore, Owings ve Merrill Mimarlık - Mühendislik firması tarafından projelendirilmiştir.

AMERİKA'DA EN BÜYÜK BORU

Şu resmini gördüğünüz 9.15 m. çapındaki galvanize çelik boru memleket adına istenilenlerin en büyüğüdür. Michigan'da maden Ocağı hakimiyetini elinde bulunduran Cliff Demir Kumpanyasının Cleveland'daki borusu, bir demir yolunun altından geçmesine hizmet eder.

Maden ocağından biriketleştirilmiş demir cevheri taşıyan bir yük treni borunun içinden geçer ve 125 tonu aşan artık (değersiz) malzeme taşıyan karayolu standart'ı dışı büyük kamyonlar diğer taşımalarla karışmaksızın üzerinden seyahat ederler.

Çok büyük kıvrılmış çelik yapı - işyerinde hazırlanması, kurulması ve tekrar doldurulması dahil- Aramco Ortaklığının Maden İstihsal Bölümü tarafından dokuz haftada tamamlanmıştır. Boru 57,95 m. uzunluğunda ve 200 ton ağırlığındadır.

İTALYA

ESNEK DUVARLAR SAYESİNDE EVLERİN İÇ YAPILARI İSTENİLDİĞİ GİBİ DEĞİŞTİRİLECEK

Taştan ya da betondan konutların modası geçti. Yarının konutları, içindekilerin zevkine göre değiştirilebilecek duvarlarla donatılmış esnek yapılar olacaktır. Bu hafif yapılı konutlarda, ahşap panolar en önemli rolü oynacaktır.

Modern Konutların yapımındaki bu yeni eğilim dünya gıda ve tarım örgütü'nün (FAO) ormanlar bölümü Müdürü, B. K. Steenberg tarafınadn ağaç endüstrisinin çeşitli temsilcilerinin Roma'da katıldıkları Uluslararası Konferansta açıklanmıştır.

Steenberg, toplum yaşayışındaki şartlarda meydana gelen hızlı değişiklikler yüzünden konutlarımızın yapı tekniğini" yeniden gözden geçirmek gerektiğini öne sürmüş ve demiştir ki:

"Bugün evlerimizi sanki yüz yıl sürecekmiş gibi yapıyoruz. Oysa toplum ve dolayısiyle insanların alışkanlıkları ve zevkleri öylesine hızla değişiyor ki bir kaç yıl sonra artık konutlar ihtiyaçları karşılamaz oluyor.

"Bugün konut yapımında yeni bir mimarlık anlayışı vardır: Sıhhî tesisatın meydana getirdiği merkezi bir çekirdek çevresinde dış duvarların çevrelediği bir mekânın içinde kendi dairenizin plânını kendiniz çiziyorsunuz. Bu da size mekân içinde iç duvarları, panoları istediğiniz gibi yerleştirmekte olanca özgürlüğü sağlıyor.

"Bu eğilim öte yandan ahşap panolar endüstrisine yeni bir atılım verecektir. Nitekim bu endüstri son birkaç yıl içinde büyük bir gelişme göstermiştir.

Ve...

A. B. D.

Ocak 18 - 22

"Karayolları Araştırma Kurumunun 50 nci senelik konferansı"

"Highway Research Board's 50th Annual meeting"

Mr. Hugh G. Gillespie, Public Information Office National Research Council, National Academy of Sciences, Washington, D.C. U. S. A.

İngiltere

Ocak 2 - 1971

Londra :

"Betonun hava etkisiyle yıpranması hakkında semposium" Symposium on Weathering of concrete"

The concrete Society, Termina house

Grosvenor Gardens, London SWI, England

Almanya

Şubat 27 - Mart 7 1971

Munich :

"İnşaat Makinaları Bauma Enternasyonal Fuarı"

" Bauma International Construction Machinery Fair"

Bauma International Construction Machinery Fair Munich, Germany

İtalya

Şubat 1971

Milano :

"İnşaat ve toprak Hafriyat Makinaları Uluslararası Sergisi"

"International Exhibition of earth moving and Building Machinery"

International Exhibition of earth moving and Building Machinery Milano, İtalya

Şubat 7 - 14 1971

Verona :

"İnşaat ve Toprak hafriyat Makinaları Uluslararası Sergisi"

"International Exhibition of earth moving and building Machinery"

International Exhibition of earth moving and building machinery Verona, İtalya

İsviçre

Şubat 13 - 21 - 1971

Basel :

"Uluslararası İnşaat Ekipmanı Fuarı"

"International Construction Equipment Fair"

Mustenmesse, P. O. Box 4000, Baselzı Switzerland

Japonya

Mart 1971

"Uluslararası 10 uncu Tokyo Endüstri ve Mühendislik malzemeleri sergisi"

"10 th Tokyo International Industrial and Engineering materials Exhibition"

Tokyo Trade Center

Industrial Daily News Tokyo, Japan

İngiltere

Mart 30 - Nisan 2, 1971

Londra :

"Çevre Kirlenmesi Kontrol Sergisi"

"Environmental Pollution Control Exhibition"

Brintex Exhibitions Ltd. 3 Clements Inn, London W. C. 2 England.

26 - 28 Nisan 1971

Londra :

"İngiltere'deki Ekspres Yollar' Bugün ve Yarın"

"Motorways in Britain : To day and tomorrow"

Institution of Civil Engineer Great George Street, Westminster SWI, London England

Kanada

Haziran 7 - 10

Winnipeg, Manitoba :

"EHVDC Takat Konferansı"
"EHVDC Power Conference"

Fransa

Haziran 23 - 30 1971

Versailles :

"Uluslararası Yapı Konseyi 5'li kongresi"

"The 5 th Congress of the Conseil International du Bâtiment"

Mr. M. 6 Hierhultz, Centre Scientifique et technique du Bâtiment (CS TB), 4 avenue du Recteur Poincare, 75 - Paris 16 Fransa

Japonya

Ağustos 15 - 20, 1971

Kyoto :

"Malzemelerin mekanik davranışı hakkında Uluslararası Konferans"

"International Conference on Mechanical Behaviour of Materials"

Prof Shuji Taira, Kyoto International Conference Hall Thara Gaike, Sakyo-ku, Kyoto, Japan.

GENEL

BM. TEKNİK YARDIMI YENİ ESASLARA BAĞLANIYOR

Birleşmiş Milletlerin kalkınan ülkelere şimdiye kadar proje esasına göre yaptığı teknik ve iktisadi yardımın, bundan sonra beş yıllık bir süre içinde ve memleket esasına göre ayarlanması için hazırlıklar yapıldığı ve bu konuda Ankara'daki Birleşmiş Milletler Temsilciliği ile hükûmetimiz arasında temaslar yapıldığı güvenilir diplomatik çevrelerden bildirilmiştir.

Alınan bilgiye göre, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, kaynak fazlalığı olması nedeniyle gelişen ülkelere yaptığı yardımı arttırmaya ve yeni esaslara bağlamaya karar vermiş ve ülkeleri tek tek ele alarak, en fazla ve verimli yardımı nasıl yapabileceğinin tesbiti yolunda ilgili hükümetlerle, bu arada Türkiye ile temasa geçmiştir. ABD'nin 1970'lerde, ikili yardım yerine çok taraflı yardım yolunu tercih etmesi ve B. M. ile ona bağlı malî örgüt ve bankalara yaptığı katkıları arttırma nedeniyle, B. M.'in artan kaynaklarını yeni prensipler çerçevesinde daha verimli bir şekilde değerlendirebileceği bildirilmiştir. Ankaradaki bir B. M. yetkilisi, "B.M.'in gelişen ülkelere olan yardımları büyük bir gelişme ve değişiklik geçirmektedir" demiştir.

ÜCRETİ AZ BULAN ORTAK PAZARIN 4500 MEMURU ÇALIŞMIYOR

— Avrupa iktisadî birliğinin (Ortak Pazar) 4500 memuru ücretlerinin artırılması ve çalışma şartlarının düzeltilmesi isteğiyle üç gün süreli greve başlamışlardır.

Ortak Pazar yürütme konseyi, bakanlar konseyi'nin Pazartesi günü başlayacak toplantısı için hazırlık yaparken, binanın bir yanında da 1000 kadar memur, grev yöneticileriyle toplanmışlardır.

Grevciler, ücretlerinin bakanlar konseyi tarafından tesbitini ve ayarlanmasını istemekte, aynı zamanda altı üye ülkenin vatandaşları arasından müsabaka imtihanı ile memur alma usulü yerine, milliyet esasına dayanan atamalar yapılmasını istemektedirler.

TÜRKİYE

YABANCI SERMAYE ÜÇ YILDA 283 MİLYON KÂR TRANSFER ETTİ

Yabancı sermaye kâr transferi bu yıl rekor seviyeye çıkmış, yabancı şirketler devalüasyona kadar 51 milyon 660 bin lira kâr, 24 milyon 775 bin lira da kredi transferi yapmışlardır.

Devlet Plânlama Teşkilâtı'ndan açıklandığına göre, 1967 yılından bu yana yabancı şirketler Türkiye'ye 82 milyon 394 bin lirası aynî, 190 milyon 872 bin lirası nakdî, 6 milyon 995 bin lirası da gayri maddî olmak üzere 280 milyon 261 bin lira getirmişler, buna karşılık aynı dönemde 238 milyon 104 bın lira kâr transfer etmişlerdir.

1967 yılından bu yana "yeni yatırım" yapmak için 45 "mevcut tesislerini genişletmek" için de 22 olmak üzere 67 firmaya yatırım izni verilmiştir. Bu fırmalar Türkiye'ye 1 milyar 210 milyon 750 bin lira yabancı sermaye getirmeyi taahhüt etmişlerdir. Ancak aynı dönemde Türkiye'ye 280 milyon 261 bin lira yabancı sermaye gelmiştir. Bu miktar taahhüt edilenin ancak yüzde 23'ü kadardır.

İŞLETME VERGİSİ

İşletme Vergisine tâbi hizmet işletmelerinden istifade eden veya emtia alan müşteriler, müessese sahiplerinden perakende satış vesikası istemeye ve bunu işletmeyi terkedinceye kadar saklamaya mecburdurlar.

Bu mecburiyete uymayan müşterilerden, vesikasını almadıkları her bir muamele için 50 lira para cezası tahsil olunacaktır.

Götürü usulde İşletme Vergisine tâbi mükellefler, beyannamelerini ait olduğu takvim yılının Ocak ayı içinde, takvim yılı içinde işe başlayacaklar ise, bu ayı takip eden ay içinde ilgili vergi dairesine vereceklerdir.

Gerçek usulde İşletme Vergisine tâbi mükellefler, 1 ay içindeki vergiye tâbi muameleleri ile ilgili beyannamelerini ertesi ayın 15 inci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine vereceklerdir.

Götürü usulde vergilendirilen mükellefler İşletme Vergisini altı eşit taksitte olmak üzere Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım ve Ocak ayları içinde ödiyeceklerdir. Gerçek usule tâbi mükellefler ise İşletme Vergisini beyanname verme süresi içinde ödemek mecburiyetindedirler.

Kanunda perakende satış, satışı yapılan madde ve malzemenin aynen veya işlendikten sonra satışını yapan kimseler dışındaki kimselere satılmasıdır, şeklinde tarif edilmiştir. Bu tarifde iki önemli unsur dikkati çekmektedir. Satış konusu olan madde veya malzeme ya aynen satılacaktır ya da işlenmeye tâbi tutulduktan sonra, bunların satışını yapan kimseler dışındaki kimselere satılması lâzım gelmektedir. Maliye Bakanlığı, uygulamada hasıl olabilecek tereddütleri gidermek bakımından, müteahhitlere yapılan ve bu kanun kapsamına giren inşaat malzemeleri satışlarının da perakende satış niteliğinde bulunduğunu açıklamıştır.

İşletme Vergisi, bunun mükellefi tarafından gelir ve kurumlar vergisinin matrahlarının tesbitinde gider olarak kaydedilemiyecektir. Ancak, İşletme Vergisini bir emtia alışı veya bir hizmetten faydalanmak dolayısiyle ödeyen bir müşterinin, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefi olması halinde ve Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri dahilinde bu vergiyi gider olarak yazabileceğine şüphe yoktur.

HANGİ İŞLETME VE MALLAR İÇİN NASIL VERGİ ÖDEYECEĞİZ

İşletme Vergisinin uygulanmasında en çok göze çarpan aksaklıklardan biri de hangi işletme ve mallar için ne oranda vergi ödeneceğinin gerek satıcılar, gerekse alıcılar tarafından bilinmemesidir. Aşağıda sunduğumuz listede, hangi işletme ve mallar için ne oranda vergi ödeneceği gösterilmiştir.

1. İçkili lokantalar (3 üncü sınıflar hariç) yüzde 10.
2. Çalgısız meyhaneler yüzde 10.
3. İçkili çalgılı bahçeler yüzde 10.
4. Güzellik enstitüleri ve salonları yüzde 15.
5. Bezik salonları ve benzeri yer-

ler yüzde 15.

6. İçkili çalgılı gazinolar yüzde 10.

7. Kulüpler ve lokaller yüzde 15.

8. İçkili çalgılı kır bahçeleri yüzde 10.

9. Belediye sınırları dışında kalan otel, motel ve mokamplar yüzde 10.

10. Oyun âletleri yüzde 15 :

a) Rulet, tilt, langırt ve benzeri oyun âletleri;

b) Bilardo ve pinpong masaları;

c) Tavla, satranç, dama, okey ve bezik oyunları;

ç) Biriç, konken, poker oyunlarının oynanmasına mahsus oyun kâğıtları;

d) Masa futbolu ve teferruatı.

11. Kuyumcular ve sarraflar (altından yapılmış bilezikler hariç) yüzde 10

12. Mücevheratçılar yüzde 15.

13. Mobilya, koltuk, korniş ve halı gurubu yüzde 10.

a) Tahta, maden ve diğer maddelerden yapılmış olan koltuk, sandalye, masa, sehpa, kütüphane, etejer, karyola, somya, ile misafir odası, yemek odası ve yatak odası takımları;

b) Amerikan barlar;

c) Evlerde kullanılan büfeler;

ç) Servis arabası ve masası;

d) Portmanto ve fonlar;

e) Puf ve benzerleri;

f) Korniş ve port - plâk;

g) Yeni ve eski halılar (Keçeler, battaniyeler ve kilimler hariç).

14. Fos bijütörü ve taklit ziynet eşyası yüzde 15. (Tokalar, fermuarlı tokalar, sigara ve tütün tabakaları, düğmeler, kol düğmeleri, kravat iğneleri, saç ve süs tarakları bu grubun dışında kalmaktadır).

15. Nalburiye ,inşaat hırdavatı, boya ve sıhhî tesisat malzemesi yüzde 5.

a) Kilitler (asma kilitler hariç);

b) Kapı kolları;

c) Mandal ve ispanyoletler;

ç) Menteşeler;

d) Boyalar (toz boyalar hariç bilumum mamul boya ve vernikler);

e) Nalburiye (her çeşit inşaat çivileri, korkuluk, sinek ve rabis telleri, beton bağlama teli ile dikenli teller, binalarda kullanılan kapı emniyet zincirleri, rezervuarlar, lavabo ve küvet tapa ve emniyet zincirleri, avize zincirleri);

f) Sıhhi tesisat malzemesi (her nevi labavo ve ayakları, alaturka ve alafranga hela taşları, pisuvarlar, sabunluklar, süngerlikler, banyo küvetleri ve benzerleri, kurnalar, banyo ve lavabo üstü aynaları ile banyo etejerleri, duş tekneleri, musluklar, otomatik rezervuarlar, demir, galvaniz ve kurşun borular, hertürlü ısıtıcı termosifonlar ve şofbenler, su arıtma cihazları, su saatleri, havagazı saatleri, vanalar, valflar ve ventiller, her cins alafranga hela taşı kapakları).

16. Parfümeri eşyası yüzde 15.

a) Tırnak cilası;

b) Makyaj kalemleri;

c) Bilumum losyonlar (ilâç olarak kullanılanlar hariç);

ç) Tuvalet sirkeleri ve kremler;

d) Dudak ve yanak rujları;

e) Her nevi şampuan ve briyantinler;

f) Düzgünler;

g) Traş kremleri (Krem halindeki traş sabunları hariç);

h) Bilumum esanslar;

I) Saç spreyleri, saç boyama ve saç boyasını çıkarmaya yarıyan müstahzarlar;

ı) Her türlü pudratif (çocuk pudraları hariç);

j) Güneşe karşı koruyucu müstahzarlar;

k) Ter ve koku giderici müstahzarlar.

17. Kürk ve kürkten mamul eşyalar ile taklit kürkler ve mamulleri yüzde 25. (Deri ve kürk karışımından mamul eldivenler, ayakkabılar, getler, gözlükler ile oyuncaklar, oyun ve spor levazımatı bu gurubun haricindedir).

18. Her çeşit oto lâstiği, yedek parça ve malzemesi yüzde 5.

a) Motor ve parçaları;

b) Şanzuman ve transmisyon tertibatı ve parçaları;

c) Debriyaj ve parçaları;

ç) Difransiyel, arka dingil ve parçaları;

d) Ön düzen ve parçaları;

e) Direksiyon düzeni ve parçaları;

f) Fren düzeni ve parçaları;

g) Şasi ve parçaları, ekzozlar ve susturucular;

h) Helezon yaylar, makaslar, ma-

kas küpeleri ve kulakları, amortisörler;

i) Jantlar, kampanalar ve jant kapakları;

j) Karbiratörler, mazot pompaları, yakıt depo ve pompaları ve mazot enjeksiyon sistemi;

k) Elektrik donanımı ile ilgili malzemeler;

l) Göstergeler, farzlar, cam silecekleri, kornalar;

m) Panjurlar, nikelâjlar, motor kaputu, camlar, çamurluklar;

n) İç ve dış lâstikler.

19. Her nevi kristal eşya yüzde 15.
20. Her türlü televizyon yüzde 5.
21. Plâklar yüzde 10.
22. Saunalar yüzde 15.
23. Barlar yüzde 25.
24. Pavyonlar yüzde 30.
25. Kokteyl salonları yüzde 15.
26. Diskotekler yüzde 25.
27. Birahaneler yüzde 15.

BOĞAZ KÖPRÜSÜ İÇİN TAHVİL ÇIKARILMASI TEKLİFİNİ DPT KABUL ETMEDİ

Boğaz Köprüsünün iç finansmanı için 1 milyar 335 milyon liralık tahvil çıkarılması isteği Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından kabul edilmemiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğünce Hükûmete sunulan teklif hakkında görüşü sorulan Devlet Plânlama Teşkilâtı, bunu program ve bütçenin bütünlüğü açısından reddetmiştir.

Plânlamaya göre, program dışı yapılacak borçlanmalar kamu finansman program dengesini bozacak niteliktedir.

Bu duruma göre her yıl bütçesine konulan ödenekler dışında finansman sağlama olanağı ortadan kalkmıştır. .

Karayolları Genel Müdürlüğü, bu tahviller ile, İstanbul - İzmit yolunu, Boğaz Köprüsünü ve çevre yollarını finanse etmeyi düşünmekteydi.

İHRACATTAKİ AKSAKLIKLAR STOKLARI ARTIRDI

Geçtiğimiz ay içinde, çekirdeksiz kuru üzüm ihracatında aksaklıklar görülmesi, stok birikmesine yol açmıştır. Yapılan hesaplara göre, çekirdeksiz üzüm stok tutarı 25 bin tona yaklaşmış bulunmaktadır. İncir stokları ise 6 bin tondan ibarettir. Her iki üründe görülen stokların, yeni rekolteye kadar, elden çıkartılacağı tahmin edilmektedir. Fındık stokları ise, 20 bin ton civarındadır. Noel dolayısı ile sürümün artması nedeniyle yabancı ülkelere yapılan ihracatın yükselmesi ve bu stokların da elden çıkması beklenmektedir.

Stok mallar arasında rekoru tütün ürünü kırmaktadır. Resmi bir açıklamaya göre, stok 250 bin tonu bulmuştur. Geçmiş yıllardan kalan eski tütün stokları, bu yekûnun içinde değildir. Yukarıda açıklandığı gibi, tütün üretiminde kısıntılar yapılmadıkça tütün stoklarındaki sorun çözümlenemiyecektir. Üretimde kısıntıya gidildiği takdirde de ekmeğini bu işten kazanan binlerce tütün üreticisi madur duruma düşecektir.

1971 İÇİN ÖNGÖRÜLEN YATIRIM 29.4 MİLYAR LİRA

Yüksek Plânlama Kurulu'nda son şeklini alan 1971 program tasarısı kabul edilmiştir.

1971 programına göre, önümüzdeki yıl 29 milyar 400 milyon liralık yatırım yapılması öngörülmüştür. Bunun 15 milyar 800 milyon lirası kamu sektörü için plânlanmıştır. 1971 yılında 640 milyon dolarlık bir ihracat hedef alınmıştır. İthalat ise 1 milyar 45 milyon dolar olacaktır.

Enerji projelerinden Ambarlı Santralının dördüncü ünitesi Kadıncık Santralı, Kovado Ünitesi Kademe Santralı, Doğankent Santralı, Tortum tevsi ve üretim üniteleri 1971 yılında devreye girecektir. Böylece elektrik enerjisi önümüzdeki yıl 10 milyar kilovatsaate yaklaşacaktır. Karakaya, Aslantaş, Ayvacık ve Oymapınar Hidroelektrik Santralları da 1971 programına alınmıştır. Üçüncü Demir - Çelik Tesisi, Ereğli, Sıvas ve Divriğ'de kurulacak olan tesislerle 1975 - 1976 döneminde 5 milyon ton civarında demir - çelik mamulleri üretiminin gerçekleştirilmesi programlandırılmıştır. Kurulması kararlaştırılan dördüncü demir - çelik tesislerinin projelendirilmesi de kararlaştırılan yatırımlar arasındadır.

BUĞDAY AÇIĞI 1 MİLYON TONA ULAŞIYOR

İhraç Maddeleri İstihsal Tahmin Komitesi, bu yıl buğday rekoltesinde 500 bin tonluk bir azalma tahmin etmiştir. Bu yıl buğday açığının "bir milyon tona ulaşacağı" öne sürülmektedir.

Tarım ve Ticaret Bakanlıkları ile İstatistik Enstitüsü temsilcileri ve öteki ilgililerden kurulan İstihsal Tahmin Komitesi'nin hazırladığı rapora göre, arpa üretiminde de yeni bir çok bira fabrikaları işletmeye açılmış olmasına rağmen 490 bin tonluk bir eksilme olmuştur.

Tahminlere göre, geçen yıl 10 milyon 500 bin ton olarak alınan buğday rekoltesi bu yıl 10 milyon tona, geçen yıl 3 milyon 740 bin ton olarak elde edilen arpa rekoltesi de 3 milyon 250 bin ton'a düşmüş olacaktır.

Öte yandan, Komite'nin tahminlerine göre, çavdar üretiminde yüzde 20,4, yulaf'ta yüzde 14,5, nohut'ta binde 9 azalma olmuş, pamuk üretimi ise olduğu gibi kalmıştır. Buna karşılık, ayçiçeği üretimi 310 bin tondan 380 bin tona, çekirdeksiz kuru üzüm 90 bin tondan 128 bin tona, kabuklu fındık 170 bin tondan 250 bin tona, zeytinyağı 54 bin tondan 125 bin tona, portakal 414 bin tondan 430 bin tona, mandalina 60 bin tondan 70 bin tona yükselmiştir.

Bu arada, Zeytinde bu yıl iyi ürün yılı olması dolayısıyle rekolte 700 bin tona yükselmiştir.

1971 BÜTÇESİ

1971 Bütçesini anlatabilmek için az gelişmiş ülkelerin endüstri ve tarımının bünyesi hakkında bazı noktaları aydınlatmak isteriz. Bu ülkelerde tarım ve endüstri işletmeleri düşüktür. Sermaye bakımından olsun, teknolojik düzey ve işletme fonları bakımından olsun yetersizlerdir. Bu nedenle işleyip kâr sağlamaları ancak ve ancak enflâsyonist bir gidiş sayesinde olabilir. Enflâsyonu kestinizmiydi, bunların kârlılıkları da azalır ya da biter. Yurdumuzda bu dönemler çok iyi bilinir. Enflâsyonla kurtulmuştur işletmeler sıkıntıdan. Yalnız (enflâsyon yeterli bir tedavi çaresi olmadığı için değil, gelir dağılımını bozduğu için de değil) dış baskılarla hükûmetler enflâsyonist gidişi keserler. Açıklayalım hemen : Enflâsyon demek bir anlamda da içerdeki mal fiyatlarının dışarıya nazaran daha hızlı yükselişi demektir. Bu ise ithalâtı KAMÇILARKEN, ihracatı yavaşlatır. İthalât dövizi sınırsız olmadığından ya ithalât kısılır ya da ithalât yapılmakla beraber, dışarıya para ödemeleri yavaşlar, mal bedellerini dış alıcılar kolay kolay alamaz. İşte o zaman dış malî çevreler baskı yapmaya başlarlar, hükûmeti devalüasyon yapmaya iterler. Enflâsyon dış ödemeler dışında bir endişe daha yaratmıştır. Her enflâsyon sonu sosyal düzen, kurulu düzen sarsılmaya başlar, "el şakaları" ile bazan Batıya karşı, yani o zamana kadar bozuk düzeni finanse eden ülke ve çevrelere karşı daha bağımsız bir siyasi rejim işe el koyar.

Türkiye'de de zaman zaman dış malî çevreler, enflâsyona düşmüş olan ekonomiyi derleyip toparlamak için hükûmetlere baskı yapmışlardır. 1958'in gecikmiş devalüasyonu da 1970'in erken ve mevsimsiz devalüasyonu da bu baskılar sonucu yapılmıştır. 1971 Bütçesi bu dış baskıları çok iyi belirten bir belgedir. Dış çevrelerin hükûmeti para basmamak, ama dış ödeme dengelerinde kendi verecekleri kredilerle finanse edileceği için ithalâttan ve açıktan kaçınılmamak yolundaki öğütleri hükûmetleri kârları, yatırımları azaltan ve derli toplu bir bütçe hazırlama yolunda çabalar harcamaya itmiştir. Bu maksatla dış ödmeler dengesinde büyük açıklar verme pahasına iç ödemelerde bir dengeye gitmenin yolu aranmıştır.

Dengeci ve belki de bir ölçüde deflâsyonist olacak bu baskıların işsizlik konusundaki etkilerini bir yana bırakarak 1971 bütçesinin bu niteliğinin yani dengeli olup olmadığının irdelenmesini yapalım. Bu bütçe konsolide olarak geçen yıl bütçesinden 10 milyar lira fazladır. Yani 10 milyar lira fazla gider yapılacağı beyan edilmiştir. Yaptığımız incelemelere göre, Hükûmet genel bütçede 36 milyar 951 milyon lira gelir toplayacağına inanıyor. Hesabına göre geçen yıl bütçe geliri 28 milyar 261 milyon lira idi. Geçen yıl tahminleri ile bu yılki gelir tahminleri arasındaki fark 8 milyar 600 milyon civarındadır. Yani devlet gelirlerinde % 35 civarında artış umuluyor. Bunun 800 milyon lirası iç borçlanma, 1 milyar 200 milyon lira ise

emekli fonlarından sağlanacaktır. Kalıyor 6.690 milyon lira fark. Bu farktan 1.800 milyon lira personele yapılacak fazla ödemelerle, 2.390 milyon lirası finansman harcamalarının gelecek seneye olumlu etkilerinden meydana gelecek artışlarla karşılanacak, geri kalan ise normal gelir artışı ile kapatılacaktır. Bu tahminler, hele ithalât programında belirtildiği gibi 1 milyar 40 milyon dolar olacaksa tutabilir. Ancak 1970 bütçesinin gelirler tahmini olan 28 milyar 261 milyon liralık tahmin bu yıl tutmayacaktır. Burada 1,5 milyarlık bir açık vardır.

Bize göre Devlet Memurlar Kanununun 6 milyar liralık ek yükü de eks.k hesaplanmıştır. Bu yük 10 milyar liradan eksik olmayacaktır.

Yukarıdaki iki nedenle (Personel giderlerinin eksik ve gelirlerin fazla tahmini) 1971 bütçesi bu haliyle dengeli değildir. Fakat başka bir dengeye uygulamada varılabilir. Gerçekten de genel olarak bütçe rakamları son on yılda gerek hacim ve gerekse gelirlerin birleşiminde ilk onaylanan bütçeden çok farklı olmaktadır. 1971'de de böyle bir uygulamaya gidilip, yatırımların azaltılması bahasına bütçe dengesi için farklı bir harcama bünyesine girilebilir.

(A. Başer Kafaoğlu)

(10.12.1970 Cumhuriyet)

ÇİMENTO SANAYİİ KRİZ GEÇİRİYOR

Çimento Sanayiinin özel sektör bölümü, bugünkü fiatlar devam ederse ve yeni himaye metodları uygulanmazsa, 2,5 milyar lira değerindeki bu sanayi kolunun büyük bir krize sürükleneceğini açıklamıştır. Özel fabrikalar, 1967 yılından beri üç toplu sözleşme dönemi geçirildiğini ve maliyetlerin ton başına 40 - 45 lira arttığını ileri sürmekte ve 1970 yılını pek çok fabrikanın zararla kapatacağını haber vermektedirler.

Özel sektörün iddiasına göre, kamu kesiminin durumu da pek parlak değildir. Çimento Sanayiinin yarısını elinde tutan devlet sektörü fabrikaları geçen yılı zararla kapatmışlardır ve iddiaya göre bu yıl da kâr edemeyeceklerdir. Buna rağmen, devlet sektörü fabrikalarının çoğunda maliyet durumunun özel teşebbüs fabrikalarından daha iyi olduğu da kabul edilmektedir.

Çimento sanayiindeki kriz titizlikle saklanmak istenmektedir. Bilhassa son yıllarda, kârlı bir iş diye propaganda edildiği için küçük halk sermayelerini kolaylıkla toplayan bu sanayi kolunda bir panik olmasından korkulmaktadır. Geçen yıl özel teşebbüs Bursa, İstanbul, İzmir ve İzmit'te çalışmaya başlayan yeni fabrikalarla 1,5 milyon tonluk yeni kapasite kazanmış; buna kamu kesiminin Sivas fabrikası tevsii ve Van fabrikası ile 570 bin tonluk bir fazla kapasite daha ilâve edilmişti. Böylece bir yılda 2 milyon ton fazla kapasite sağlayacak kadar hızla geliştirilen çimento sanayii, 1963-1969 yılları arasındaki altı yıllık dönemde 2.4 misli büyütülmüştür. Programda olan Bolu fabrikası için halk sektöründen 25 milyon lira toplanması ve Ordu Yardımlaşma Kurumunun 20 milyon lira ile iştiraki; Mardin fabrikası için halk sektöründen 10 milyon, Ordu Yardımlaşmadan 12,5 milyon lira sağlanması; İsparta fabrikasına halkın 50 milyon ve Ordu Yardımlaşmanın 22 milyon lirayla iştiraki ve nihayet Ünye fabrikası için halk sektörünün 7,5 milyon lira, Ordu Yardımlaşmanın 20 milyon lira vermesi; çimento sanayiinin halk tarafından ve Ordu Yardımlaşma Kurumu gibi büyük sermaye grupları tarafından ne derece "cazip" görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu büyük sanayiin böyle bir gelişme döneminde krize sürüklenmesi, hem iştirâkçiler için, hem de tüketici halk için bir "sürpriz" anlamı taşımaktadır. Plânlama hataları ve takip edilen politikanın başarısızlığı nedenleriyle meydana gelen bu durum, millî ekonomiyi sarsıcı bir nitelikte görülmektedir.

Çimento sanayiinde 1969 rakamlarına göre, 7833 işçi ve 1558 idari, teknik personel olmak üzere 9391 kişi çalışmaktadır. Bu kolda yıllık istihdam ihtiyacı 1000 kişiyi aşmamaktadır. Yeni fabrikalar ve yeni teknik, çimento sanayiinde işçi sayısını azalmağa ve idari personeli arttırmağa ihtiyaç göstermektedir. Yılda ortalama 1.3 milyar liralık mal üreten çimento sanayii, bilhassa kalkınan ülkelerde büyük rağbet gören bir ihtiyaç maddesini üretmesine rağmen, ciddi bir krize doğru hızla

sürüklenmektedir. Yarı varlığı devlete ait olan bir sanayi kolunda, devletin kanatları altına gönüllü olarak girmiş bir özel teşebbüs; Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği aracılığı ile çimento politikasına hâkim olmuş fakat durumu da bugünkü noktaya getirmiştir. Şimdiki tutum, bu sorumluluğu üzerine almamak yönündedir. Oysa, halktan toplanan ve "gizli vergi" olarak isimlendirilen 35 milyon civarındaki prim'in 20 milyon lirası devlet fabrikaları satışlarından elde edildiği halde, 200 bin tonluk çimento ihracatının sadece 10 bin tonunu devlet sektörü yapmış ve dolayısiyle, ihracatın avantajlarından % 95 özel sektör faydalanmıştır.

ISPARTA FABRİKASI

Büyük bir krize doğru gidildiği bir sırada bu sonucun nedenlerini başka yönlerde aramağa kalkanlar, çimento sanayiinin dünyadaki gelişmesine bakılarak büyük fabrikalar kurma yoluna gidildiğini; oysa çimentonun nakliyatının büyük güçlükler doğurduğu ve pahalılık yarattığı gözönüne alınırsa, daha küçük ünitelerin Türkiye için faydalı olacağını söylemeğe başlamışlardır. Bu arada İspartada Başbakan Süleyman Demirelin kardeşlerinin ortak olduğu 600 bin tonluk çimento fabrikasının ekonomiye büyük bir yük teşkil edeceği de belirtilmektedir. Devalüasyondan sonra 170 milyon liraya mal olacağı söylenen bu fabrikanın, çimento fiatlarının artışında rol oynayacağı da söylentiler arasındadır.

(Sadun Tanju)

(9 Aralık 1970 Cumhuriyet)

ORTAK PAZAR, PROTOKOLU TÜRKÇEYE ÇEVRİLİRKEN YUMUŞATILDI

Türkiye Ortak Pazara geçiş dönemine girişi ile ilgili katma protokol metni, Parlâmentodaki siyasî parti gruplarına verilmiştir.

Aralık ayının 11 inden sonra Meclislerde görüşülmesi beklenen protokol üzerinde, C.H.P. Ortak Pazar Parlâmento Grupu üyeleri ve parti yöneticileri, hükümet tarafından bir birfinge çağrılmışlardır. Bu birfing önümüzdeki günlerde yapılacaktır.

Katma protokol, getirdiği hükümlerle Türkiyeyi, ekonomisinin her alanında, A.E.T. ülkeleri ile rekabete sokmaktadır. Protokolde, ülkemizin ekonomik gelişmesi yönünden insiyatifi Ortaklık Konseyine bırakan hükümlerin, çeşitli maddelere ilişkin fıkralar halinde metne serpiştirilmiş olduğu görülmekte, bu arada Fransızca metindeki ifadelerin Türkçe metinde yumuşatılması dikkati çekmektedir.

BİR ÖRNEK

22. madde ile A. E. T. Türkiyede, güya işleme sanayiinin kurulmasına olanak tanımakta, bununla beraber, sınırlamalarını da birlikte getirerek kendi sanayi ürünlerinin rekabet şartlarını korumaktadır.

Türkiyenin geçiş dönemi sonunda Ortak Pazar içinde ekonomik varlığını yitirmeden yer alması, temel, imalât ya da kimya sanayilerinden birinde yeterli bir varlık göstermesine bağlıdır. Türkiye Odalar Birliğinin istatistikleri bu konuda iyimser olmaya yer bırakmamaktadır. A. E. T. ülkeleri ile Türkiyede % 5 kalkınma hızı esas alınarak yapılan bir plânlama 1977 yılında şöyle bir tablo göstermektedir: 1977 yılında A. E. T. de imalât sanayii iş hacmi 400 milyar dolar, kimya sanayii iş hacmi de 33 milyar dolar olacaktır. Türkiyede ise aynı yılda ve plân hedeflerine ulaşıldığı takdirde imalât sanayii iş hacmi 25 milyar Türk lirası, kimya sanayii iş hacmi 560 milyon Türk lirasına varabilecektir. 1977 yılında A. E. T. ülkeleri toplam nüfusunun 220 milyon, Türkiye'nin ise 38 - 40 milyon olacağı düşünülürse nüfus başına düşen değerler A. E. T. ülkeleri için imalât sanayiinde 1820 dolar, kimya sanayiinde 150 dolardır. Türkiyede nüfus başına düşen değerler imalât sanayii için 550 dolar, kimya sanayii için de 16 dolar olarak belirmektedir.

Bu rakamlar ortada iken ortak protokol, çeşitli kısıtlamaların yanı sıra 30. maddesi ile ticarî nitelik taşıyan ulusal tekelleri ortadan kaldırmaktadır.

VİZKOZ FABRİKASI GREVİ

Sümerbanka ait Gemlik Viskoz Fabrikasında, Petrol - İş Sendikasının yürüttüğü grev 51. gününü tamamladığı halde taraflar arasında henüç hiç bir anlaşma ihtimali doğmamıştır.

Petrol - İş Sendikası yöneticileri Başbakana bir telgraf çekerek aracı olmasını istemişlerdir. Ancak, Sendika yöneticilerince bu telgrafa henüz hiç bir cevap alınmadığı belirtilirken, hükûmetçe alınan bir karar gereğince Sümerbanka tekstil ham maddesi ithali için gümrük indirimi yapılmıştır.

Sendika yöneticileri hükümetin bu kararının işçi aleyhinde olduğunu belirterek, şiddetle kınadıklarını söylemişler, özetle şu bilgiyi vermişlerdir: "Hükûmet ve işveren işçi haklarını vermek yerine grevimizi kırmak için, millî servetimizin kaybına göz yummaktadırlar. Fabrika asitli maddelerle çalışıldığı için grevin bir aydan fazla sürmesi üzerine büyük zarar görmüş, makineler paslanmıştır. Bunun yanında hükûmet, gümrük vergisini % 1 e indirerek, Sümerbanka ham madde ithali için izin vermekle bu sefer de döviz kaybına göz yummaktadır."

656 İŞÇİ GREVDE

Tarsus Basma Fabrikasında 64 gün önce başlatılan grev ve işverenin aldığı lokavt kararı devam etmektedir.

DİSK'e bağlı Tüm-İş Sendikasına bağlı 656 işçinin katıldığı grevle ilgili olarak taraflar arasında yapılan görüşmeler henüz bir sonuç vermemiştir.

DİSK yöneticileri, geçtiğimiz hafta içinde işverenin uzlaşma teklifinde bulunduğunu, fakat ücretlere çok az zam verdiği için bu teklifi kabul edemediklerini açıklamışlardır.

Öte yandan Adana bölgesindeki DİSK'e başlı işçiler, grevci işçilere yardım için bir kampanya açmışlardır. İşçiler Bossa'daki olaylardan sonra işverene fırsat vermemek için, grevi birlik olarak destekleyeceklerini bildirmişlerdir.

ATAŞ'TA OTURMA GREVİ

Yıllardan beri huzursuzluğun devam ettiği Ataş rafinerisinde, 28 Kasım Cumartesi günü işçiler yeniden oturma grevi yapmışlardır.

Sendikadan yapılan açıklamaya göre grev 13 temizlik işçisinin ve İdareden bazı sendikalı işçinin işten çıkarılması üzerine yapılmıştır. Oturma grevi sendikalı işçilerin bir kısmının tekrar göreve alınmaları üzerine sona ermiştir.

YTONG GREVİ SONA ERDİ

Pendik Ytong Fabrikasında 13 işçinin işten atılması üzerine yapılan oturma grevi, çıkarılan işçilerin bir kısmının yeniden işe alınması üzerine 9 gün sonra sona ermiştir.

250 işçinin çalıştığı iş yerinde Çimse-İş Sendikasına bağlı işçilerin yürüttükleri oturma grevi, işçi tensikatlarında, toplu sözleşme gereğince kıdemlerin gözönüne alınmaması üzerine yapılmıştır. İşveren çıkarılan kıdemli işçileri yeniden göreve almıştır.

ÇORAP FABRİKASINDAKİ GREV

Teksif Sendikasına bağlı işçilerin Öğretmen Çorapları Fabrikasında 35 gün önce başlattıkları grev olaysız devam etmektedir.

Grevlerin kırılması ihtimaline karşılık devamlı nöbet bekliyen ve gerekli tedbirleri aldıklarını belirten işçiler, haklarını alıncaya kadar greve devam edeceklerini söylemişlerdir.

ABD

AMERİKA'DA 500 BİN DEMİRYOLU VE LİMAN İŞÇİSİ GREVDE

Amerikan kongresinde müzakerelerin uzamasından yararlanan Demiryolu İşçileri Sendikası, önceki gece yarısı, ülke çapında büyük bir greve başlamıştır.

500.000 işçinin katıldığı grev, kongrenin bu hareketi 80 gün erteliyecek kararı zamanında alınmadığı için kanuni bir nitelik taşımaktadır. Gerçekten, işçi ücretlerine % 13,5 zam yaparak grevi önümüzdeki 1 Mart tarihine kadar erteliyen kanun teklifi, Çarşamba günü ilk önce temsilciler meclisinde, arkasından da senatoda görüşülerek

kabul edilmiştir. Ancak senato önüne gelen teklif, ufak tefek bir kaç değişiklikten sonra kabul edildiği için, metnin yeniden temsilciler meclisinin, teklife bir kaç saat içinde kesin şeklini verdikten sonra Başkan Nixon'un imzası için beyaz saraya göndermesi beklenmektedir. Nixon, kanunu imzaladığı an grev gayrı kanuni bir nitelik kazanacak ve işçilerin tekrar işleri başına dönmesi gerekecektir. İşçiler, kongre kararına rağmen greve devam ettikleri takdirde, ağır hapis ve para cezalarına mahkûm edilebileceklerdir.

LİMAN İŞÇİLERİ

New-York limanı işçileri de dün greve başlamış limanda hayatı felce uğratmış ve üçü yolcu gemisi olmak üzere, 57 geminin hareketsiz kalmasına yol açmıştır.

Liman işçileri, New-York gemicilik birliğinin hafta içindeki kısmî grevi kanun dışı ilân etmesi üzerine dün toptan işi bırakmışlardır.

İşçiler, iş ihtiyacının bir gün önceden kendilerine bildirilmesinin, tercih hakkını kısıtlamasını protesto etmektedirler. New-York limanında 20.000 işçi istihdam edilmektedir.

Gemicilik birliği yönetim kurulunu olağanüstü toplantıya çağırmıştır. İş siyaseti komisyonu da daha sonra toplanacaktır.

FRANSA

FRANSA'DA İŞÇİNİN SIRDINDAN ELDE EDİLEN KÂR YARGILANIYOR

Fransa'da kurulan bir halk mahkemesi tarafından görülecek ilk dava, maden kömürü yatakları ile ünlü Lens şehrinde başlamıştır.

Davada, giyabi olarak yargılanacak olan sanıklar: "para", "kâr", "verimlilik" ve "üretim hızı" dır.

Eski bir madenci, iki hekim, bir mühendis ve bir fabrika işçisinden kurulu halk mahkemesinin dava konusu olarak ele alacağı olaylar Lens'teki bir maden ocağında geçen 4 şubat'ta cereyan etmiştir. 4 Şubat 1970 günü madende meydana gelen bir grizu infilâkı sonucunda 16 madenci hayatlarını kaybetmiş, diğer 12 madenci ise yeterli güvenlik tedbirlerinin alınmamış olması nedeniyle ağır şekilde yaralanmışlardır.

Mahkemenin inceliyeceği ana konu: "Olay günü, tedbirsizlik veya istiyerek cana kast" suçunun işlenmiş olup olmadığıdır. Bir halk mahkemesi tarafından görülecek olmasına rağmen gözlemciler, bu davanın siyasî ve insancıl yayının daha ağır bastığı görüşündedirler.

Mahkeme önünde ifade veren tanıklar, olayı madencilerin alışılmış tevekkülü içinde "kadere" bağlamışlar, sadece bir mühendis maden ocaklarında, "güvenin" her zaman için "verimliliğe" feda edildiğini söylemiştir.

16 madencinin gerekli güvenlik tedbirleri alınmadığı için ölmelerini protesto etmek amacıyla Jenin Lietarddaki maden ocaklarında kasdî olarak yangın çıkarmaktan sanık gençlerin devlet güvenlik mahkemesinde görülmekte olan davalarında tanık olarak dinlenecek olan ünlü düşünür Jean-Paul Sartre'ın, bu halk mahkemesinin sonuçlarından söz edeceği söylentilerinin dolaşması ise büyük heyecana sebep olmuştur.

4-18 OCAK 1971 BİRİNCİ DİRENİŞ DÖNEMİNDE ÇÖZÜMÜNÜ İSTEDİĞİMİZ SORUNLAR

1 — 657 sayılı Devlet Memurları (Personel) Kanununun Teknik Personelin İntibakı ile ilgili Ek Geçici 4 üncü maddesinde mezkûr elemanların intibaklarında giriş dereceleri ve kademeleri belirtilmemiş bulunduğundan, konu ile ilgili olarak yayınlanan Genelge hakkında da Danıştay'ca yürütmeyi durdurma kararı verildiğinden, Teknik elemanların intibakları zikri geçen Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen giriş derece ve kademeleri esas alınmak suretiyle yapılmalıdır.

2 — Mevcut Danıştay Kararları muvacehesinde 1 inci maddede bahsi geçen Teknik elemanların Yedek Subaylık Okul devresinde geçirdikleri süre de intibaklarında nazarı itibare alınmalıdır. Askerliğini yedek subay öğretmen veya er olarak yap-

mış olan teknik elemanların askerlik süreleri intibakta gözönüne alınmalıdır.

3 — Çalışmakta olan Teknik elemanların yevmiye intibaklarında daha önce değerlendirilmiş hizmetleri yeniden belge aranmıyarak intibaklarında nazara alınmalıdır.

4 — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun gerek 36, gerekse Ek Geçici 29 uncu maddesi ile bu maddenin uygulanmasına dair Devlet İntibak Komisyonunca yayınlanan İntibakın Genel Esasları'nın (i) bendinin (a) fıkrasının 2 numaralı örneğinin son paragrafında Devlet Memuru olma şartı öngörüldüğünden 657 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce (D) ve (F) cetvelinde bulunanlarla 4/10195 sayılı Kararnameye bağlş Yönetmelik hükümlerine göre istihdam olunanların "Doktora" çalışmaları değerlendirilememektedir.

Bu husus Kanunun eşitlik prensibine aykırı düşmektedir. Bu durum düzeltilmelidir.

5 — Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4/10195 sayılı Kararnameye ek Yönetmelik hükümlerine göre istihdam olunan Teknik Elemanlar hizmetleri itibariyle 1 inci derecenin son kademesine intibak etme hakkını haiz oldukları halde Barem Kanunlarına tabi olarak çalışanlar Teknik elemanlar hizmetine nazaran 1 inci dereceye intibak ettirilebilecek durumda olsalar dahi 1750.— liralık kadroda istihdam edilmeleri sebebiyle 1 inci dereceye çıkamamakta, 1750.— liranın yeni Kanuna Ek Barem Cetvelinde tekabül ettiği 2 inci derecenin son kademesine kadar yükselebilmektedirler ki bu da Kanunun eşitlik prensibine ters düşmektedir.

6 — Başbakanlığın 9.10.1970 tarihli ve 31/1 A - 9858 sayılı tebliğlerin uyarınca, 657 Sayılı Kanunun 34 üncü maddesi ile Genel Kadro Kanununun 3 üncü maddesine göre 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelere girecek kadrolar Bakanlar Kurulundan karar istihsal edilmek üzere 1 Kasım 1970 den önce Maliye Bakanlığına gönderildiği halde bugüne kadar bu hususta müsbet veya menfi bir netice elde edilememiştir. Bu gecikme ise müesseselerden büyük çapta kıymetli ve lüzumlu elemanın özel sektöre kaymasına sebep olmuştur ve olacaktır.

7 — 5 Aralık 1970 tarih ve 13685 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 7/1633 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 1.12.1970 tarihinden itibaren İkramiye, Fazla Mesai, Ek Görev ücreti, Kasa Tazminatı, Prim, Temettü, Taşıt Ücreti ile 440 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi gereğince verilen tazminatların ödenmesi durdurulmuştur.

Yukarıda tadat olunan yan ödemelerin bazılarının yeni Kanunda da karşılıklarının bulunmasına rağmen henüz bu hükümlerle ilgili Tüzük ve Yönetmelikler çıkarılmadığından hiç bir yan ödeme yapılamamaktadır. Halbuki eski mevzuata göre yayılan bu ödemelerin yeni Kanunla getirilen hakların ödenmesine kadar devam ettirilmesi gerekir. Kararname bunu önlemektedir.

8 — Teknik Personele, 4/10195 sayılı Yönetmeliğin 9. maddesine göre verilmekte olan Mahrumiyet Zamları da diğer yan ödemeler gibi kesilmiştir.

657 sayılı Kanunla da aynı mealde bir ödemenin yapılması kabul edilmiş ise de bu hususla ilgili Yönetmeliğin çıkması şartına bağlandığından, Yönetmelik çıkıncaya kadar mahrumiyet zammı verilemiyecektir. Halbuki Yönetmeliğe göre verilmekte olan mahrumiyet zammının mezkûr kanunun 196 ncı maddesinde öngörülen Yönetmelik çıkıncaya kadar ödenmeye devam olunması gerekir.

9 — Yine 4/10195 sayılı Yönetmeliğin 10 uncu maddesine göre Teknik Personele verilmekte olan Şantiye, Seyyarlık ve Ağırlık zamları da kesilmiş bulunmaktadır.

Her ne kadar 657 sayılı Kanunda bu namda bir ödeme kabul edilmemiş ise de, numarasız EK MADDE ile mezkûr zamlara mümasil "İş Güçlüğü, İş riski ve temininindeki güçlük zammı" diye bir yan ödeme kabul edilmiş, fakat bu ödemenin yapılması da Kanunda ön görülen Yönetmeliğin çıkarılması şartına bağlanmıştır. Halbuki 657 sayılı Kanunla kabul edilen yan ödemenin

yapılmasına kadar Şantiye, Seyyarlık ve Ağırlık zamlarının verilmesi icabeder.

10 — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre Teknik Personele yapılmakta olan "Hastalık ve Analık Sigortası" yardımları, bu personelin mezkûr Kanun kapsamından çıkarılarak "Emekli Sandığı Kanunu" kapsamına alınması ile bu yardımlardan mahrum bırakılmışlardır.

657 sayılı Kanunun 188 ve 209 uncu maddeleri ile bu tarzda bir ödeme yapılması kabul edilmiş ise de bu da "Özel Kanunlarla düzenlenme, şartına bağlandığından öngörülen kanunlar çıkıncaya kadar kazanılmış sosyal hakların ödenmesine devam olunması gerekir.

11 — Teknik Personele 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamında iken mezkûr kanuna dayanılarak ödenmekte olan Cenaze masrafları karşılığı 657 sayılı Kanunun 208 ve 210 uncu maddeleri ile kabul edilmiş ise de Yönetmeliğin çıkması şartına bağlandığından, öngörülen Yönetmelik çıkıncaya kadar, bu hususla ilgili herhangi bir ödeme yapılamıyacağından, elemanlar mağdur duruma düşecektir. Bu durumun düzeltilmesi gerekir.

12 — Teknik Personele, 506 sayılı Kanunun 45, 46 ve 47 inci maddelerine dayanılarak yapılmakta olan doğum yardımı mezkûr personelin sosyal sigortalar kanunu kapsamından çıkarılmış olmaları, 657 sayılı kanunda ise Bütçe Kanunlarında tesbit edilme şartına bağlanmış olması sebebiyle 1 Mart 1971 tarihine kadar doğum yardımı yapılması mümkün olamıyacaktır.

13 — Teknik Personel, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa dayanılarak çıkarılmış bulunan Tüzük hükümlerine göre Konut kredisinden faydalanmakta iken, mezkûr personel Sigorta kapsamından çıkarılarak Emekli Sandığı Kapsamına alındıklarından konut kredisinden mahrum bırakılmışlardır. Hatta Sosyal Sigortalar Kurumundan konut kredisi almaya hak kazanıp henüz alamamış olanlara dahi mezkûr Kurumca ödeme yapılmamaktadır ki bu da kazanılmış bir hakkın ihlâli mahiyetindedir.

14 — 657 sayılı Kanunun 43 üncü maddesi ve Ek Geçici 24 üncü maddesi ile 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelere dahil bazı görevler için gösterge rakamlarına ilâvesi öngörülen 50, 100, 150, 200 rakamlarının ödenebilmesi Bakanlar Kurulunun tesbitinden sonra mümkün olabileceğinden bu hususun en kısa zamanda kesin hâl tarzına bağlanması icabeder.

15 — 1 Kasım 1970 tarihinde yürürlüğe giren 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 7 inci maddesinde 6245 sayılı Harcırah Kanununda gerekli değişiklikler yapılıncaya kadar eski hükümlerin uygulanmasına ve eski aylık veya ücret tutarları üzerinden harcırah ödenmesine devam olunacağı hükme bağlanmıştır.

Teknik elemanların yeni tutarları üzerinden harcırah alabilmelerini temin için 6245 sayılı Harcırah Kanununda yapılması öngörülen değişikliğin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekir.

16 — "Yeni aylık tutarlarından kesilecek artış farkı ve kesenekler" hakkındaki T. C. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürlüğünün 17.11.1970 tarih ve 115619 - 141 - 18313 - 58 sayılı Genelgelerinde 5434 sayılı kanunun 14/c maddesine dayanılarak Yevmiyeli Teknik elemanların 657 sayılı Kanuna göre yapılan intibakı neticesinde bulunan rakamla daha önceki emekliliğe esas aylığı arasındaki farkın artış aidatı olarak kesilmesi öngörülmektedir. Bu tatbikat ise çok büyük bir meblâğın artış aidatı olarak kesilmesine müncer olmaktadır. Bunu bir misalle izah edecek olursak, bilfarz; 155.— lira yevmiye olmakta iken 657 sayılı Kanuna göre daha önce değerlendirilmemiş hizmetleri de nazara alınmak suretiyle 3 üncü derecenin 2 inci kademesi karşılığı (670 X 7 =) 4690.— lira almağa hak kazanan bir teknik elemanın 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa göre daha önce müktesep hak haline getirmiş olduğu 2100 (% 35 zam dahil) lira ile 4690 lira arasındaki fark (4690 — 2100 =) 2590.— lira artış aidatı olarak kesilmektedir. Halbuki bu elemandan Sigortalı iken 3600 lira üzerinden sigorta primi kesilmek-

te idi. Bu sebeple artış aidatının 4690.— liradan 3600.— liranın düşülmesi suretiyle hesap edilmesi yani (4690 — 3600 =) 1090.— lira kesilmesi icap ederdi. Bu duruma göre fazladan 1500.— lira kesilmektedir ki bu fazlalık büyük bir haksızlık meydana getirmektedir.

17 — "İş riski, iş güçlüğü ve teminindeki güçlük zamları" konusunda İnşaat, Elektrik Makina, Gemi ve Maden Mühendisleri Odaları tarafından oluşturulan, Odalararası Kurulun hazırlamakta olduğu esaslar mutlaka gözönüne alınmalıdır.

18 — Lise dengi öğrenim görmüş teknik elemanların intibaklarını ve teknikerlerin daha önce işçilikte geçen sürelere kanunda öngörüldüğü şekilde yapılmalıdır.

19 — İlkokul, lise ve dengi okulları bitirip, memuriyete girdikten sonra bir üst seviyede öğrenim görenlere kanunda öngörüldüğü şekilde kademe ilerlemesi verildiği gibi bir üst seviyede kurs görenler için de verilmelidir.

20 — Personel Kanununa göre intibak yapıldığını varsaymak şartıyla, 4 yıl yüksek eğitim görmüş mühendisler 10. derecenin 3. kademesinden intibak ettirilirken, aynı süre teknik yüksek eğitim görmüş bulunan, jeolog, jeofizikçi ve kimyager 10. derecenin 1. kademesinden intibak ettirilmektedirler.

21 — Dört yıllık yüksek teknik eğitimden sonra devlet dairesinde görev yapmış ve sonra yüksek lisans çalışmasıyla 5 yıllık yüksek eğitimini tamamlamış teknik elemanların intibaklarında, devlet dairesinde çalıştıkları süreler gözönüne alınmamaktadır.

22 — Fazla çalışma : Vardiya usulü çalışan teknik elemanlar haftada 48 saat çalışmaktadırlar. Ayrıca resmî tatil günlerinde dahi çalışma durumundadırlar. Bu gibi hallerde işçilere yüzde olarak vardiya zammı ödenmektedir. Aynı şekilde teknik elemanlara da gerekli zam ödenmelidir.

23 — Amirlerin fazla çalışmaları : Normal hallerde bu işyerlerinde günde 8 saatten haftalık çalışma süresi 48 saattir. Ayrıca bu gibi işyerlerinde 24 saat çalışmakta olduğundan günün herhangi bir saatinde arıza husule geldiğinde amir görevini ifa etmektedir. Personel Kanununda normal mesai saatleri (valiliklerce bildirildiğine göre) 9 - 12.30, 13.30 - 17.00 dir. Oysa gerçek mesai bu saatleri aşmakta ve arıza hallerinde bu saatler dışında da çalışılmaktadır. Aradaki çalışma farkı fazla mesai ücreti olarak ödenmelidir. Normal mesai dışında arıza hallerindeki çalışmalarda yüklenilmiş olunan sorumluluğun karşılığı verilmelidir.

24 — Sürekli olmayan şantiye ve işyerlerinde çalışmak zorunda olan teknik personelin, bu ayrıcalığını sağlayacak imkânlar hakkında, kanunda bir açıklık yoktur.

25 — Kanun teknik Personelin ekonomik imkânlarını eskisine göre çok daha gerilere götürmekte olduğu gibi, kazanılmış demokratik haklarını da hiçe saymaktadır. Verilmiş olan hakların geri alınması, çağdaş hukuk prensiplerine temelden aykırıdır.

Yeni Personel Kanunu ile teknik personelin zedelenen, elinden alınan hakları ve kanunun uygulanmasındaki bazı çelişik ve haksız işlemleri yukarıda sıralamaya çalıştık. Bu kanun teknik personelin ekonomik ve sosyal durumunu sarsmış, teknik elemanların onurunu yaralamıştır. Sıraladığımız sakatlık ve haksızlıklar teknik personel için ayrı bir statünün gerekli olduğunu ve ancak ayrı bir statünün bu kördüğümü çözümliyebileceğini ortaya koymaktadır.

İkibine yakın teknik personelin ve yurdun her yanından gelen temsilcilerin düşünce ve istekleri de bu yöndedir. Bu bakımdan teknik personelin yeni kanunla zedelenen haklarının derhal temin edilmesi ve biran önce teknik elemanlar için ayrı bir kanunî statünün hazırlanması meseleyi kökünden halledecektir. Teknik eleman kuruluşları yeni statünün hazırlanmasında görev almaya ve ilgililere yardımcı olmaya hazırdırlar.

TEKNOLOJİK GELİŞİM VE TEKNİK EĞİTİM

Gönen TOPRAK
İ.T.Ü. İnş. Fak.
Asistanlarından

"Teknolojik gelişim", "teknik eğitim" ve "kalkınma" bir üçgenin köşelerini teşkil eder. Bu terimler arasındaki bağlantıyı kavrayabilmek; kalkınmanın teknoloji, teknik ve teknik eğitime dönük yönünü saptayabilmek için önce "teknik" ve "teknoloji" deyişlerinden ne anladığımızı ortaya koymak gerekir :

Teknik veya teknik hizmet sadece matematiksel bir esasla, özle alınamaz. Belli bir beceri düzeyini akla getiren her çaba teknik kapsamına girer. Bu itibarla modern bir toplumda beceri gerektiren tüm işleri teknik hizmet sayıyor ve toplam emeğin dikey ve yatay üretkenliğinin ancak teknik vasıtasıyla gerçekleşeceğini kabulleniyoruz.

Teknoloji ise bilim halindeki tekniktir ve beceri düzeyinin sürgit yükselmesini sağlayan itici bir güçtür. Her teknik bir teknolojik üretim sonucu ortaya çıkar, her teknik sorun karşıtı olan teknolojinin getirdiği teknik ile çözümlenebilir.

Kalkınma ve Teknik İlişkileri

Her ülkenin sorunları, koşulları, olanakları o ülkeye özgü bir kalkınma modelini ve bunu gerçekleştirecek kalkınma planını tanımlar. Kalkınmak isteyen gelişmemiş ülkeler bu plan çerçevesinde insanoğlunun elindeki en yeni tekniği mümkün olduğu kadar çok insana öğretmek zorundadır. Sorunları çok, olanakları sınırlı olduğu için de teknik hizmeti israf etmeden harcamak zorundadır. Bütün bunlar ve hem mevcut sistemi yeni baştan düzenleyip hem de gelişmiş ülkelerle aradaki hızla açılan farkı kapatmak gereği onları "teknik" ve "teknoloji" kavramlarına diğerlerinden değişik esasla eğilmeleri sonucuna götürür. Bu, geçerli teknikleri geniş bir uygulayıcı kadroya öğretme ile ülkenin ihtiyacı olan bilim ve teknoloji üretimini sağlamaktır. Yani gelişmemiş ülkelerde kalkınma açısından teknik eğitim ve öğretim gelişmişlere nazaran çok daha önem taşır.

Teknik Eğitim Düzeni

Türkiye gibi azgelişmiş veya gelişme yolunda olan bir ülke için ne tekniği ne de teknolojik yaklaşımı iyice sindirmeden mezun olmuş çok sayıda eleman yerine, tekniği iyi bellemiş çok sayıda, teknolojik yaklaşımı iyi öğrenmiş az sayıda genç yetiştirmek teknik eğitim düzeninin esası olmalıdır. Bilim ve teknolojiyi ileri sanayi ülkelerinin tekeline bırakmak arada daima onlar lehine bir fark olacağını peşinen kabullenmek demektir. Bu aynı zamanda dışa bağımlı bir ekonomik düzenin sürgit korunacağı anlamına da gelir. Diğer taraftan uygulamalı teknikleri lise sonrası ve meslek içi kurumlarda öğretmek gerekir. Bu esasa göre yüksek öğrenim düzenimiz şu dört kurum halinde yeniden düzenlenmelidir :

1) Bilim ve Teknoloji Üniversiteleri :

Bu üniversiteler salt bilimi bilim yaparak öğrenen, her biri "araştırıcı" olarak yetişecek üstün yetenekli öğrenciler için olacaktır. Bu düzeydeki öğrenciler her ülke için sınırlı sayıdadır. (% 10 kadar) ve yalnız iyi öğrenerek topluma iş alanlarında yararlı olmakla kalmaz öğretim üyesini iyi araştırıcı ve öğretici olmağa, görevini yapmağa zora başvurmadan çağırır.

Yalnız ülkemizin ihtiyacı olan bilimsel ve teknolojik atılımların yöntemleri bu kurumlarda saptanacak, geliştirilecektir. Ayrıca uygulanacak teknikleri iyileştirme, teknolojik üretime malzeme hazırlama, deneyleme, ulusal kültürün güçlendirilmesi, yayılması, toplumun dinamik halde tutulması bu kurumların görevi olacaktır.

Yüksek öğrenim sistemi içindeki "bi-

lim ve teknoloji" üniversiteleri ancak işaret ettiğimiz kalite ve görevi gerçekten yansıtabilecek biçimde düzenlenirlerse başarılı olabilirler. Reformun başarısı burada uygulanacak kriterlerin sağlamlığına bağlıdır.

2) Yüksek Okullar :

Yüksek okul üniversiteden nitelik ve nicelik bakımından farklıdır. Yüksek okul dirijan, uygulamalı meslek adamı yetiştirir. Aslında yüksek okul öğrencisinin üniversite öğrencisinden daha hacimli bilgiye ihtiyacı vardır fakat onun "araştırmacı" olarak yetiştirilmesine gerek yoktur.

Türkiyemiz gibi kalkınmakta olan ülkeler için "teknikler yüksek okulda verilir" ilkesine göre öğretim yapan yüksek okulların değeri büyüktür. Burada dikkat edilecek nokta yüksek okulu bir üniversite benzeri haline getirmekten sakınmak, gerçekten "tekniği" vermesine çalışmaktır. Geri kalmış ülkelere öğrendiklerini uygulamayacağını veya pek azını uygulayabileceğini bilen, dolayısıyla kaçma yolları arayan kimseler yerine; daha öğrenime başlarken gireceği işi bilen, ona göre pratik stajlarını yapan ve kendisini gerçek bir "uygulamacı" olacak biçimde yetiştiren insanlar lâzımdır.

3) Akademiler ve Enstitüler :

Yüksek öğrenim sadece belli yaştaki gençleri okutma sorunu olmak kadar, hatta kalkınma açısından bakıldığında ondan çok tüm toplumu etkileme sorunudur. Temel bilimleri, tekniği, kültürü tüm ulusa yayma sorunudur. Bu itibarla üniversite ve yüksek okulların dışında olarak gençlerin ve halkın yararlanabileceği gerek araştırmacı gerekse uygulamacı yönde çalışan kurumlara ihtiyaç vardır. Bunlardan araştırmacı fonksiyonlular Enstitü, uygulamacı fonksiyonlular AKADEMİ'lerdir. Bu kurumların önemi üniversite ve yüksek okullardan aşağı değildir ve şu dört amaç doğrultusunda çalışacaklardır :

A) Sonuç yönelimli, uygulamalı araştırma kurumlarında bilimi ve tekniği bir araya getirmek, bunu sağlayacak öncü kadroları yetiştirmek.

B) Bilgi birikimi : Geniş halk kitlelerini ulusal kalkınma yolunda harekete geçirecek bilgileri araştırmak, bulmak, toplamak, düzenlemek biçiminde gerçekleşecek bilgi birikimi.

C) Bilginin yayılması : Bir öncü kadro eşliğinde bu bilgileri topluma mal edecek ,onda düşünsel ve yaşamsal gelişimleri gerçekleştirecek kültür ve bilgi yayılması.

D) Bu çabaların yozlaşmaması ve etkinliğini sürgit koruması için gerekli bağları kurmak, engelleri kaldırmak, dinamik mekanizmayı ortaya koymak.

Ülkemizdeki Durum.

Yukarıda da değindiğimiz gibi kalkınma her ülke için kendine özgü yöntemler ve uygulama ile gerçekleşir. Dolayısıyla her ülkenin kalkınmasının ölçüleri değişiktir. Türkiyemiz ekonomik ve sosyal yapısına uymayan yabancı reçetesi bir kalkınma anlayışı ve uygulaması içindedir. Bunun en belirgin örneği kalkınma için en elverişli ortamı, itici gücü oluşturacak teknik ve teknolojik düzendir, teknik öğretim sistemidir. Bu sistem tamamen dış ve iç sömürü çevrelerinin çıkarlarını koruyacak, sürdürecek biçimdedir.

1) Öğrenim düzenimiz nesneyi tarihsel sürecinden, üretim ilişkilerinden soyut, tek boyutlu bir düşünce yöntemi ile algılayan robot bürokratlar, teknokratlar yetiştirme üzerine kuruludur. Bu özelliğiyle de egemen sınıfların çıkarlarını sürdürme esasına yönelmiştir.

2) Ekonomimiz dış sömürü çarklarının sürgit işlemesi için kasıtlı olarak büyük endüstrici ülkeler tarafından sakat bir teknik düzen üzerine oturtularak ülkemizde dengesiz bir kalkınma tezgâhlanmıştır. Böylece bir taraftan son sekiz yılda ortalama % 6,5 gibi bir kalkınma hızına erişilirken aynı hızla dış ticaret açığı ve işsizlik artmış, sefaletle zenginlik bir arada çığ gibi büyümüştür.

3) Türk toplumu ileri sanayici ülkelerin sermaye birikiminden ileri gelen üretim fazlasını tüketecek bir sosyal yapının içinde bu üretim ilişkileri ve teknik düzen vasıtasıyla tutulmaktadır.

4) Ülkemizde daima hakim dış ekonomilere bağımlılığımızı sürdürmek için teknolojik üretim kurulmamıştır.

Sonuç

Teknikten, üretim teknolojisinden ve teknik eğitimden beklenen toplumu mevcut sosyal ve ekonomik düzen doğrultusunda statize etmek değil aksine onu uygar devrimci atılımlara moral ve entellektüel alanda hazırlamaktır. Bu esasa, felsefeye oturmayan kalkınma bir ekonomik ve sosyal bünye bozuşması biçiminde beliren paradoksu doğurur. Bu da ancak emperyalist ve iç sömürü çevrelerinin işine gelir ki en güzel örneği yılda ortalama % 6,5 hızla kalkındığı halde durmadan parasının değerini düşüren; ortaçağa özgü toprak ve üretim ilişkilerinin korunduğu; huzursuzluğun, sefaletin, işsizliğin daha hızlı KALKINDIĞI ülkemizdir.

MİLLİ PROJE BÜROLARIMIZI GÜÇLENDİRELİM

Dr. Sedat ÖZKOL

İnşaat Mühendisleri Odasının şimdiki yöneticileri, yönetimle görevlendirildikten bu yana millî proje bürolarımızı, sözle, yazıyla ve eylemle desteklemişler, Türkiye Teknik gücünün gelişiminde millî proje bürolarımıza büyük görev ve sorumluluklar düştüğünü açıkça ortaya koymuşlardır. Oda merkezinde proje bürolarının temsilcileriyle yapılan toplantılarda, bugün genellikle büyük bir tedirginlik içerisinde bulunan millî proje bürolarımızın kısa ve uzun süreli sorunları tartışılmış bu sorunlara İnşaat Mühendisleri Odasının ne gibi çözümler getirebileceği söz konusu olmuştur. Bununla beraber açıktır ki Odamızın on aylık çalışmalarının eksenini kamu kesiminde çalışan İnşaat Mühendislerinin sosyal ve ekonomik sorunları oluşturmuş, proje bürolarımıza

gereken önem verilememiştir. İnşaat Mühendisleri Odasının maddi ve manevi olanakları sınırlıdır ve şimdiki yöneticilerin bütün gayretlerine rağmen, üyelerimizin tüm sorunlarına eğilmeleri bu sorunların nedenlerini saptamaları ve çözümler getirmeleri elbetteki imkânsızdır. Üyelerimizin Odamıza ilgileri artıkça, üyelerimizle yöneticiler arasındaki bağlar güçlendirildikçe, yeni ve dinamik kadrolar oluştukça sorunlarımıza daha etkin bir şekilde eğilebilmek olanaklarına da kavuşacağız. Gerekleri bu şekilde özetledikten sonra İnşaat Mühendisleri Odası Merkez Yönetim Kurulunun millî proje bürolarımız hakkındaki görüşlerini şu şekilde sıralayabiliriz.

1 — Meslek odaları ve hükümetler millî proje bürolarımızın gelişmesi için ellerinden gelen bütün gayretleri göstermelidirler.

2 — Türkiye Teknik gücünün gelişimi bir yerde millî proje bürolarımızın güçlenmesine, gelişmesine ve temel yatırım projelerinin yükümlülüğünü üzerlerine alabilmelerine bağlıdır.

3 — Türkiye Teknik gücü, gerek özel gerekse kamu kesimlerindeki potansiyeli ile, ülkemizdeki teknik hizmetlerinin hemen tümünü yerine getirebilecek teknik bilgi ve niteliğe sahiptir. Bu nedenle yatırım projelerinin yabancı müşavirlik - mühendislik firmalarına yaptırılması temelde Türkiye Teknik gücünün gelişimini de baltalamaktadır. Hangi projelerin hangi sürelerde işleme konulacağı, yatırımlara bağlı olarak teknik hizmetlerin ne şekilde yürütüleceği plânlı olarak saptanmalı ve millî proje bürolarımıza, örneğin Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından, sürekli bilgi verilmelidir. Böylelikle millî proje bürolarımız hangi projelerin düşünüldüğünü hangi projelere öncelik verildiğini önceden bilip kadro ve techizat plânlamalarını yapabileceklerdir.

4 — Yabancı sermaye kadrolardaki Tümaş, Bimaş gibi tekelci kuruluşlarca millî proje bürolarımızın çalışma alanları sınırlandırılmakta, Türk Proje büroları iş bulamaz hale getirilmektedirler. Arkadaşlarımız yarının kendilerine ne getireceğinden tamamen habersizdirler. Tümaş, Bimaş gibi kökü dışarda olan tekelci kuruluşlarla rekabet edebilmeleri imkânsızdır. Bir yandan meslek kuruluşları diğer yandan bu kuruluşların üyeleri yabancı sermaye egemenliğindeki tekelci kuruluşların faaliyetlerine son verilebilmesi için gerekli bütün kanunî baskıları yapmalıdırlar.

5 — Devlete ait kurumlarda bazı yatırımların projeleri müteahhitlikler eliyle yaptırılmaktadır. Bu şekilde müteahhit, devreye aracı olarak girmekte ve böylece mühendis emeğinin bir kısmı müteahhide aktarılmakta ya da proje bedeli gayet küçük tutularak yine mühendis emeğinin karşılığı kısılmaktadır. Devlet müteahhidi proje işlerinde aracı olarak kullanmamalıdır. Ya işi kendi yapmalı veya doğrudan doğruya projeye ihale etmelidir. Böylece hem müteahhitlerin projede kendi lehlerine zorlama yapmaya çalışmaları engellenecek, daha kaliteli ve ekonomik projeler elde edilecek hem de mühendis emeğinin gerçek karşılığını alabilecektir.

Odamız millî proje bürolarının yanındadır, onları yabancı sermayeli tekelci kuruluşlara karşı desteklemeğe ve korunmağa hazırdır ve bu görevi bugün de bütün olanaklarıyla yerine getirmeğe çalışmaktadır. Merkez yönetim kurulunun toplumcu görüşlerini ele alarak "Merkez Yönetim Kurulu proje bürolarımıza da karşıdır." diyenler açıkça yalan söylüyorlar. Temelde millî proje bürolarımızın gelişimini engeleyen ve halkı onlara üvey evlât muamelesi yapan özel sektörü destekleme maskeleriyle yabancı sermaye, yabancı müşavirlik - mühendislik firmalarına kör olanaklar sağlayan bugünkü iktidardır. Özel teşebbüsçü iktidar Millî proje bürolarımızı bir kenara itmiş Tümaş, Bimaş gibi tekelci kuruluşlarla işbirliğine girişmiştir. Kendi emeklerini biraraya getirecek millî proje büroları kuran Türk Mühendisleri elbetteki emrinde yüzlerce binlerce işçi çalıştıran ve kendi emeğini üretime sokmayan büyük sermaye sahipleriyle bir kefeye konulmaz. Millî proje bürolarımızda klasik patron - işçi ilişkisi yoktur her teknik eleman hatta büro sahibi ile işleme kendi emeği ile katılmaktadır.

Bütün bu nedenlerle millî proje bürolarımızı sonuna kadar desteklemeğe kararlıyız, onlar, yoketmeyi amaçlayan yabancı müşavirlik - mühendislik firmalarını Tümaş, Bimaş gibi tekelci kuruluşları etkisiz kılmak için elimizden geleni yapacağız. Özel sektörü desteklemek maskeleriyle yabancı sermayenin savunuculuğunu yapanların yalanlarına kapılmayalım, bu işbirlikçileri ve bu ajanları tecrit ve teşhis edelim, millî projε bürolarımızın güçlenmesi ve gelişmesi için olanaklarımızı sonuna kadar kullanalım.

ÇEVRE SAĞLIĞI

İsmet DAĞLI
İnş. Y. Müh.

"Sağlık; insanların, fizik, moral ve sosyal yönlerden tam bir iyi olma hali" olarak tanımlanır. İnsanların sağlıklı kalabilmeleri fiziki gelişmelere bağlı olup çevredeki zararlı etkiler yapabilecek olan faktörlerin, kontrol altına alınmasiyle mümkündür.

Çevrenin ekolojik verileri olarak; su, hava ve toprak ortamlarının temiz kalabilmesi, insan sağlığı bakımından önemlidir. Çünkü bulaşıcı hastalıklara, enfeksiyonlara sebep olan mikro - organizmalar enfeksiyon vasıtalarını yani vektörleri bu temiz olmıyan ortamlarda bulurlar. Belirli yerleşme bölgelerinde nüfus hacminin hızla genişlemesi ve insan toplulukları arasındaki münasebetlerin, modern tekniğin gelişmelerine paralel olarak artması çevrenin kontrolünü zorlaştırmaktadır.

Son zamanlarda, tıp ilmindeki ilerlemelere, antibiyotik ilâçların başarı ile kullanılmalarına rağmen, bulaşıcı hastalıkların yayılması halen önemini muhafaza etmektedir.

HAVA KİRLENMESİNİN SEBEP OLDUĞU HASTALIKLAR

Dünya nüfusunun hızla artması, en-

düstrinin baş döndürücü ilerlemesi, ticari ve politik ilişkilerin yoğunlaşması sonunda; su, hava ve toprak ortamlarının, fiziki, kimyevi ve patojenik olarak kirlenmesine sebep olmaktadır. İnsan sağlığını tehdit eden bu tür kirlenmelerin en etken olanı patojenik kirlenmedir. Bu kirlenmeler neticesinde, ortaya çıkan hastalıkları iki grupta toplayabiliriz.

1 — Havadan doğan hastalıklar,

2 — Sudan doğan hastalıklar.

Bu iki gruptan en yaygın olanı sudan geçen hastalıklardır. Sularla geçen hastalıklar üç grupta mütalâa edilirler.

1 — Sulardan geçtiği kesinlikle bilinen hastalıklar. Tifo, Kolera, Virutik sarılık, Leptos - pirosis.

2 — Su ile bulaştığı kat'i olarak bilinmemekle beraber sudan bulaşması muhtemel hastalıklar.

Çocuk felci, Amipli dizanteri, Basilli dizanteri, Tenya, Para tifo, Tulerimiya.

3 — Su ile dolaylı geçen hastalıklar.

Sıtma, Sarı humma, Dang, Fil hastalığı, Ensefalit, Askoserkosis.

Hastalıklar; insan ilişkileri, yakın ağız temasları, mikroplarla kirlenmiş; su, gıda maddeleri, mutfak eşyaları ile bulaşır. Ve halkın yaşama koşullarına, kültürel ve sosyal durumlarına, örf ve adetlerine bağlı olarak yayılır.

Hastalıkların bulaşmasında ve yayılmasında şüphesiz ki en büyük amil; insan dışkı ve salyalarile kirlenmiş su kaynaklarıdır. Su kaynaklarının en kolay kirlenme hali ise lâğım ve kanalizasyon mecraları ile olmaktadır.

Bu gün, kolera hastalığı; İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntıkasında görülmüştür. Hastalığın bu semtlerde görülmesi tamamile bir tesadüftür diyebiliriz. Zira hastalık, pekala İstanbul'un; Feriköy, Zeytinburnu, Aksaray gibi diğer semtlerinde, keza Ankarada; Altındağ, Balkiraz, Sıhhiye, İzmirde, daha doğrusu sıhhi su ve kanalizasyon tesislerinden mahrum bütün yurtta görülebilirdi.

NASIL KORUNALIM?

Sorun; tıp ilmi ile ilgili olduğu kadar ve hattâ ondan daha fazla olarak mühendislik problemlerini içermektedir. Yurdumuzda sıhhi bir kanalizasyon sistemi hemen hemen hiç yoktur. Lâğım mecraları ekseriya doğrudan doğruya; göl, ırmak ve deniz gibi alıcı ortamlara verilmekte böylece dolaylı ve dolaysız olarak su kaynaklarımız kirlenmektedir. Kirlenen bu su kaynaklarının içme ve kullanma, balıkçılık su sporları gibi gayelerde kullanılmaları esnasında hastalık amilleri kolayca bireylere geçmektedirler. Bu gün halkın sağlığını korumaya çalışan koruyucu tıp ilmi iki esas prensibe istinat etmektedir :

a) Hastalığın sebepleri üzerinde çalışmak.

b) Koruyucu metodları uygulamak.

Koruyucu metodların uygulanması ise iki yolla olabilir :

1 — Bireyleri; teker teker aşı, serum v.s. ile korumak.

2 — Hastalık vektörlerinin; hava, su, toprak, ürünlere geçişi esnasındaki yaşama şartlarını ortadan kaldırmak. Hastalığa karşı korunmada tabiatiyle bu iki metodun da birlikte uygulanması en tesirli yoldur. Ancak bu iki metod karşılaştırılacak olursa; su, hava ve toprağı kontrol altında tutmak, bireyleri teker teker kontrol etmekten çok daha kolay ve tesirlidir. Bu da mühendislik yapı ve tekniklerinin tatbiki ile mümkün olabilir. Bu konuda; çeşitli metodlar; pastorizasyon, ısıtma, soğutma, dezenfeksiyon ve tasfiye metodları geliştirilmiştir. Ayni metodların yurdumuzda da geliştirilmesi özellikle kanalizasyon atıklarının tasfiyeye tabi tutulduktan sonra alıcı ortama verilmesinin sağlanması lâzımdır.

SONUÇ :

— İnsanların sağlıklı olarak kendilerini geliştirebilmeleri için temiz bir çevreden faydalanmaları gerekir.

— Kirlenmemiş ortamın öneminin anlaşılması ve her bireyin kirlenmemiş çevrenin sorumluluğunu taşımaya hazır olması gerekir.

— Aşı, serum gibi koruyucu tedbirlerin uygulanması güç olduğundan hastalıkların yayılmasını çevrenin kontrolü ile önlemek toplumumuzun geleceğine bakabilmemiz için önemlidir.

TEKNİK ELEMANLARI BEKLİYEN ORTA ANADOLU SORUNLARI

Yaşar ÖZSOYELLER
İnş. Y. Müh.

Kuraklık - Çoraklık

KONYA - CİHANBEYLİ - KARAMAN - AYRANCI - EREĞLİ ve NİĞDE ovaları, orta Anadolu'da yer alan, etrafı yüksek dağlarla çevrili, kapalı havzalardan bazılarıdır. Bu kapalı havzalara ulaşabilmek için, mutlaka yüksek çevre dağlarını aşmak zorunda olan, yağmur yüklü deniz rüzgârları, yüklerini dağlarda bırakır; ve ovalara yağış getiremezler. Bu yüzden korkunç bir "KURAKLIK" hüküm sürmekte ve ovalar çöl manzarası arzetmektedir.

İkinci büyük sorun "ÇORAKLIK"tır. Çıkış yolu bulamıyan kapalı havza suları, havzaların en çukur kısımlarına gelerek oralarda buharlaşır, ve taşıdığı tuzları bırakır. Yıldan yıla biriken ve etrafa yayılan bu tuzlar, ziraat arazilerini çoraklaştırmak suretiyle verimsiz hale getirirler.

Üçüncü büyük sorun "SU BASKINLARI"dır. Komşu göller mıntıkasının suları, 33 yıl ara ile tekerrür eden yağışlı peryotta, önce kendi havzalarında dolup taşarak zararlar hasıl ettikten sonra, yukarda saydığımız havzalara, bilhassa Konya kapalı havzasına intikal ederler; ve ziraat arazilerini yıllarca sular altında bırakmak suretiyle, büyük zararlar meydana getirirler.

Bu sorunlar, milyonlarca insanın hayatını etkiler ve milyarlarca liranın heba olmasına yol açar.

1964 yılında, göllerdeki sular minumum miktarlarda idi. Ziraat arazileri kuraklıktan yanıp kavruluyordu. 1964 - 1968 arasında, yağışlı peryoda girildi. Her yıl birikmeye devam eden göl suları, 1968 yılında taşmıya başladı. Öyle ki, 1968 e kadar ziraat yapılmakta olan, ve bitkinin gelişmesine yetecek kadar dahi su bulamıyan yüzbinlerce dönüm arazi, bu defa suda boğuldu. Yani sular altında kaldı. Üç yıldır göl halinde bu kurak ziraat arazileri. 1975 yılı-

na kadar göl halinde kalmıya devam edecek. Sonra yıllarca sürecek bir tedriciyetle azalacak, bazıları tüm kuruyacak, bazıları iyice küçülerek tekrar 1964 yılındaki durumuna gelecek.

Bu arazilerde ziraat yapanlar, 1964 deki kötü şartlara her halde çoktan razıdırlar. Fakat bunun için dahi, 33 yıl beklemeleri gerekiyor. Orta Anadolu şartları, bir defa daha, hicret zorunluğunu bütün ağırlığı ile ortaya koymuştur. Büyük şehirlerimizin gecekondu semtlerine, ya da Almanya'ya.

Eğer biz teknokratlar, bu havzaların sularını kontrol altına almak görevimizi yapabilseydik; bu insanlar, yabancı ülkelerin sanayi işçileri olmak yerine, kendi toprağının efendisi olacaktı. Ve kendi ülkesinde, temelleri sağlam bir ziraat arazisi üzerinde olan, sağlam bir sanayi kuracaktı.

Bu görüşümüz, komşularımızla siyasi iktisadi ve kültürel temaslarımız kesilmelidir anlamında değildir. Dünya şartları, komşularımızdan ve dostlarımızdan, bazı yardımlar beklememizi zorunlu ve haklı kılmaktadır. Ancak kendi evimizin bulaşığını kendimiz yıkamazsak, bunu da dostlarımızdan beklersek, bulaşıklarımız yığılır kalır.

İnşaat Mühendisleri Odasının 1702 sicil numaralı üyesi, bunun bilinci ile sorunların üzerine eğilmektedir.

Bu Türk mühendisi 1964 - 1965 yıllarında, çözümleri ilginç olan bir proje yapmıştır. Hemen belirtelim ki bu projenin teklifi olan ve Konya havzasını Cihanbeyli (Tuzgölü) havzasına bağlıyan, ana tahliye tüneli inşa halindedir ve ÇORAKLIK probleminin çözümüne yöneltilmiştir.

Beyşehir Gölü - Akdeniz İlişkisi

"Beyşehirgölü ile Akdeniz'in ilişkisi" yardımı ile de KURAKLIK VE SU BASKINLARI problemlerinin çözümü mümkün olmaktadır. İlişki şudur :

Beyşehir gölü düdenlerinden kaçan sular, 6 - 12 ay süre içinde, yeraltında 100-120 kilometre mesafe katederek, Manavgat ve Köprüçay nehirleri vasıtasiyle, Akdeniz'e dökülürler. Kaçan suyun miktarı yılda ortalama 1 milyar metreküpten fazladır.

Mühendis, "İlişki"yi 1964 yılında bulmuş ve de ispatlamış. "İlişki"nin olduğu, dünyanın döndüğü kadar kesin. Bazı kimseler "İlişki" yok diyebilirler; ama diğer bazı kimseler de, dünya dönmüyor diyebilirler.

"İlişki", Orta Anadolu'nun yukarda belirttiğimiz bütün kapalı havzalarının ve bütün göller mıntıkasının, en büyük problemlerinin tek çözüm yolu olduğu için, hayati önem taşımaktadır.

Mühendis, Anayasamızın 24. maddesinden yararlanarak, "İlişki"yi bir kitapçık halinde yayınlamak suretiyle millileştirmiştir. İlgi duyan herkes, milli kütüphaneye giderek bu kitapçığı okuyabilir ve "İlişki" hakkında daha fazla bilgi edinebilir. Buluş yerlidir, millidir. Her yıl birkaç kez dış seyahat vesilesi yaratan meraklılar, buluşu yabancıların marifeti imiş gibi göstermek niyetinden vazgeçmelidirler. Çünkü eminim ki, çabaları boşa gidecektir.

Mühendis, 5 yıllık süre içinde, hidroloji ilminin kendisine verdiği yeteneklerle, ne tarafından baksa gördüğü, neresinden başlasa vardığı "İlişki" sonucunu, artık münakaşa etmek gereksizdir diyor.

Çünkü bu 5 yılın sonunda, yani 1969 Temmuzunda, bir yıl önce Beyşehir gölündend kendi elimle attığım boyayı, Manavgat ve Köprüçay nehirlerinin pınarlarında kendi elimle yakaladım ve kendi elimle yakaladım ve kendi gözlerimle gördüm. Münakaşa edebileceğim tek şey "Gözlerimde renk körlüğü olup olmadığıdır" diyor.

Bunca yıl bekletilmiş problemleri daha fazla bekletmeye, hiç kimsenin, hatta devletin bile hakkı yoktur. Anayasamızın 41. maddesine göre.

Alenen yapılan bu boya deneyinden sonra, hala "İlişki" yoktur diyen varsa, gider boya deneyini tekrarlar. Hala Beyşehir gölünde "kaçak yoktur" diyen varsa, gider Kartutmaz kazısına bakar.

1969 Temmuzundan bu yana, muarızlardan bazıları Oymapınar barajı çalışmalarında yön değişikliği yapmak suretiyle, bazıları da "Beyşehir gölü ile Manavgat arasında dünyanın en büyük yeraltı gölüne rastlanmıştır" demek suretiyle, "İlişki" olduğu fikrine katılmışlardır.

Mühendis, Beyşehir gölünün kuzeybatısında 7000 metreküplük bir sahil kazısı yaptırmış. Kartutmaz kazısı. Böylece Beyşehir gölünden Akdeniz'e doğru, eski mevcutlara eklenen, yeni bir su akımı meydana getirmiş.

Bu akımın karakteristikleri ve alınan sonuçlar aşağıdadır.

Kartutmaz Kazısı Yardımı ile Beyşehir Gölünden Akdeniz'e Doğru Eski Mevcutlara Eklenen Yeraltı Su Akımı

Aylar	Su Akımın Debisi (lt/sn)	Akan Suyun Kümülatif Miktarı (m^3)	Göldeki Seviye (m)
1969 Kasım	384	995.328	1124.17
1969 Aralık	431	2.149.718	1124.21
1970 Ocak	320	3.006.806	1124.58
1970 Şubat	404	3.984.163	1124.74
1970 Mart	350	4.920.603	1124.96
1970 Nisan	405	5.970.363	1125.05
1970 Mayıs	439	7.146.181	1125.10
1970 Haziran	444	8.297.029	1125.02
1970 Temmuz	316	9.141.403	1124.91
1970 Ağustos	333	10.033.410	1124.73
1970 Eylül	347	10.932.834	1124.54
1970 Ekim	382	11.955.983	1124.48

Sonuçlar

1. Kaçak vardır.

2. Kaçak miktarları göl seviyeleri ile ilgili değildir.

3. Kaçaklar yıl boyunca süreklidir. Kesinti veya geri gelme olmamıştır.

4. YENİ METOD : Kazımızdaki kaçakların yıllık ortalama debisi 379 lt/sn ve Kasım ayı debisi 384 lt/sn olduğuna göre Beyşehir gölünün (bu kazının sonuçlarına nazaran) yıllık kaçak miktarı

$$1683 \times \frac{379}{384} = 1661 \times 10^6 \ m^3 \text{ tür.}$$

(Bak. Nisan 1970 Beyşehir Gölü ile Akdeniz'in ilişkisi Y. Özsoyeller, sahife 6)

Bu kazının benzerleri, gölün muhtelif sahillerinde de ve çok sayıda uygulanmalıdır.

5. Kartutmaz kazısından Akdeniz'e doğru akan suların, milyonlarca yıllık yeraltı yolları bozulmamıştır. Bundan sonra da kolayca bozulacağı veya tıkanacağı düşünülemez.

6. Kazı vasıtasiyle, Akdeniz'e fazladan gönderilen suyun yıllık miktarı Altınapa barajının aktif kapasitesinin 1.09 katı, Sille barajının ise 4 katı olmuştur.

7. 7000 m^3 lük kazı ile sağlanan yıllık miktar, 1000 m^3 lük ilâve kazı ve yosun mücadelesi yapılarak iki veya üç katına çıkarılabilir.

8. Bu tip kazılardan 20 adet Beyşehir gölünde, 10 adet Sugla gölünde yapılmakla, Orta Anadolu'nun su baskını problemi çözümlenebilecektir.

9. Orta Anadolu'dan göçler önlenebilecektir. Diğer faydalardan evvelce bahsedilmiştir.

Biz teknik elemanların, bu kutsal sorunları kendi çıkarlarımızın önünde ve her şeyin üstünde tutarak göreve koşmamız, boynumuzun borcudur.

Ancak borcun yerine getirilmesi için, teknik elemanlar grev hakkı ile mücehhez haysiyetli bir toplum halinde olmalıdırlar. Çünkü Anayasamızın 41. maddesi şöyle der :

YATIRIMLARI TOPLUM YARARININ GEREKTİRDİĞİ ÖNCELİKLERE YÖNELTMEK VE KALKINMA PLANLARINI YAPMAK DEVLETİN ÖDEVİDİR.

Kanun yapıcısı, kalkınma planlarının yabancılara yaptırılmasının sakıncalarını bildiği için, ÖDEVİ devlete yüklemiştir. Çünkü yabancıların yatırımlarımızı, Türk toplumunun yararına değil, kendi toplumlarının yararına yönelteceği, apaçık bir gerçektir.

Madde, teknik elemanları, Devletin bölünmez ve atılmaz bir parçası ve en gerekli dayanağı halinde tutmaktadır.

BİLİRKİŞİLİK HAKKINDA BİR İNCELEME

M. Ziya GÜLSOY
İnş. Y. Müh.

G İ R İ Ş

Odamız üyesi arkadaşlarımızdan önemli bir kısmı, odaya başvurarak mahkemelerde bilirkişi olarak çalışmak istediklerini bildirmişlerdir.

Aşağıda sunulan yazı dizisi, bu arkadaşlara (BİLİRKİŞİLİK) konusunda öz ve kısa bilgi vermek amacı ile hazırlanmıştır.

Bu bilgiler, halen yazılmasına başlanmış olan bir kitabımın, başlangıç kısmını teşkil eden bölümünden derlenmiştir. İncelemeye başlarken, eski Yargıtay Başkanlarından merhum İmran ÖKTEM'in mühendisler için söylediği şu sözleri yazıma başlangıç aldım.

Imran ÖKTEM'in toplumumuz için söyledikleri sözler :

(Mühendisler ve hakimler birbirlerini tamamlayan unsurlardır.

Hakimler kendi bilgileri dışında kalan olaylar hakkında çok zaman mühendislerin bilgilerine başvururlar.

Mühendisler, bu bilgileriyle hakimleri aydınlatırlar ve dolayısiyle Adalete hizmet ederdler. Onların Adalete hizmetleri büyüktür.

Ben hakimlik hayatımda çok zaman mühendislerin bilgilerinden faydalanmışımdır. Diğer taraftan mühendisler müsbet ilim adamlarıdır. Onların kafalarında karanlık düşünceler yer edemez. Hakimlerin eserleri dosyalar içerisinde unutulup gider, fakat mühendislerin eserleri tarih boyunca yaşar. Onlar meskenler kurarlar, şehirleri köyleri birbirine bağlarlar, yurda medeniyet getirirler.

Bu itibarla siz mühendisler mesleğinizle haklı olarak iftihar edebilirsiniz.)

BÖLÜM 1.

Bilirkişilik nedir?

Bilirkişi, kanunlarımızda kesin olarak tanımlanmamıştır. Sayın Prof. Faruk EREM, "Ceza Hukuku Usulü" adlı kitabında : Soruşturmada tesbit edilen vakıalardan, ihtisası sebebiyle netice çıkarmaya, hakim tarafından davet edilen kimseye bilirkişi denir demektedir. Yine Sayın Prof. Schwarz ise bilirkişi için : Ehlihibre, delillere teallük eden bir meselede haiz oldukları vukuf ve ihtisas kuvveti ile hakime yardım ile mükellef kimselerdir, diye önemli bir tanım vermiştir.

Sayın Prof. Dr. Baki KURU ise, "Hukuk Muhakemeleri Usulü" adlı kitabında bilirkişi için şu tanımı vermektedir :

(Dava ile ilgili vakıaların takdirinde, hakim tarafından bilinemiyen hususi ve teknik malûmata ihtiyaç duyulan hallerde, bilgi ve mütelâasına başvurulan üçüncü şahıslara) bilirkişi denir.

Örneğin, kamulaştırılan bir gayrimenkule takdir edilen kıymet, mal sahibi tarafından az bulunduğundan, kamulaştırma bedelinin arttırılması davası açılmış ise, takdir edilen kıymetin doğru olup olmadığı teknik ve özel bilgiye ihtiyaç gösterdiğinden, hakim bunun takdiri için bilirkişiye müracaat eder. Aynı şekilde bir trafik kazasında bunu yapan şoförün trafik kurallarına ne derece riayet ettiği ve kusurun ne nisbette kendisinde bulunduğunun tesbiti teknik ve özel bilgiye ihtiyaç gösterdiğinden, hakim bunun için bilirkiye müracaat eder.

Bilirkişi için verilen tanımlardan anlaşılacağı üzere, gerek hukuk ve gerekse ceza davalarında bilirkişi hakimin bilgi ve ihtisası dışında kalan konularda, bilgisine başvurduğu ve inceleme konusu alanında UZMAN olan kimsedir.

Yalnız unutulmaması gereken en önemli nokta :

(Bilirkişiye bir olayın aydınlanması için başvurulur.) hukuki sebepler - Hukuki problemler hakkında bilirkişiye başvurulmaz.

Bilirkişi inceleme konusu olay hakkında teknik bilgisine dayanarak malûmat verir ve bu malûmatından çıkardığı sonuçları bir RAPOR halinde açıklar.

BİLİRKİŞİ İLE ŞAHİD (Tanık) arasındaki farklar.

Bilirkişi, mütalâasına müracaat edilen olayın tanığı olmuş değildir, tam tersi ona böyle bir olayın meydana geldiği bildirilerek, o olay hakkında mütalâası istenir. Yani bilirkişi o olaya yabancıdır. Oysa, tanık o olayın nasıl oluştuğunu bizzat görmüş ve duymuştur. Tanık ancak gördüğünü ve duyduğunu anlatır, bunlar hakkında mütalâasını bildirmez. Tanık geçmişteki müşahedelerini anlattığı halde, bilirkişi haldeki müşahadelerini fenni bilgisine dayanarak mahkemeye bildirir.

Bilirkişilik, özel ve fenni bilgiyi gerektirdiği için herkes bilirkişi olamaz ve bu sebeple de herkes bilirkişiliği kabule zorlanamaz, oysaki şahitlik mecburidir.

Şunu da ilâve edelim ki, şahidi taraf gösterdiği halde, bilirkişi hakim tarafından seçilir. Şahid reddedilemediği halde, bilirkişi reddedilebilir. Bilirkişilik ve şahidlik bir kimsede toplanabilir. Örneğin bir trafik kazasının şahidi olan doktor, kazanın nasıl oluştuğuna dair şehadet ettikten sonra, kazada meydana gelen yaranın ne kadar zamanda iyileşeceğini tayin bakımından bilirkişilik yapabilir, böylece hem şahid ve hem de bilirkişilik yapan kimselere (Bilirkişi - şahid denir.)

Bilirkişiye Müracaat Etmeğe Lüzum Olup Olmadığına Hakim Karar Verir.

Hakim, bilirkişiye müracaat edilmesine lüzum olup olmadığını kendisi tesbit ve takdir eder. Taraflar da iddia ve savunmaları için bilirkişiye müracaat edilmesini isteyebilirler. Ancak bu isteğin hakim tarafından kabul edilmesi zorunlu değildir.

Bazı hallerde kanun bilirkişiye başvurulmasını açıkca emreder, örneğin 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 15. maddesi bu hususu açıkça ifade etmektedir. Bu hallerde hakim bilirkişiye müracaat etmeğe zorunludur. Bunun dışında hangi hallerde bilirkişiye başvurulacağını hakim tayin eder. Burada uygulamada rastgelinen şöyle bir durum vardır :

(Yüce Yargıtay, çözümlenmesi özel ve fenni bilgiye bağlı olan hallerde), hakimin bilirkişiye başvurmasının zorunlu olduğuna karar vermektedir.

Bilirkişilerin Seçilmesi ve Miktarları

Bilirkişi seçiminde son söz hakimindir. Hakim ilk önce üçten fazla olmamak üzere bilirkişi seçileceğini tesbit eder. Sonra taraflara bilirkişi seçmelerini söyler. Taraflar anlaşarak bilirkişi seçebilirse bunlar bilirkişi olarak kabul olunur, aksi takdirde bilirkişi hakim tarafından seçilir. (Resen)

Üç kişiden fazla bilirkişi seçilemiyeceği kanun hükmüdür. Buna göre, örneğin (Beş adet) bilirkişi seçilmesine kanuni imkân yoktur. Oysa, iki kişinin bilirkişi seçilmesi mümkündür. Ancak iki kişinin OYBİRLİĞİ ile karar verememeleri halinde, işin yeniden bilirkişiye havale edilmesi gerekeceğinden bilirkişinin tek sayıda olması (bir veya üç) zaman, emek ve masrafın tan ekonomi sağlar.

Bilirkişinin Reddedilmesi

Bilirkişiler seçildikten sonra, taraflar bilirkişinin seçimini öğrendiği tarihten itibaren üç gün içinde, mahkemeye müracaat ederek, bilirkişiyi red edebilirler.

Red sebebi bu üç günlük süre geçtikten sonra öğrenilse veya daha sonra meydana çıksa dahi, artık bilirkişi reddedilemez. Ancak taraflardan biri bu sebebe dayanarak bilirkişi raporuna itiraz edebilir, Yeni bilirkişi seçilmesini isteyebilir.

Uygulamada meydana gelen bir olayı açıklamak isterim :

İncelemenin yapılacağı gün, bilirkişi

husumet iddiası ile reddedilmiştir. (Husumetin nedeni, davalı tarafından bilirkişi aleyhine bir kuruşluk tazminat davasının açılmış olmasıdır.)

Bilirkişiliği Kabul Kaide Olarak Zorunlu Değildir.

Hakim tarafından seçilen bilirkişi, bilirkişiliği kabule mecbur değildir. Ancak o kimse doktor, ebe, mühendis gibi, sanatını alenen icra eden bir kimse ise (Bilgisine başvurulan bir hususu bilemeksizin sanatını icra etmesi kaabil olmayan kimselerden ise) bilirkişiliği kabule, mahkemeye gelmeğe, vazife görmeğe mecburdur. Mesleği ile ilgili olmayan bir konu nedeni ile veya hastalığı, görevi nedeni ile mazeret dilekçesi verilerek bilirkişilikten istinkâf edilebilinir.

Bilirkişi İncelemesi ve Raporu

Bilirkişinin verdiği fikre REY veya mütalâa denir. Bilirkişi, incelenecek meseleler hakkında incelemeler yapar. Buna bilirkişi incelemesi (ve bazan yanlış olarak KEŞİF) adı verilir.

Gerçi bilirkişi yapacağı inceleme sırasında bazı keşif muamelelerine de tevessül edebilir, ancak keşif, bilirkişi incelemesinin ayrılmaz bir unsuru değildir. Hakim tarafından bilirkişi seçimi yapıldıktan sonra, ona sorulacak soruların tesbiti gereklidir. Gerçi bilirkişi seçilmesini isteyen taraf sorulacak soruları hakime önceden bildirir, fakat bunların kesin şekilde tesbiti hakime aittir. O da tarafları dinledikten sonra bu soruları tesbit eder. Bilirkişi bu soruları alır **(uygulamada :** bu sorular ara kararı olarak duruşma zabtına geçmiştir, oradan alınır.) Bilirkişinin incelemesini yapıp rey veya mütalâasını bildirecek raporunun hazırlanması için kendisine bir müddet (mehil) verilir. Hakim bilirkişiye yemin verdirir, bu yemin incelemeden önce olabildiği gibi, raporunun verilmesinden önce de olabilir.

İnceleme konusu soruları aldıktan sonra, bilirkişi meseleyi tetkik ve icabında tarafları sorguya çeker. İnceleme ve sorgu sırasında tarafların hazır olması gerekli ise kendilerine bildirdilir. Davete rağmen her iki taraf veya birisi gelmez ise, bilirkişi incelemesine devam edebilir. İncelemede hakimin bulunacağı hususunda kanunda kesin bir hüküm yoktur. Yalnız incelemenin selâmet ile yapılabilmesi için hakimin de hazır bulunabileceğini kabul etmek gerekir. Bilhassa inceleme keşif mahiyetini aldığı hallerde hakimin bulunmasında zorunluk vardır.

İnceleme safhası bitince raporun yazılmasına sıra gelir. Asliye mahkemelerinde raporun yazılı olması gereklidir. Sulh mahkemelerinde sözlü mütalâa beyan olunabilir.

Bilirkişi birden ziyade ise, inceleme sonucu aralarında müzakere edilir, sonuca varılır. ortak rapor hazırlanır. Müzakere yapılmadan her bilirkişinin ayrı rapor yazması doğru değildir. Bilirkişiler aralarında anlaşamamışlarsa muhalif kalan bilirkişi muhalefet sebebini ya ortak rapora ek şeklinde veya ayrı bir rapor halinde mahkemeye bildirir.

Düzenlenen raporun belirli süre içinde verilmesi lâzımdır, bu sürenin geçirilmiş olmasının müeyyidesi kanunda yoktur. (1)

Raporların genel olarak üç nüsha yazılması (tarafların miktarına göre bu miktar arttırılabilir), tarafların isimleri, beyan olunan mütalâaanın gerekçesi ve görüş ihtilâfı halinde muhalefet sebebi, raporun tanzim tarihi ve bilirkişilerin imzaları bulunmak gerekir.

Rapor mahkeme kalemine verilince, başkatip raporun tevdi tarihini rapora işaret ederek, suretlerini taraflara tebliğ eder.

Rapora karşı tarafların durumu :

Rapor taraflara tebliğ edildikten sonra bir hafta içinde bu raporlara itiraz edilebilir. Aksi takdirde bilirkişi raporu kesinleşmiş olur. Mahkeme, bilirkişi raporu ile durumun gereği gibi aydınlanmadığı kanısına varırsa, önceki veya yeniden seçeceği bilirkişi vasıtası ile yeniden inceleme yaptırabilir. Yine, raporda, noksan unutulmuş veya açık, kesin olmayan yönlerin tamamlanması için, hakim yeniden bilirkişiye sorular sorarak ek rapor isteyebilir.

Uygulamada : (Genel olarak, taraf vekillerinin rapora karşı vermiş oldukları itiraz dilekçesinde ileri sürülen hususlar, hakim tarafından uygun görülürse; ek rapor, bunların cevaplandırılması şeklinde olmaktadır.)

Tamamlayıcı izahat için hakim bilirkişileri, tayin edeceği celseye davet ederek, bu celsede verilecek izahları zabta geçirir, ve zabtı imza ettirir. Taraflar sadece itiraz etmekle kalmazlar, yeni bilirkişi tetkikatı isteyebilirler, kanunumuz bilirkişi tetkikatı için bir tahdit koymamıştır. İkinci, üçüncü ve hattâ dördüncü bir tetkik yaptırılması

---

(1) Odamız, bilirkişilik için müracaat eden üyelerinden, verilen ödevi zamanında yapacağına dair yazılı taahütname almaktadır.

mümkün görülmektedir. (Uygulamada, bilhassa kamulaştırma davalarında, kira tesbiti davalarında, raporlardaki miktarlar arasında çok farklı sonuçlar bulunduğu hallerde, muhtelif bilirkişi incelemesi yapılmaktadır, ancak, her defasında mübayenetin giderilmesi hakim tarafından istenilmektedir.

Bilirkişi Raporunun Hukuki Değeri

Bilirkişi raporu kesin bir delil değildir, kanun ehlivukufun rey ve mütalâası hakimi takyid etmez, demek suretiyle bunu açıkca ifade etmiştir. Bilirkişiler resmi sıfatı haiz olsalar, kararı da ittifakla vermiş olsalar dahi durum aynıdır.

Hakim, bilirkişi raporlarındaki mütalâa ve istidlâlleri kendi objektif bilgilerine dayanarak takdir yetkisini haizdir. Ancak bu takdir hakkı mutlak ve hudutsuz değildir. Raporu tatmin edici bulmaz ise, sırf şahsi bilgisine dayanarak karar vermemek ve yeniden bilirkişi incelemesine gitmek lâzım gelir. Nitekim ikinci bilirkişi raporu da hakimi bağlamıyacağı gerekçesi ile üç ve dördüncü defa bilirkişi incelemesine gidebilir.

Bilirkişi, raporunda beyan ettiği mütalâasından dönemez. Esasen, dönmeden sonra vaki beyanına göre karar verilemez.

Bilirkişi verdiği mütalaadaki dikkatsizlik ve tedbirsizlikten doğan zararlardan sorumludur.

Bilirkişinin kasden hakikate aykırı rapor düzenlemesi cezayı gerektirir.

Bilirkişi Ücreti

Yaptığı hizmet karşılığında bilirkişiye bir ücret ödenir, bu ücretin miktarı hakim tarafından tayin edilir. (2)

Bu miktar az bulunduğu takdirde, yapılan çalışma açıklanarak hakime dilekçe ile müracaat edilerek ücretin arttırılması talep edilebilir. Hakimin ücret takdiri kararı bir ara kararı niteliğinde olduğu için, hakim bilirkişi raporunu gördükten sonra ücret hakkındaki kararını değiştirerek (ücretin miktarı genel olarak duruşma tutanağında yazılıdır.) Ücreti artırabilir. Ücretin ödenmesi zamanı için çeşitli uygulamalar vardır. İncelemenin sonunda veya raporun mahkeme kalemine verilmesini müteakip gibi.

---

(2) Odamız, bilirkişi ücretine itiraz edilmiyeceğine dair, üyelerimizden yazılı bir taahhütname almaktadır ki, kanımızca bu yanlış bir tutumdur.

BÖLÜM 2.
Bilirkişilik Çeşitleri

Bu inceleme yalnız mühendislik açısından yapılmıştır. Muhtelif mahkemeler tarafından yaptırılan bilirkişi incelemeleri şöylece özetlenmiştir.

2.1. Asliye Hukuk Mahkemeleri Tarafından Yaptırılan Bilirkişilikler.

2.1.1. — Kamulaştırma davalarına ait bilirkişilikler.

Genel olarak, üç kişilik bilirkişi heyeti tarafından yapılır. Bu üç kişiden birisi odamız üyesi, ikincisi, mimar odaları mümessili, üçüncüsü mal sahipleri listesinden hakim tarafından seçilir.

2.1.2. — Tapu tescil davaları, tapu iptal davaları.

Seçilen heyette, tapu ve kadastro mühendisleri ile beraber, bir mühendis üyede tefrik edilmektedir.

2.1.3. — Kira tesbiti davalarına ait bilirkişilikler.

Kiralanan yerin aylığı (1.000,— "Bin" Liranın) üstünde ise; bunlara ait kira tesbit davaları Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülür. Genel olarak üç kişilik bir heyet tesbit edilir. (Heyetin iki üyesi teknik eleman, bir mühendis bir mimar ve birde emlâk sahibi seçilmektedir.)

2.1.4. — Tesbit için yapılan bilirkişilikler.

Hasar, gayrimenkullerin halihazır durumlarının tesbiti, bu sınıfa girmektedir. Bazan bir kişilik, bazan da üç kişilik heyet tefrik edilmektedir.

2.1.5. — Müteahhit davaları, mukavele ihtilâfı, mukaveleden doğan alacaklar, (1.000,— liranın üstünde olanlar), ile ilgili bilirkişilikler.

Bilirkişi heyeti üç kişilik olarak seçilmekte, heyete, teknik eleman dışında, bir avukat, bir hesap uzmanı da dahil edilmektedir. Bazan üç üyede teknik eleman olmaktadır.

2.1.6. — Trafik davaları bilirkişilikleri.

Tek veya üç kişilik heyet halinde çalışma yapılmaktadır. Teknik eleman haricinde, trafik şubesi elemanlarından da tefrik yapılmaktadır.

2.1.7. — İş davaları bilirkişilikleri.

İş davalarına ait ihtilâflar, iş kazaları, güvenlik tedbirlerine ait tek veya üç kişilik heyetlerce yapılmaktadır.

Bu tür bilirkişilikler, genel olarak hepsi güvenlik müfettişi olarak çalışma yapanlar tarafından yapılmaktadır.

Hepsi de devlet memuru olan bu bilirkişilerin resmi sıfatları yanında ayrıca serbest çalışan müteahhitlik yapan ve üniversite hocalarından da istifade edilmesi temenni edilir.

2.2. Sulh Hukuk Mahkemelerince Yaptırılan Bilirkişilikler.

2.2.1. — Tahliye Davaları.

(İhtiyaç, yeniden yapım, esaslı onarım ve tadilat, kötü kullanma, sözleşmeye aykırılık) davalarına ait bilirkişilikler. Bunlar için tek veya üç kişilik heyet tefrik ediliyor. Heyetin bir üyesi daima teknik eleman olmaktadır.

2.2.2. — Kira Tesbit Davaları.

Aylık kira miktarı 1000 liranın altında olan davalarda, genel olarak tek bilirkişilik inceleme yapılmaktadır. Üyesi daima teknik eleman olmaktadır.

2.2.3. — Kat Mülkiyetine Ait Bilirkişilikler.

634 sayılı kat mülkiyeti kanunu çok yenidir. Uygulamada çok değişik ihtilaf arzetmektedir.

(Kat ilavesi, çatı katının tam kata çevrilmesi, masrafların ortak giderlerin hesabı, taras katın kullanılması, müstakil bölümlerin değiştirilmesi, gayrimenkullerin kat mülkiyetine çevrilmesi, müstakil bölüm hisse nisbetlerinin bulunması) gibi davalarda genel olarak iki kişilik bilirkişi heyeti tefrik edilmektedir. Heyetin bir üyesi mühendis, veya mimar, bir üyesi de tapu idaresi elemanlarından olmaktadır.

2.2.4. — İzaleyi Şuyu Davaları.

Gayrimenkullerin şuyuun izalesi için açılan davalarından bir kişilik (bazan iki, bazan da üç kişilik heyet seçilmektedir. Üyenin birisini Tapu idaresinden seçme yoluna gidilmektedir.) Bilirkişi ile inceleme yapılmaktadır.

2.3. Ahkamı Şahsiyeye Bakan Sulh Hukuk Mahkemelerince Yaptırılan Bilirkişilikler.

Esasen sulh hukuk mahkemesinin vazife bölümü dolayısıyle ayrılan bir kısmı olup, İstanbulda bu iş için tefrik edilen mahkeme sayısı dört adettir.

2.3.1. — İzaleyi Şuyu Davaları.

Terekeye ait gayrimenkullerin izaleyi şuyu davaları için tek veya iki, üç kişilik heyet tefrik edilir. Heyet üyesinden birisi genel olarak tapudan seçilmektedir.

2.3.2. — Terekeye ait menkul veya gayrimenkullerin kıymetinin tayini.

Gayrimenkullerin kıymeti, halihazır durumları için genel, olarak tek kişilik teknik eleman seçilmekte, menkuller için ise, muhamminler tefrik edilmektedir.

2.3.3. — Harca esas teşkil eden gayrimenkul kıymetinin tayini.

Terekeye dahil gayrimenkullerin harç için tesbit edilen kıymetleri genel olarak bir kişilik bilirkişi ile yapılır.

2.4. Ticaret Mahkemeleri Bilirkişileri.

Tarafların tüccar olması veya aktin ticari olması bakımından bu tür davalara ticaret mahkemelerinde bakılır.

2.4.1. — Mukavele akitlerinden doğan ihtilâflar ve alacaklar.

Genel olarak üç kişilik bilirkişi heyeti seçilir. İKİ teknik eleman dışında bir hesap uzmanı, veya bankacı heyete tefrik edilir.

2.4.2. — Sermaye artışı için yaptırılan gayrimenkullerin değerlerinin tesbiti.

Genel olarak üç kişilik bilirkişi heyeti (üçüde teknik eleman) olarak seçilir.

2.5. İcra Mahkemeleri.

2.5.1. — Satılacak gayrimenkullerin durum tesbiti ile kıymetinin takdiri.

İzaleyi şuyu için satılacak gayrimenkuller, veya ipotek satışları için, ilana çıkmadan halihazır durum ile kıymet takdiri yapılır. Daha önceden bilirkişi incelemesi yapılarak esasen bir rapor dosyada mevcuttur. Daha çok bu raporda yazılı olan durumdan farklı bir dedğişiklik var mıdır, kıymet artması azalması tesbit edilir. Genel olarak tek kişilik bilirkişi seçilir.

Bu Yazının Hazırlanmasında İstifade Edilen Eserler

1 — **Prof. Dr. Baki KURU**
Hukuk Muhakemeleri Usulu (1968 - Ekim)

2 — **Prof. Dr. Necip BİLGE**
Medeni Yargılama Hukuku (1967)

3 — **Celâl Erdoğan (Ankara 4. S. H.)**
Tahliye ve Kira Tesbiti Davaları (1970)

4 — **Sedat ERDOĞAN**
İstimlâk Kanunu ve Tatbikatı (1965)

5 — **Halit ÇELENK (Avukat)**
Akşam Gazetesi (9 Nisan 1968)

6 — **Ziya GÜLSOY**
(İstimlâk Bilirkişi Kılavuzu - İnş. Müh. Odası 1968)

7 — **M. Burhanettin ÜNAL (İst. 8. S. H. Başkâtibi)**
Kira Tesbiti Kat Mülkiyeti ve Tahliye

ÖĞRETMENLER BOYKOTU VE KAMU GÖREVLİLERİNİN GREV HAKKI KONUSUNDA
R A P O R

Boykot konusunda, yurdumuzun en büyük hukuk bilginlerinin, Anayasamızı hazırlıyan otoritelerin görüşlerini yayınlıyoruz.
Türk basınında ilk kez yayınlanacak olan bu rapor için gerekli izni veren Türk Hukuk Kurumuna ve onun Sayın Başkanı Prof. Muammer Aksoy'a teşekkürlerimizi bildiririz.

T.M.H.

1969 yılının son ayında iki öğretmen sendikasının (TÖS ve İLK-SEN'in) ayrı ayrı karar verip sonra beraberce yürüttükleri "Öğretmenler Boykotunun hukuksal niteliği", özellikle, "çeşitli kanunlarda yer alan ve öğretmenlerin yaptığı boykota uygulanabileceği sanılan bazı hükümlerin Anayasaya aykırı olup olmadığı"nın Anayasa Mahkemesince incelenmesinin söz konusu olduğu bugünlerde büyük önem taşımaktadır.

Hukuk Devleti ilkelerini savunmayı ve bu yolda gerekli faaliyetlerde bulunmayı tüzüğünde amaç olarak ilân etmiş bulunan Türk Hukuk Kurumunun daveti üzerine, bizler bu konular üzerinde duran hukukçu ve sosyal politika uzmanları olarak aşağıda kısaca formüle edilmiş olan görüşleri dile getirmeyi (hukukun üstünlüğüne ve onun toplum ihtiyaçlarına cevap vermekle zorunlu ve görevli pek önemli bir araç olduğuna inanmış kimseler sıfatiyle) meslekî bir ödev saydık :

1 — Öğretmenlerin uyguladığı sözü geçen eylemin, **Anayasamızın tümü, ilkeleri ve gerçekleştirmek istediği düzenin özü** gözönünde bulundurulduğu zaman —ki özellikle anayasal denetim bakımından, **doğru yorumlamanın, ancak böyle geniş bir amaçcı yorum olacağı** şüphesizdir— Anayasa düzenimizin yasakladığı bir fiil olarak kabul edilebilmesine imkân yoktur. Genellikle memurların ve özellikle öğretmenlerin, bizim Anayasamıza göre **grev haklarının mevcut olup olmadığı** konusunun tartışılmasına bile hacet kalmaksızın —ki bu konu üzerinde aşağıda 2 numaralı bentte durulacaktır— belirtmek isteriz ki, **1969 yılının sonunda Türk Öğretmenlerinin uyguladığı eylem,** Anayasamızın özellikle 47 nci maddesiyle düzenlenmek istenilen grev eyleminin kapsamına girme durumunda (veya zorunluğundad) olmayan "**toplu bir düşünce açıklaması**"dır.

Grevin pek önemli bir unsuru olan **"mücadele amacı"** (belli bir mücadele hedefi), öğretmenlerin sözü geçen **boykot**unda (ve bu nitelikteki eylemlerde) mevcut olmadığından; bir **gösteri,** bir **uyarma,** bir **protesto** amacı güden bu eylem, grev gibi meslekî yararların savunulmasına **doğrudan doğruya yönelmiş bir savaş (mücadele) aracı** niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle, dört günlük kısa bir süre için öğretmenlerin gönüllü olarak uyguladıkları (sadece derslere girmemelerinden ibaret bulunan) ve **anayasal hakları ve güvenlikleri hiçe sayılan kişiler** olarak, **diğer bütün uyarma ve protesto yollarını da denedikten** ve onların etkisizliğini gördükten sonra başvurdukları bu son kademedeki protesto eylemini, "genellikle memurların (hatta öğretmenlerin) **grev hakkının Anayasamızca tanınmamış olduğu** tezi", herhangi bir yargı ve gerekçeye dayanılarak **benimsenmiş olsa bile** —ki 2 numaralı bentte yer alan açıklamalarımız bunun **söz konusu olamıyacağını** ortaya koymaktadır— **hukuka aykırı bir eylem** sayabilmek **mümkün değildir.**

Bundan ötürü, ilk bakışta "protesto boykotunu, yani sözü geçen eylemi **cezalandırır gibi görünen** çeşitli yasa hükümleri"ne, **"Anayasaya uygun yorumlama metodu"** sayesinde "hukuken caiz" ve "bir temel hakkın (yani **birlikte düşünce açıklama hürriyetinin)** kullanılması ile bağdaşır" bir anlam kazandırılması gerektiği kanısındayız. Mahkemeleri bağlayacak böyle bir yorum, Anayasanın üstünlüğü prensibinin kâğıt üstünde kalmaması ve birbiriyle çatışır (bağdaşmaz) mahkeme kararlarına meydan verilmemesi bakımından da zorunludur.

2 — Anayasa Mahkememizin yapacağı anayasal denetimde, maddeleri ve kelimeleri, **Anayasanın tümünden, sisteminden** ve özellikle **Anayasamızın gerçekleştirmek istediği "hukuksal-siyasal-sosyal düzen"**den kopmuş olarak **doğru bir biçimde yorumlamağa** imkân yoktur. Bir Anayasa hükmünü yorumlamada, Anayasanın çeşitli hüküm ve kurumlarının uygulanış biçim ve kapsamlarının da gözönünde tutulmak suretiyle değerlendirilmesi ve Anayasa düzeninin ayakta dururluğunun sağlanmasına önem verilmesi, Anayasa Hukukunda lüzumlu; bizim toplumumuzun koşulları ve bizim Anayasamızın nitelikleri bakımından ise elzemdir.

İşte bu "geniş anlamda amaçcı yorumlama metodu"nu ve Anayasa Mahkememizin baş görevinin, **"Anayasa düzenimizin tümünün korunması** (başka bir deyimle Anayasanın 2 nci maddesinde ve Başlangıç kısmında dile getirilen **ilkelerin** ve ayrıca bizim hukuk sistemimize benzer **bütün uygar ülkelerde genellikle geçerli olan hukukun üstün kural ve prensiplerinin** sınırlarını ve ana hatlarını çizdiği **anayasal düzenin özüne bekçilik yapmak)** olduğunu gözönünde tutarak, memurların ve özellikle öğretmenlerin **grev** hakkı konusunda da şu sonuca varmaktayız :

a) Anayasamızca, genel olarak Türklerin temel hakları arasında ilân edilen grev hakkını düzenleme amacıyle, Anayasanın 47 nci maddesinde kendisine yer verilen fıkra, cümle ve kelimeleri, **"çağdaş, demokratik, insan haklarına dayanan, sosyal bir hukuk düzeninde** (ve hele bütün vatandaşlara insan onuruna yaraşır yaşama şartlarını gerçekleştirmeyi çeşitli hükümlerinde yükümlenmiş bir anayasal düzende), grev hakkının, **yüzbinlerce vatandaştan** (yani kamu görevlilerinden) —hiçbir zorunluk yok iken— **esirgenmesi** sonucuna ulaştıracak" biçimde yorumlamak, başka deyimle, şu veya bu kelimeyi, **demokratik düzenimize zıd sonuçların çıkarılmasına alet** olacak biçimde "dar ve katı kelimecilik" zihniyeti içinde değerlendirmek, asla caiz değildir. Böyle bir tutum, çağdaş hukuk anlayışı ile bağdaşamıyacağı gibi Anayasanın ve **Anayasa denetimi**nin bir toplumda, özellikle az gelişmiş bir toplum olduğu halde çağdaş klâsik (neo-klâsik) demokrasi dü-

zenini benimsemek isteyen Türkiye gibi bir toplumda taşıdığı (ve taşımak zorunluğunda bulunduğu) anlam ve önemle açıkça çatışır. Böyle olunca, 47 nci maddedeki **şu veya bu kelimeden,** ya da onun **karşıt kavramının dil kuralları bakımından taşıyabileceği anlamdan,** niteliklerine yukarıda kısaca değindiğimiz **Anayasa düzenimize** (özellikle demokratik, insan hakları temeline dayanan, sosyal hukuk devleti olma niteliklerine) **açıkça ters düşen,** o Anayasa düzeninin **gerçekleştirmek istediği hukuksal, siyasal ve sosyal rejimle çatışan** bir takım anlamlar çıkarmak yoluna gidilemez. Başka bir deyimle, 47 nci maddenin kelimelerinden çıkarılacak ve hele bugün **çıkarılması gereken anlam,** bir takım kelimeler üzerindeki **soyut dil oyunlarına** asla dayandırılamaz Böylece kamu görevlilerini, özellikle bunlardan **"hakimiyet yetkisi ile donatılmamış ve gördükleri hizmetin durması, Devletin devlet olarak durması** anlamını taşımıyanları", insan haysiyetine yaraşır bir düzeyden ve güvenceden yoksun bırakıldıkları halde, **kaderlerine boyun eğmeğe mahkûm eden** bir yorum, benimsenemez; ve böyle bir yorum, **"Anayasanın anlamı"** olarak kabul edilemez.

b) **Bir denge ve tepki Anayasası** olan 1961 Anayasasının, kamu görevlilerine vatandaş ve kamu görevlisi olarak tanıdığı bir takım temel hakları ve güvencelerin, artık devamlı ve sistemli surette **"gereği gibi işlemez ve böylece hukuksal ve sosyal fonksiyonlarını yerine getiremez** hale" gelmiş bulunduğu bir zamanda, bu **fonksiyon tutukluğunu gidermeğe yönelen bir yeniden denge sağlama** zorunluğu da, sendika ve grev hakkına **artan bir ağırlık ve önem** kazandırır. Bu durumun da, yapılacak yorumda, önemli bir etken olarak hesaba katılacağı şüphesizdir. **Danıştay kararlarının bile zaman zaman uygulanmadığı** bir ortamda, kamu görevlilerinin **sosyal güvenlik** içinde bulunmalarını ve **sosyal adalete uygun hayat düzeyine** ulaşabilmelerini ve —öğretmenler söz konusu olunca— öğretim ve eğitimin **Türk toplumunun ve Türk halkının çoğunluğu yararına işler** bir niteliğe kavuşmasını, artık **sadece siyasal** iktidarların takdirlerine, siyasal hesaplarına, kısacası **ihsan ve atıfetlerine bağlamak** asla doğru değildir. Aksi halde, (yani memurların grev hakkı **tanınmaz ve bunun** sonucu olarak onların meslekî haklarının adalet ve ihtiyaçlara göre de düzenlenmesi tamamen siyasal iktidarların keyiflerine bırakılırsa) **böyle bir çözümü kabul eden hukuk düzeni,** Anayasamızın getirmek istediği —belli niteliklere sahip— demokratik düzen olamaz. Zaten **meşru bir baskı aracı olan sendika hakkını** —46 ncı maddesinde— **kamu görevlileri için** de tanımış olan bir anayasal düzende, "kamu görevlileri temsilcilerinin (sendikaların), **yönetime geniş ölçüde katılması gerçekleştirilmemiş"** olduğu halde grev hakkını tanımamak", Anayasamızın 11 inci maddesine konulan pek önemli bir kuralla **(bir temel hakkın özüne dokunulamıyacağı** prensibiyle) bağdaşmaz. Başka bir deyimle, sendika hakkı **sosyal fonksiyonunu yerine getiremez hale sokulmuş,** sendika hakkının **özü zedelenmiş** ve memur sendikaları **alelâde dernekler** durumuna düşürülmüş olur.

c) Nihayet zamanımızda demokratik bütün ülkelerde, memurların sendika ve grev haklarının **pek önemli muhtevaya sahip bir düzeye ulaştırıldığı** (bu ülkelerin kamu görevlileri lehine, ya **yönetime katılmayı sağlayan çözümleri** kabul ettiği, ya da **hem grev hakkını ve hem de yönetime katılmayı** gerçekleştirdiği) gözönünde bulundurulursa, yukarıda belirttiğimiz görüşlere **öncelikle** itibar edilir. (Belirtelim ki, **memurun yönetime katılma hakkını tanımadığı halde,** memurdan, özellikle öğretmenden **grev hakkını esirgeyen,** hele greve giden öğretmenleri veya benzer memurları **cezalandıran** demokratik hiçbir toplum artık yoktur). Zira Anayasa Mahkememiz, **bütün uygar devletlerde geçerli olan hukuk prensiplerini,** anayasal denetimde mihenk taşlarından biri olarak kabul etmiştir; ve Anayasa Mahkememizin, öğretmenlere (ve onlara benzer kamu görevlilerine) bizdeki şartlar

altında grev hakkını tanımayan bir yorum ve içtihada iltifat etmemesi, aynı kuralın normal sonucu olmak gerekir.

İşte bu nedenlerle, **bugün Anayasamızı, yorumlama** durumunda olanların, **ondan memurların** —hiç değilse öğretmenler gibi hâkimiyet yetkileriyle donatılmamış, (hâkimiyet görevleriyle yükümlü olmayan) kamu görevlilerinin— **grev hakkına sahip olduğu görüşünü çıkarmaları,** Anayasamızın ruhuna, özüne, bütününe, amacına, zamanımızın ihtiyaçlarına tamamen uygun düşen bir yorum teşkil eder. Bu ise, doğru olan yorum demektir.

d) Yukarıda kısaca belirtilen nedenlerle, öğretmenlerin ve benzeri kamu görevlilerinin, uzun süre için ve belli bir meslekî hedefe ulaşma amacıyla yaptıkları (yani yukarıda değindiğimiz protesto ve uyarma boykotu sınırlarını aşan) grev eylemleri dahil, bizim **Anayasamızın çerçevesini aşmaz;** ve bunun sonucu olarak da, bu eylemler nedeniyle herhangi bir hukukî yaptırımın (müeyyidenin) uygulanması söz konusu olmaz. Kuvvete başvurma yoluna gidenler ve çalışmak isteyenlere engel olanlar hakkında, **bireysel yaptırımların** söz konusu olabilmesi, grev eyleminin niteliğini etkileyemez. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Anayasamızın kamu görevlilerinin veya genellikle çalışanların grev hakkını (işçilerde olduğu gibi) **açıkça zikretmemiş olması,** bu hakkın **Anayasa çerçevesi içinde kamu görevlilerine tanınmadığını ifade etmez.** Hele Anayamızın memurların grev eylemini **açıkça yasaklamaması** olgusu (vakıası), onun "memurların grev yapmalarının **cezalandırılmasını istemediği"** konusunda, kesin bir kanıttır.

f) Son olarak belirtmek gerekir ki, zamanımızda **sosyal haklara** muhteva kazandıran **Sosyal Devlet ve Hukuk Devleti** anlayışına aykırı düşen çözümler, **çağdaş demokratik düzenin** (özellikle az gelişmiş ülkelerde) yaşayabilmesi şansını ciddi surette azaltır. "Haklarının çiğnendiğine inanan kişiler"ın Devletten hak arayabilmelerini ve böylece **"toplum düzenine razı olmaları"**nı kolaylaştıran demokratik kurumlardan biri, özellikle çağdaş demokrasilerde belki başta geleni, "grev hakkı"dır. Bundan ötürü, geniş bir çalışanlar zümresi olan kamu görevlilerine bu hak tanınmazsa, böyle bir hukuksal, sosyal ve siyasal düzen, **gittikçe artan ve sivrileşen hoşnutsuzluklara** doğru sürüklenir; giderek **demokratik düzenin yaşaması bakımından da tehlikeli bir ortamın doğması**na sebep olabilir. 38 sayılı Kanunun Anayasaya uygunluğunu kabul eden kararının gerekçesinde, "rejim için geçici tehlikeleri bile önleyici tedbirleri almayı" **Anayasa düzenimizi korumanın normal bir sonucu** olarak kabul eden ve bu endişeleri hesaba katmak suretiyle **anayasal denetimi uygulayan** (değerlendiren) Anayasa Mahkememizin, **rejim bakımından "patlamalara müsait ortam yaratıcı" bir istidat taşıyan "grev hakkı yasaklamalarını"** —Devlet görevlerinin her an yerine getirilmesi bakımından kesin zorunluluk olan görevler söz konusu olmadıkça— "düzenin devamını sağlama amacı" bakımından da reddetmesi gerekir. Anayasa Mahkememizin başta gelen görevleri arasında, mevcut **"Anayasa düzenini, rejimi ayakta tutmak görevi"**nin de bulunduğu hatırlanınca, yüksek mahkememizin gereken kararları alarak anayasal düzeni korumasının, kaçınılmaz mantıkî bir sonuç teşkil edeceğini kabul etmemek için hiçbir sebep yoktur.

Sonuç :

Belirttiğimiz nitelikteki kamu görevlilerinin dışında kalan **memurların grev hakkı ile çatışan** yasal hükümleri, **bu hakkı zımnen tanımış ve asla yasaklamamış olan Anayasaya** uygun hale getirmeye "Anayasaya uygun yorumlama metodu" sayesinde imkân bulunamazsa, bu gibi hükümlerin **Anayasaya aykırılıktan ötürü iptal edilmesi** gerekecektir.

Öğretmen boykotu ve kamu görevlilerinin grev hakkına ilişkin Raporu, bugüne kadar imzalayan hukukçu ve sosyal siyaset uzmanı kişilerden bazıları

Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu
İstanbul Anayasa Komisyonu ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü, Anayasa Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Ragıp Sarıca
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, İdare Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Lütfü Duran
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, İdare Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Ord. Prof. Dr. Abdülhak Kemal Yörük
Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Hüseyin Nail Kubalı*
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Vakur Versan
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. İsmet Giritli
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Üyesi, İdare Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Münci Kapani
Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, Kamu Hukuku Profesörü (Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Bahri Savcı
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. İlhan Arsel
İstanbul Anayasa Komisyonu üyesi, Ankara Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Profesörü.

Prof. Dr. Faruk Erem
Ceza Hukuku Profesörü (Ankara Hukuk Fakültesi) (Türkiye Barolar Birliği Başkanı)

Prof. Dr. Mümtaz Soysal
Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Muammer Aksoy
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü, Anayasa Hukuku Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Uğur Alacakaptan
Ceza Hukuku Profesörü, Ankara Hukuk Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Bülent Nuri Esen
Anayasa Hukuku Profesörü (Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. İlhan Unat
Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Yaşar Gürbüz
Anayasa Hukuku Profesörü, ODTÜ. İdarî İlimler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Cahit Talas
Temsilciler Meclisi Üyesi ve Kurucu Mecliste Çalışma Bakanı (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Fehmi Yavuz
Temsilciler Meclisi Üyesi ve Temsilciler Meclisinde Millî Eğitim Bakanı (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Cemal Mıhcıoğlu
Amme İdaresi Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Nermin Abadan
(Siyasal Bilgiler Fakültesi) (ve Münih Üniversitesinde misafir Profesör)

Prof. Dr. İbrahim Yasa
Sosyoloji Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Aytekin Ataay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Öztekin Tosun
Ceza Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Ümit Doğanay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Mübeccel Kıray
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Profesörü

Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Edip Çelik
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Adnan Güriz
(Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Erol Cansel
(Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Ayhan Önder
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Mukbil Özyörük
İdare Hukuku Doçenti (Ankara Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Eralp Özgen
Ceza Hukuku Doçenti (Ankara Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Çetin Özek
(Ceza Hukuku Doçenti (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Yılmaz Günal
Ceza Hukuku Doçenti (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Murat Sarıca
Anayasa Hukuku Doçenti (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Aydın Aybay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Ergun Özsunay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Rüçhan Işık
İş Hukuku Doçenti (Ankara Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Server Tanelli
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Nuri Karacan
(İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi)

Doç. Dr. Saim Üstündağ
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Taner Timur
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Cevat Geray
'Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Mete Tuncay
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Üren Arsan
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Vahdet Aydın
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Tuncer Bulutay
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Sait Dirik
Sosyal Siyaset Doçenti (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç Dr. Mehmet Selik
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Yüksel Ersoy
Ceza Hukuku kürsüsü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Necat Erder
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dr. Rona Aybay
Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Anayasa Hukuku Öğretim Üyesi

Dr. Alpaslan Işıklı
İş Hukuku Kürsüsünde (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Cem Eroğul
Anayasa Hukuku Kürsüsünde (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Ülkü Azrak
İdare Hukuku Kürsüsünde (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dr. Yıldırım Uler
İdare Hukukun Kürsüsünde (Ankara Hukuk Fakültesi)

Dr. Pertev Bilgen
Anayasa Hukuku Kürsüsünde (İstanbulHukuk Fakültesi)

Dr. Ersan İlal
Anayasa Hukuku Kürsüsünde (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dr. Mehmetcan Köksal
İdare Hukuku Kürsüsünde (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dr. Adil Özkol
İdare Hukuku Kürsüsünde (Ankara Hukuk Fakültesi)

Dr. Kurthan Fişek
Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Kürsüsünde

odamızdan

DUYURU

26 Aralık 1970

Türkiye'nin gittikçe artan ekonomik güçlükleri, keskinleşen sosyal çelişkileri en uç noktaya doğru itmek eğilimi taşıyor. Ülkemiz, kapitalist yoldan kalkınmanın doğal sonucu, bugün bir YOKSULLAŞMA SÜRECİ içindedir.

Akıldışı ve utanç verici zamlar, bir yandan, iktidarın ekonomik hayat üstündeki iktidarsızlığını belgelerken; öte yandan, bizzat devletin yaptığı fiyat artışları da bu zam furyasını ayrıca kamçılıyor.

Yükselen fiyatlar yanısıra, ağırlığı yalnız çalışanlar üstüne bindirilen adaletten uzak vergilendirme, yurdu katlanılmaz bir "vergi cehennemi"ne çevirmiştir.

Tüm bunlara karşılık, anayasaya aykırı ve anti-demokratik Personel Kanunu ile teknik elemanların hem çalışma saatleri artırılmış hem de ücretleri dondurulmuş, hattâ azalmıştır. Kanun 1 Aralık'ta yürürlüğe girdiği halde, üyelerimiz Aralık ayı maaşlarını henüz alamadılar. Üstelik, intibak şartları bile daha belirlenmedi.

Ayrıca, bunlar yetmiyormuş gibi, iktidarca tezgâhlanan kaba baskı kanunları (Odalar Kanun Tasarısı) ile, teknik eleman, yeni ücret sisteminin gerektirdiği disipline boyun eğmek zorunda bırakılmak istenmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası, yoğunlaşan genel direniş potansiyelini gözönüne alarak, üyelerini bütün yurt çapında uygulanacak etkin eylemlere hazır olmaya çağırır.

Bu nedenle, eylemleri gerçekleştirecek ortamı hazırlamak, gerekli fikir ve güçbirliğini sağlamak amacıyla, 28 Aralık'ta Standartlar Enstitüsü'nde saat 18.00 de toplanacak olan FORUM a katılmak öncelik ve zorunluk taşımaktadır.

Mücadelenin tek yolu, ancak, DAYANIŞMA İÇİNDE, BİLİNÇLİ VE SÜREKLİ EYLEMLERDİR.

1321 Sicil numaralı üyemiz Raşit Bayındır'ın 29.11.1970 günü aramızdan ayrıldığını üzüntüyle bildiririz.

1909 yılında Bolu'da doğan Raşit Bayındır ilk ve orta tahsilini Bolu'da tamamladıktan sonra 1933 yılında Nafıa Fen Mektebi'ni, 1948 yılında da İstanbul Teknik Okulu Mühendislik kursunu bitirmiştir. Denizli, Tokat, Sinop, Bolu illerinde Nafıa Fen memuru, Bolu, Çankırı illerinde Bayındırlık mühendisi, Maraş, Bolu, Burdur illerinde Bayındırlık müdürü olarak hizmet gördükten sonra 1959 yılında kendi isteği ile emekli olmuştur. 1959 - 1963 yılları arasında Bolu'da serbest proje ve taahhüt işleri yapmıştır. 9.8.1963 — 28.2.1969 tarihleri arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Amasya, Çorum, Tokat ve Bolu illerinde kontrol mühendisi olarak çalışmış, 1.3.1969 tarihinden vefatına kadar olan sürede ise Bolu Bayındırlık mühendisi olarak çalışmıştır.

İnşaat Mühendisleri odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

LİBYA'DA İNŞAAT İHALESİ

Libya Tripoli hava alanı ve terminal bürosunun ve diğer binalarının yapımı ihaleye çıkarılmıştır.

Libyadan ihale evrakı isteme ve geri gönderme süresi 15 Ocak ile 15 Mayıs 1971 tarihleri arasında sınırlandırılmıştır.

Bu işe ait ihale ön yazısının İngilizce nüshası oda merkezinde görülebilir.

TMH

DUYURU

(4370) sicil numaralı üyemiz Ersin Arıoğlu kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.

Eskisi geçersizdir.

Duyurulur.

DUYURU

(6705) sicil numaralı üyemiz F. Tevfik Alpaslan kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.

Eskisi geçersizdir.

Duyurulur.

DUYURU

(4583) sicil numaralı üyemiz Mehmet Erol Ormancı kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.

Eskisi geçersizdir.

Duyurulur.

DUYURU

1695 sicil numaralı üyemiz Rifat Erünsal kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir. Eskisi geçersizdir.

DUYURU

4147 sicil numaralı üyemiz Şen Göray'ın soyadı evlenme dolayısıyla **"Sülün"** olarak değişmiştir. Duyurulur.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN TEKNİK YARDIM PROGRAMI ÇERÇEVESİNDE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE UYGULADIĞI PROJELERDE MÜNHAL UZMANLIKLAR

T. M. M. O. Birliği, Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtından almış olduğu bir yazının ekini teşkil eden Birleşmiş Milletlerin Teknik yardım programı çerçevesinde çeşitli ülkelerde uyguladığı Projelerde münhal uzmanlıklar ile ilgili bilgileri Odamıza göndermiştir.

İlgilenecek Sayın Üyelerimiz Odamızda bu bilgileri görebilirler.

KONFERANS

Yük. Müh. Bülent EPİR'in 5 Ocak 1971 Salı günü verilecek olan konferansı 2 ŞUBAT 1971 SALI saat 17.30 tarihine ertelenmiştir. Duyurulur.

Yer : İnşaat Mühendisleri Odası.

T M H

ŞAP ENSTİTÜSÜ PROJE YARIŞMASI ERTELENDİ

Evvelce 7/117 sayılı kararname ile kabul edilen esaslar dahilinde Bayındırlık Bakanlığınca serbest bürolara yaptırılacak olan Ankara Şap Enstitüsü Tevsii Tesisleri proje hizmetlerinin bu defa ertelenmiş olduğu anılan Bakanlıktan alınan bir yazıdan öğrenilmiştir.

İlgilenen sayın üyelerimize duyurulur.

MESLEKTE 40. YILINI DOLDURMUŞ BULUNAN ODAMIZ ÜYELERİNİN BİYOGRAFİLERİ VE 40. YIL DOLAYISIYLA DÜZENLENEN JÜBİLE HAKKINDAKİ AYRINTILI HABERLER GELECEK SAYIMIZDA YER ALACAKTIR.

(TMH)

okurların forumu

MESLEKTE 40 YILINI DOLDURMUŞ OLMANIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

İnşaat Mühendisleri Odasının Geleneksel bir himmeti olan 19 Aralık toplantısında bu yıl biz de bulunduk. Bu toplantıda bulunma bahtiyarlığı, kendi hesabıma 40 küsur senelik hizmet hayatımın bir iltifatı olarak telâkki edilebileceğine kaniim.

Profesyonel bir yazar olmadığım için sözlerimin müsamaha ile karşılanmasını temenni eder bu sayfalarda bütün meslektaşlarımı hürmet ve muhabbetle selamlarım. Sözlerimin dimağlarda muteber bir yer bulamayacağını ve satırlara belki de bir göz gezdirmekten başka bir itibar da göremiyeceğini biliyorum. Zira mesleki büyük himmetler içinde emeği olan ve bu akşamki toplulukta bulunan pek değerli ve bilgili arkadaşlar arasında çok daha iyi düşünenler bulunacağı şüphe götürmez bir gerçektir. Bu itibarla yazılarım biraz ürkek görünecektir. Ama bu sayfadaki sözlerim evvelâ kulağınıza oradan da kalbinize sızan bir muhabbet yağmuru olacaktır.

Sevgili arkadaşlarım bu aziz topraklarda 40 küsür yıl fasılasız mihnet ve meşakkatle dolu hizmet görenler kuşağında naçizane ismimiz olduğundan mağrur değilsekte mahcup da değiliz. Zira kafamızda kıvrılan meselelere cevap bulmak için uzun tecrübe ve müşahadelerimizi teorinin içine yerleştirme çabasını göstermek maksadiyle bilmediklerimizi sorduk öğrendik. Bize öğretildiği gibi zararları gidermeyi faideyi getirmeye daima tercih ettik. Müsbeti göstermeyi menfiyi teşhirden eyi bulduk. Hatayı saklamayı onu doğru göstermek kadar zararlı telakki ettik, ve hiçbir zaman iyi dediğimizden daha iyisi olamıyacağını da iddia etmedik. Ve bu sayede de teori ile tecrübeyi denk düşürme rahatlığını meslekî bir saadet olarak gördük bu hususlarda değişemeyen gerçekleri günlük ve fani hırslara feda etmedik bize hocalık edenlere ve bize yol gösterenlere sonsuz minnet ve şükranlarımızı sunar hayatta olmayanlara da Cenabı Haktan Rahmet dileriz.

40 yıl evvel... sene 1930 Cumhuriyetimiz henüz 7 yaşında, bizler genç mühendis olarak Ankaraya geldik. O zaman şimdiki gençlik parkı deve dikeni ile dolu bir bataklık, Çubuk barajı inşaa halinde, Ankaranın en büyük binaları bir elin parmakları kadar az, Ulus'taki Büyük Millet Meclisi binası, İş ve Ziraat Bankaları ile İstasyondaki Devlet De-

miryolları binası, İsmet Paşa Kız Entitüsü ve Türk Ocağı binası işte o kadar. Nafıa Vekaleti Anafartalardaki Koç hanında kirada, Belediye binası şimdiki yerinde ahşap iki katlı bir ev, şehrin en uzak binası şimdiki kızılay binası ondan biraz sonra meyva bahçeleri başlıyor. Ankara yalnız İstiklâl savaşının yükünü taşımış değil İmparatorluğun da ihmal ettiği bir şehirdi. Görünürde kalkındırılacak bir ülke ve orta çağdan son çağa geçirilecek bir insan topluluğu vardı.

Akşamları yegane dertleşme ve istirahat yerimiz Millet Meclisi Bahçesi... İstanbuldan gelen demir yolu Kırıkkaleden sonra devam etmiyor. İşlemekte olan bugünkü demiryollarının hemen hepsi inşaa halinde. Teknik teşkilât dar, para yok, kadro yok, fakat herşeye rağmen müsbet neticelere erişmek için temel şartın inanmak ve irkilmemek olduğu dersini hocalarımızdan almıştık. O zamanki derslerin yarı saati böyle telkinlerle geçerdi.

İşte bu imanla ve yine bu şartlarla biz; çok ulvi heyecanlar içinde kendimize göre bazı hizmetler gördük kanısındayız. Bu hizmetleri görürken en mukaddes varlığımız olan gençliğimizi ve hayatımızı harcadık.

İnsanlar en sevdiğini vermedikçe ulvi olamıyacağı inançıyla gençliğimizi seve seve bu uğurda feda ettik. Zira yürüdüğümüz yolun sonunu; şuur ve vicdanımızda hıç bir şüphe ve karanlık olmadan görüyoduk. İnsanların en büyük düşmanı önlerinde duran dev aynası olduğuna inanarak bu aynadan daima kaçındık. Zira bu aynanın fani duyguları tatmin etmesine karşılık, gerçekleri getirmediğini de yine hocalarımızdan öğrenmiştik. İşte bu şartlar altında merdivenin ilk ve son basamakları arasındaki bu hizmet hayatımızda o zamanın icabı olarak bazen bir kelebek kadar ürkek ve tereddütlü bazan da bir sel gibi insafsız olduk. Hepsi geldi geçti. Şimdi artık kalan ömrümüz; devlet hizmetinde geçen bu meşakketli ömürden çok kısadır. Bunu hiç düşünmüyoruz ama unutmuyoruz da...

Geçmişi gömülmüş bir mazi sayan telakki; istikbal için bir netice alamıyacağını düşünerek geçmişi de daima gözönünde tutumaktayız. Geleceği kavramak için geçmişi her fırsatta anıyoruz.

Torunlarına eserler bırakmış büyük bir milletin naçiz ferdi olarak devlet hizmetindeki fikriyatı; teneffüs ettiğimiz havanın terkibine sokmuş olmanın hazzı ve saadeti ile her zaman iftihar ediyoruz.

Sözlerimle geçmiş 40 yılı anlatayım derken kendimizi anlatmak gibi enfüsi bir hataya düşmeden sözlerimi şöyle toparlamak isterim.

Bu uzun yolda yürürken zemin çok ham ve yorucu idi. Öyle yerler geldi ki gördüğümüz izlerden istifade ettik, öyle yerler geldi ki ne bir iz ne bir işaret yoktu, bu yolda bu şartlarda yürümenin yani 40 yılı geçirmenin nasıl bir emek mahsulü olabileceğini bu satırları yazan söylemese de okuyan teslim eder sanırım.

Şimdi artık yol aydınlık ve rota bellidir. Bu yolda yürüyerek kıymetli eserler verecek ve yarının ümidi olan; bizden sonraki meslektaşlarımız, o yol üstünde bazen sendeliyerek bazan da çalıları yararak geçmiş bu heveskâr ağabeyierinin ayak izlerini ve o izlerin o yollarda ne kadar emekle çizildiğini bilmem görecekler mi?

Görürlerse bize bir teselli ve o tesellide bu emeklerin bir mükafatı olacaktır. Artık oldukça tecrübeli sayılması gereken bir ağabeyi olarak belirtmek isterim ki bizden evvelki meslektaşlarla bizim yaptığımız gibi bizden sonraki meslektaşlarımızın da diğerleri ile akıl ve gönül birliği yaparak dostluk köprülerinin kurulmasını temenni ederim.

Eğer bu birliği temin edemez ve bu köprüyü kurma maharetini gösteremezsek aynı dünya üzerinde ve aynı takvim yılında yaşadığımız başkaları ile kendimizi mukayese ederek sırat köprüsünden daha müsamahasız bir yol üzerinde yapayalnız ve yaya olarak yürüme zorunda kalacağımızı işaret etmek isterim.

Hepinizi hürmet ve muhabbetle selâmlarım.

KIRK YIL

Dostlar.. mutlu günümüz. Meslekte kırk yıl doldu.
Ama.. saçlar ağardı her kes ihtiyar oldu.
Ne yazık ki.. bizde güç azaldı, gönül soldu.
Sevgili bir çok arkadaş da rahmetli oldu.

Kırkaltı yıl önce ne kadar gençtik gürbüzdük.
Tatlı hayal peşinde ne derece coşkunduk.
Yurdumuz harap, yol, köprü, fabrika, baraj yok.
Bunları yapacaktık.. bizde emel, azim çok.

Hepimiz hırslı, has duygulu Atatürk genci.
Vatan hizmetleri var.. ondan almıştık emri.

Bu gayretle sıvadık kolu... girdik okula
Karıştık bizler gibi temiz arkadaşlara

Hepimizde bir sevgi, sonsuz sıcak saygılar
Bu gençler birbirine bağlı.. gözler parıldar
Okulda ciddî, saf bir hava.. yüksek bir vekâr
Acı, tatlı günler.. unutulmaz hatıralar

*
* *

Cumhuriyetin ilk yılları... Türklerin şanı
Şerefli.. ihtişamı. Sarmıştı hep cihânı
Coşmuş Ulusumuz.. tüm neş'eli heyecanlı
Bizler ise.. Okulda.. Atatürkün evlâtları
Valansiya.. Sonya.. çınlatıyor her tarafı
Kabil mi göz açmak?. Tıkamalı kulakları
Cuma.. Pazar.. yok.. okumak gerek kitapları
O çetrefil formüller.. ve adetler tufanı
Şaşkınlık içinde birden.. ruhumuzu sardı.
Gümüşsuyunda altı yıl ne emek ne çaba
Bir çok kara kaplılar devirdik. Dala.. çıka

Ne çetin yıllar geçti.. fırtınalar atladı
Zorlu meslekmiş... sanki, gök kubbesi çatladı

*
* *

Tamamladık okulu.. Bin dokuzyüz otuz da
Dağıldık.. görevlere.. bizim Anadoluda
Bilemez.. genç kuşak.. ne durumdaydı bu toprak
Yıkık.. dökük bir ülke.. bütün menbalar kurak

Önümüze ne çıksa.. onu geçer aşardık
O yıldan bu günedek büyük işler başardık

Aşkla.. şevkle.. çalıştık bu ülkünün emrinde
Bizim çok harcımız var bu yurdun temelinde

Çok şükür.. Vatan şimdi büyük imâr yolunda
Mühendisler saf olmuş... Yürüyorlar kolunda

Severiz.. tutkunuz biz.. bu güzelim Vatana
Borcumuzu ödedik Ulu önder Ata'ya

Vardık açık alınla.. Bin dokuzyüz yetmişe
Hesapları kapatıp teslim ettik Millete.....

19/12/1970
Hüsamettin TAMKURAR
İnşaat Yüksek Mühendisi

KİTAPLAR ARASINDA

Claude Julien

AMERiKAN iMPARATORLUĞU

ÇEVİRENLER
Tahsin Saraç
Aysel Gülercan

Hitit Yayınları

Amerikan İmparatorluğu

Yazan : Claude Julien

Çevirenler : Tahsin Saraç - Aysel Gülercan.

Hitit yayınları - Varol Matbaası - Ankara 1969 513 sahife.

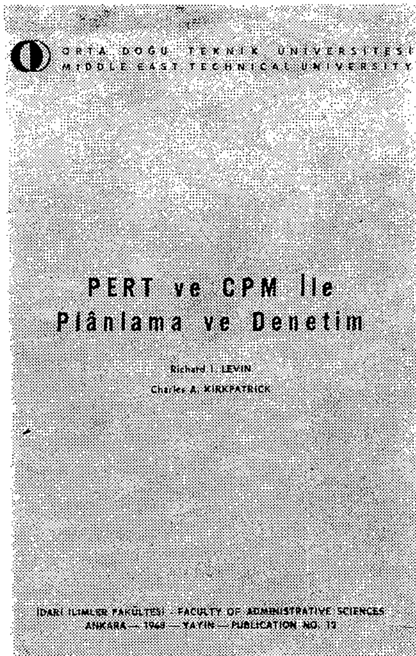
Amerika, sınırları belli klâsik imparatorlukların yerini almış, sınırları belirsiz yeni bir imparatorluktur. Dünya nüfusunun ancak yüzde altısını teşkil eden bu halk, tüm dünya üretiminin yarısından fazlasını tüketir. Her yere sermaye ve mal ihraç, her yerden beyin ithal eder. C.İ.A. casusluk örgütü ile ya da, vakıflar perdesi altında her örgüte sızar. Beğenmediği hükümetleri devirir. Bütün dünyadaki Amerikan sömürü oyunlarını belge ve formülleriyle açıklayan bu eser, ülkemizde cereyan eden ve ilk bakışta anlaşılmaz görülen oyunları çözmekte, büyük bir yardımı olacaktır.

Kitabın bölümleri : İmparatorluğun tarihi - bugünün imparatorluğu - sonuçlar.

Fiatı : 20,— lira

İsteme adresi : Hitit yayınları

Bayındır sokak 27 Yenişehir ANKARA

PERT ve CPM ile Plânlama ve Denetim

Yazanlar :
Richard I. LEVIN
Charles A. KIRKPATRICK

O.D.T.Ü. İdari İlimler Fakültesi İşletmecilik Bölümü Öğretim üyelerinden bir kurul tarafından, İngilizce aslından dilimize çevrilmiştir.

O.D.T.Ü. İ.İ.F. yayını, yayın No. : 12

Güzel İstanbul Matbaası - Ankara 1968, 184 sahife.

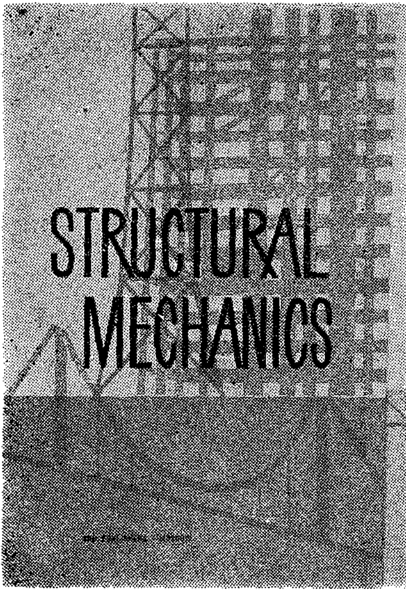
Kitap, PERT (Program Evaluation and review technique - Program değerlendirme ve gözden geçirme tekniği) ve CPM (Critical path method - kritik geçit yöntemi) adlı proje yönetim ve denetleme tekniklerini anlaşılır bir şekilde açıklamak amacıyla hazırlanmıştır.

Yurdumuzda da, yavaş yavaş tanınmaya ve kullanılmaya başlanılan bu yeni yöntemlerin kullanılması ya da hiç olmazsa bu yöntemler hakkında bilgi sahibi olunması gereklidir.

Dokuz bölümden kurulu olan kitapta ilk sekiz bölüm PERT yöntemine 9. Bölüm ise CPM'ya ayrılmıştır. Kitapta ayrıca, 10 sahifelik bir Türkçe - İngilizce terimler sözlüğü, geniş bir bibliyografya, iki ek tablo ve "proje planlamasında kullanılan" diğer yöntemleri anlatan bir bölüm ek olarak verilmiştir.

Fiatı : 13,— TL.

İsteme adresi : O.D.T.Ü. Kitap Satış Bürosu - Ankara

STRUCTURAL MECHANICS

A. Darkov ve V. Kuznetsov

Kitap 703 sahifedir.

Bu klâsik yapı statiği ilgili bütün teorileri ve konularla ilgili bir çok uygulamaları kapsamaktadır.

İçindekiler :

— Yapıların kinematik analizi

— Kirişler

— Üç mafsallı kemer ve çerçeveler

— Makaslar

— Uzay kafesler

— Kinematik metodla tesir çizgileri

— Toprak basıncı ve istinat duvarları hesapları

— Şekil değiştirme Enerjisi teorisi ve Deplasman hesabında genel metod

— Hiperstatik bağlı sistemlerin kuvvet metodu ile hesaplanması

— Mütemadi kirişler

— Hiperstatik kemerler

— Yüksek dereceden fazla bağlı sistemlerin analizi

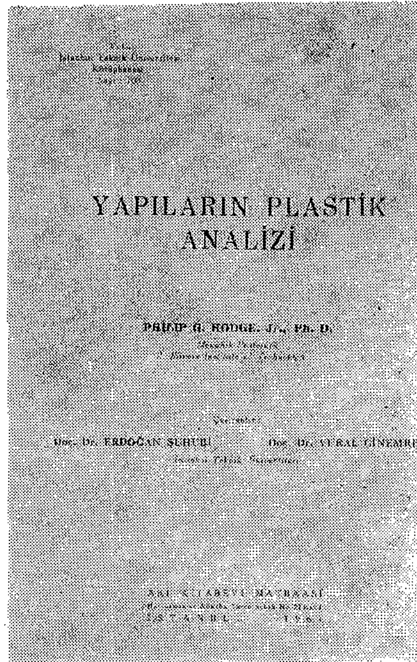
— Kombine edilmiş açı metodu

— Yüksek derecede Hiperstatik sistemlerde gerilme analizi ve yaklaşık metod

— Plastik Analiz

Fiat : S. S. C. B. de 68.00 TL.

Kitap Sovyetlerde 5. baskısını yapmıştır ve bir çok dillere çevrilmiştir.

YAPILARIN PLASTİK ANALİZİ

Yazan :
Philip G. HODGE,
Jr., Ph. D.
(İllinois Üniversitesi Mekanik Profesörü)

Çevirenler :
Dç. Dr. Erdoğan ŞUHUBİ,
Dç. Dr. Vural CİNEMRE.
(İ.T.Ü. İnş. Fak. Mukavemet kürsüsü)

İ.T.Ü. Kütüphanesi Sayı : 708
Arı Kitabevi Matbaası İstanbul, 1967.

412 sahife, 140 şekil, 12 tablo.

Kısa bir zaman öncesine kadar yapıların inceleme ve boyutlandırılması lineer elâstisite teorisi ile yapılmaktaydı. Son zamanlarda yapıların incelenmesinde plastik analiz metodu kullanılmaya başlanmış ve ekonomi, hesap kolaylığı ve gerçek durumu daha iyi yansıtabilmesi açısından bu metodun klasik elastik metoda göre bir çok üstünlükleri olduğu kabul edilmiştir.

Yurdumuzda da bu metodun kullanılma zamanı gelmiştir. Özellikle elastik sınır içinde büyük şekil değiştirmelerine dayanıklı olan, çelik ve aleminyum gibi homojen ve sünek yapı malzemeleri için bu metod rahatlıkla uygulanabilir ve oldukça önemli ekonomik yararlar sağlar.

Bir öğretim ve uygulama kitabı olan eser, üç ayırt ve 13 bölümden meydana gelmiş. Her bölümün sonuna yararlanılacak geniş bir kaynak listesi, problemler ve gereken bölümlere bazı temel teoremlerin ispatları konulmuştur. Kitap ayrıca bazı elemanter bilgileri tekrarlaması bakımından hem mühendislik öğrencilerine, hem de pratikteki tecrübeli meslektaşlarımıza yararlı olacaktır.

Kitabın bölümleri : Kirişlerin ve basit çerçevelerin göçme incelenmesi - Göçme incelemesi metodları - çerçeve yapı örnekleri - Plastik kiriş ve çerçevelerde yer değiştirme - Genel Yükleme - Göçmeye karşı boyutlandırma - Çerçeve ve kemerlerde eksenel kuvvetler - Bileşik gerilmelerin genel teorisi - Bileşik gerilmelere maruz kirişler - Plakların eğilmesi - Kabukların limit analizi - Düzlem gerilmede problemler - Plastik yapıların çarpma yüklemesi.

Fiatı : 29,50 TL.

İsteme adresi : İ.T.Ü. Kitap Satış Bürosu, Taşkışla - İstanbul.

İŞ GÜÇLÜĞÜ, İŞ RİSKİ VE TEMİNİNDEKİ GÜÇLÜK ZAMLARI KONUSUNDA TEKNİK ELEMAN KURULUŞLARININ GÖRÜŞLERİ

Kalkınma plânımızda öngörülen yatırımların gerçekleştirilmesi ve üretimin artırılması için gerekli teknık hizmetlerin çeşitli meslek, dal ve kademelerindeki teknik eleman eksikliği devlet yayınları ile belgelenmiştir.

Temel yatırım ve üretimin hemen hemen tümünün kamu sektörünce gerçekleştirildiği ve bunun yükünün kamu teknik elemanları tarafından taşındığı geıçeği ortada iken 657 ve 1327 sayılı Devlet Personel Kanunları ile teknik elemanların daha zor Sosyal ve Ekonomik şartlar içine itilmeleri ülkemizin kalkınması yönünden endişe vericidir.

Devlet Personel Kanunu ile aynı derecedeki kamu personeline verilen ücretlerde meydana gelen ortalama artış oranının % 133,5 olmasına karşılık teknik personel ücretlerinde azalma olmuştur.

Bu gerçekler karşısında, gereken nitelik ve sayıda teknik elemanın kamu kesiminde hizmet yapmasını sağlamak ve bu personeli gerektiği yerde çalıştırabilmek için Personel Kanununda, teminindeki güçlük, iş güçlüğü ve iş riski zamları öngörülmüştür. Kanunun intibaklar konusunda doğurduğu anormalliklerin düzeitilmesi için yapılacak yasama çalışmaları yanında yukarda adı geçen zamların, aşağıda açıklanan esaslar dahilinde teknik personele uygulanmasını yurt gerçekleri ve çıkarları bakımından zorunlu görmekteyiz.

1 — Temininindeki güçlük zammı araştırma, plânlama ve projelendirme gibi yatırım öncesi; inşaat, montaj, tesis ve bu işlerin kontrolluğu gibi uygulama; üretim ve işletme ile ilgili teknik hizmet meslek ve katlarına verilmelidir. Ancak böylece teknik hizmetlerin her dal ve kademesi için gerekli elemanın sağlanması olanaklıdır.

Yeuişmiş ve üstün verimlilik çağındaki dinamik teknik personel için verilecek zammın mutlak değer olarak daha yüksek olması zorunludur.

Tecrübe sağlanması bakımından, başlangıç derecelerindeki teknik personelin uygulama, üretim ve işletme alanların da daha fazla teşvik edilmeleri gereklidir.

2 — İş güçlüğü zammı için işin sorumluluk yüklemesi ile, işin yapılmasında normal iş koşulları dışında bazı zorluklar yaratan koşulların bulunması öngörülmüştür.

Güçlük yaratıcı koşulların her derecedeki personel için objektif olarak eşit olacağı kabulü ile, iş güçlüğü zammı bütün dereceler için eşit olmalıdır. Bu zam iş koşuları devam ettiği sürece verilmelidir.

3 — İş riski zammı teknik personelin hayat ve sağlık bakımından bir risk ile karşı kırşıya bulunması halinde verilecektir. İş ve iş yeri koşullarına göre farklı derecelerdeki riskler için tesbit edilen risk zammı her derece için eşit olarak uygulanmalıdır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI **İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI**

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI

MİMARLAR ODASI **ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASŞ**

TÜRKİYE TEKNİKERLER SENDİKASI **T. TEK. ÖĞRETMENLERİ SENDİKASI**

T E K S E N

TEKNİK PERSONEL SENDİKASI

657 SAYILI DEVLET PERSONEL KANUNU EK MADDESİ İLE İLGİLİ TEKNİK PERSONEL İÇİN TEMİNİNDEKİ GÜÇLÜK, İŞ GÜÇLÜĞÜ VE İŞ RİSKİ ZAMLARI YÖNETMELİĞİ TASARISI

1 — 657 ve 1327 sayılı kanunlara göre personel istihdam eden yatırımcı, üretimci ve işletmeci kuruluşlarda çalışan teknik personele aşağıdaki zamlar verilir.

2 — Teminindeki Güçlük Zammı

Araştırma, etüd, plânlama ve projelendirme işlerinde fiilen çalışan teknik personele,

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	50	75	200	250	275	300	300	275	250	200	150	100

İnşaat, montaj, tesis işleri ile bu işlerin teknik kontrolunda fiilen çalışan teknik personele :

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	100	125	250	275	275	275	275	250	225	175	125	50

Fiilen üretim işlerinde çalışan teknik personele :

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	100	125	250	275	275	275	275	250	250	200	150	100

Fiilen hizmet işletmelerinde, bakım ve onarım işlerinde çalışan teknik personele :

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	100	125	150	175	200	200	175	175	175	125	75	25

İntibak ettiği derecede gösterilen gösterge puanı karşılığı teminindeki güçlük zammı devamlı olarak verilir.

3 — İş Güçlüğü Zammı

— İşin, yatırım öncesi, uygulama, üretim veya işletme aşamalarında teknik karar mesuliyeti veya mali mesuliyet gerektirmesi halinde : 150
— İşin, maddi, kazai ve özel sorumluluk yüklemesi halinde : 100
— İşin, açık arazide yapılması halinde : 100
— İşin seyyar ve hareketli olması halinde : 50
— İşin normal ve belirlı zamanlar dışında çalışma gerektirmesi halinde : 50
— İşin, vardiyeli çalışma gerektirmesi halinde : 50 gösterge puanı olmak üzere **her derece için eşit iş şartlarına uyan en yüksek iş güçlüğü zammı, teminindeki güçlük zammına ek olarak ve iş şartları devam ettiği sürece verilir.**

4 — İş Riski Zammı

— İşin asit, zehirli gaz ve madde, patlayıcı madde radyo aktivite gibi tehlikeli unsurlar ile devamlı temas gerektirmesi halinde : 200
— İşin yeraltında çalışmayı gerektirmesi halinde : 200
— İşyerinde kaza ihtimalinin bulunması halinde : 150
— İşin herhangi bir organda bozulmaya sebep olacak bir aleti devamlı kullanmayı gerektirmesi halinde : 150
— İşin anormal iklim şartlarında çalışmayı gerektirmesi halinde : 100
— İşin, nüfusu 5000 den az olan meskûn bir yerde oturmayı gerektirmesi halinde : 50 gösterge puanı olmak üzere, personelin iş şartlarına uyan en yüksek puan risk zammı, teminindeki güçlük zammına varsa iş güçlüğü zammına risk şartları devam ettiği sürece ek olarak verilir.

5 — Teminindeki güçlük, iş güçlüğü ve iş riski zamları için tesbit edilen gösterge puanları karşılığı tutarı hesaplanmak üzere, her yıl bütçe kanunları ile tesbit edilen katsayı ile çarpılacak rakamlardır.

6 — Bu yönetmelikte gösterilen gösterge puanları ve tarif edilen hizmet şartları ve nitelikleri yatırımcı Bakanlıklararası kurulacak bir Kurulca takdir ve tesbit edilir.

7 — Bu Yönetmelik 1.12.1970 tarihinde yürürlüğe girer.

4-18 OCAK 1971 BİRİNCİ DİRENİŞ DÖNEMİNDE ÇÖZÜMÜNÜ İSTEDİĞİMİZ SORUNLAR

1 — 657 sayılı Devlet Memurları (Personel) Kanununun Teknik Personelin İntibakı ile ilgili Ek Geçici 4 üncü maddesinde mezkûr elemanların intibaklarında giriş dereceleri ve kademeleri belirtilmemiş bulunduğundan, konu ile ilgili olarak yayınlanan Genelge hakkında da Danıştay'ca yürütmeyi durdurma kararı verildiğinden, Teknik elemanların intibakları zikri geçen Kanunun 36 ncı maddesinde belirtilen giriş derece ve kademeleri esas alınmak suretiyle yapılmalıdır.

2 — Mevcut Danıştay Kararları muvacehesinde 1 inci maddede bahsi geçen Teknik elemanların Yedek Subaylık Okul devresinde geçirdikleri süre de intibaklarında nazarı itibare alınmalıdır. Askerliğini yedek subay öğretmen veya er olarak yap-

mış olan teknik elemanların askerlik süreleri intibakta gözönüne alınmalıdır.

3 — Çalışmakta olan Teknik elemanların yevmiye intibaklarında daha önce değerlendirilmiş hizmetleri yeniden belge aranmıyarak intibaklarında nazara alınmalıdır.

4 — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun gerek 36, gerekse Ek Geçici 29 uncu maddesi ile bu maddenin uygulanmasına dair Devlet İntibak Komisyonunca yayınlanan İntibakın Genel Esasları'nın (i) bendinin (a) fıkrasının 2 numaralı örneğinin son paragrafında Devlet Memuru olma şartı öngörüldüğünden 657 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce (D) ve (F) cetvelinde bulunanlarla 4/10195 sayılı Kararnameye bağlş Yönetmelik hükümlerine göre istihdam olunanların "Doktora" çalışmaları değerlendirilememektedir.

Bu husus Kanunun eşitlik prensibine aykırı düşmektedir. Bu durum düzeltilmelidir.

5 — Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4/10195 sayılı Kararnameye ek Yönetmelik hükümlerine göre istihdam olunan Teknik Elemanlar hizmetleri itibariyle 1 inci derecenin son kademesine intibak etme hakkını haiz oldukları halde Barem Kanunlarına tabi olarak çalışanlar Teknik elemanlar hizmetine nazaran 1 inci dereceye intibak ettirilebilecek durumda olsalar dahi 1750.— liralık kadroda istihdam edilmeleri sebebiyle 1 inci dereceye çıkamamakta, 1750.— liranın yeni Kanuna Ek Barem Cetvelinde tekabül ettiği 2 inci derecenin son kademesine kadar yükselebilmektedirler ki bu da Kanunun eşitlik prensibine ters düşmektedir.

6 — Başbakanlığın 9.10.1970 tarihli ve 31/1 A - 9858 sayılı tebliğlerin uyarınca, 657 Sayılı Kanunun 34 üncü maddesi ile Genel Kadro Kanununun 3 üncü maddesine göre 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelere girecek kadrolar Bakanlar Kurulundan karar istihsal edilmek üzere 1 Kasım 1970 den önce Maliye Bakanlığına gönderildiği halde bugüne kadar bu hususta müsbet veya menfi bir netice elde edilememiştir. Bu gecikme ise müesseselerden büyük çapta kıymetli ve lüzumlu elemanın özel sektöre kaymasına sebep olmuştur ve olacaktır.

7 — 5 Aralık 1970 tarih ve 13685 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 7/1633 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 1.12.1970 tarihinden itibaren İkramiye, Fazla Mesai, Ek Görev ücreti, Kasa Tazminatı, Prim, Temettü, Taşıt Ücreti ile 440 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi gereğince verilen tazminatların ödenmesi durdurulmuştur.

Yukarıda tadat olunan yan ödemelerin bazılarının yeni Kanunda da karşılıklarının bulunmasına rağmen henüz bu hükümlerle ilgili Tüzük ve Yönetmelikler çıkarılmadığından hiç bir yan ödeme yapılamamaktadır. Halbuki eski mevzuata göre yayılan bu ödemelerin yeni Kanunla getirilen hakların ödenmesine kadar devam ettirilmesi gerekir. Kararname bunu önlemektedir.

8 — Teknik Personele, 4/10195 sayılı Yönetmeliğin 9. maddesine göre verilmekte olan Mahrumiyet Zamları da diğer yan ödemeler gibi kesilmiştir.

657 sayılı Kanunla da aynı mealde bir ödemenin yapılması kabul edilmiş ise de bu hususla ilgili Yönetmeliğin çıkması şartına bağlandığından, Yönetmelik çıkıncaya kadar mahrumiyet zammı verilemiyecektir. Halbuki Yönetmeliğe göre verilmekte olan mahrumiyet zammının mezkûr kanunun 196 ncı maddesinde öngörülen Yönetmelik çıkıncaya kadar ödenmeye devam olunması gerekir.

9 — Yine 4/10195 sayılı Yönetmeliğin 10 uncu maddesine göre Teknik Personele verilmekte olan Şantiye, Seyyarlık ve Ağırlık zamları da kesilmiş bulunmaktadır.

Her ne kadar 657 sayılı Kanunda bu namda bir ödeme kabul edilmemiş ise de, numarasız EK MADDE ile mezkûr zamlara mümasil "İş Güçlüğü, İş riski ve temininndeki güçlük zammı" diye bir yan ödeme kabul edilmiş, fakat bu ödemenin yapılması da Kanunda ön görülen Yönetmeliğin çıkarılması şartına bağlanmıştır. Halbuki 657 sayılı Kanunla kabul edilen yan ödemenin

yapılmasına kadar Şantiye, Seyyarlık ve Ağırlık zamlarının verilmesi icabeder.

10 — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre Teknik Personele yapılmakta olan "Hastalık ve Analık Sigortası" yardımları, bu personelin mezkûr Kanun kapsamından çıkarılarak "Emekli Sandığı Kanunu" kapsamına alınması ile bu yardımlardan mahrum bırakılmışlardır.

657 sayılı Kanunun 188 ve 209 uncu maddeleri ile bu tarzda bir ödeme yapılması kabul edilmiş ise de bu da "Özel Kanunlarla düzenlenme, şartına bağlandığından öngörülen kanunlar çıkıncaya kadar kazanılmış sosyal hakların ödenmesine devam olunması gerekir.

11 — Teknik Personele 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamında iken mezkûr kanuna dayanılarak ödenmekte olan Cenaze masrafları karşılığı 657 sayılı Kanunun 208 ve 210 uncu maddeleri ile kabul edilmiş ise de Yönetmeliğin çıkması şartına bağlandığından, öngörülen Yönetmelik çıkıncaya kadar, bu hususla ilgili herhangi bir ödeme yapılamıyacağından, elemanlar mağdur duruma düşecektir. Bu durumun düzeltilmesi gerekir.

12 — Teknik Personele, 506 sayılı Kanunun 45, 46 ve 47 inci maddelerine dayanılarak yapılmakta olan doğum yardımı mezkûr personelin sosyal sigortalar kanunu kapsamından çıkarılmış olmaları, 657 sayılı kanunda ise Bütçe Kanunlarında tesbit edilme şartına bağlanmış olması sebebiyle 1 Mart 1971 tarihine kadar doğum yardımı yapılması mümkün olamıyacaktır.

13 — Teknik Personel, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa dayanılarak çıkarılmış bulunan Tüzük hükümlerine göre Konut kredisinden faydalanmakta iken, mezkûr personel Sigorta kapsamından çıkarılarak Emekli Sandığı Kapsamına alındıklarından konut kredisinden mahrum bırakılmışlardır. Hatta Sosyal Sigortalar Kurumundan konut kredisi almaya hak kazanıp henüz alamamış olanlara dahi mezkûr Kurumca ödeme yapılmamaktadır ki bu da kazanılmış bir hakkın ihlâli mahiyetindedir.

14 — 657 sayılı Kanunun 43 üncü maddesi ve Ek Geçici 24 üncü maddesi ile 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelere dahil bazı görevler için gösterge rakamlarına ilâvesi öngörülen 50, 100, 150, 200 rakamlarının ödenebilmesi Bakanlar Kurulunun tesbitinden sonra mümkün olabileceğinden bu hususun en kısa zamanda kesin hâl tarzına bağlanması icabeder.

15 — 1 Kasım 1970 tarihinde yürürlüğe giren 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 7 inci maddesinde 6245 sayılı Harcırah Kanununda gerekli değişiklikler yapılıncaya kadar eski hükümlerin uygulanmasına ve eski aylık veya ücret tutarları üzerinden harcırah ödenmesine devam olunacağı hükme bağlanmıştır.

Teknik elemanların yeni tutarları üzerinden harcırah alabilmelerini temin için 6245 sayılı Harcırah Kanununda yapılması öngörülen değişikliğin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekir.

16 — "Yeni aylık tutarlarından kesilecek artış farkı ve kesenekler" hakkındaki T. C. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürlüğünün 17.11.1970 tarih ve 115619 - 141 - 18313 - 58 sayılı Genelgelerinde 5434 sayılı kanunun 14/c maddesine dayanılarak Yevmiyeli Teknik elemanların 657 sayılı Kanuna göre yapılan intibakı neticesinde bulunan rakamla daha önceki emekliliğe esas aylığı arasındaki farkın artış aidatı olarak kesilmesi öngörülmektedir. Bu tatbikat ise çok büyük bir meblâğın artış aidatı olarak kesilmesine müncer olmaktadır. Bunu bir misalle izah edecek olursak, bilfarz; 155.— lira yevmiye olmakta iken 657 sayılı Kanuna göre daha önce değerlendirilmemiş hizmetleri de nazara alınmak suretiyle 3 üncü derecenin 2 inci kademesi karşılığı (670 X 7 =) 4690.— lira almağa hak kazanan bir teknik elemanın 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa göre daha önce müktesep hak haline getirmiş olduğu 2100 (% 35 zam dahil) lira ile 4690 lira arasındaki fark (4690 — 2100 =) 2590.— lira artış aidatı olarak kesilmektedir. Halbuki bu elemandan Sigortalı iken 3600 lira üzerinden sigorta primi kesilmek-

te idi. Bu sebeple artış aidatının 4690.— liradan 3600.— liranın düşülmesi suretiyle hesap edilmesi yani (4690 — 3600 =) 1090.— lira kesilmesi icap ederdi. Bu duruma göre fazladan 1500.— lira kesilmektedir ki bu fazlalık büyük bir haksızlık meydana getirmektedir.

17 — "İş riski, iş güçlüğü ve temininindeki güçlük zamları" konusunda İnşaat, Elektrik Makina, Gemi ve Maden Mühendisleri Odaları tarafından oluşturulan, Odalararası Kurulun hazırlamakta olduğu esaslar mutlaka gözönüne alınmalıdır.

18 — Lise dengi öğrenim görmüş teknik elemanların intibaklarını ve teknikerlerin daha önce işçilikte geçen sürelere kanunda öngörüldüğü şekilde yapılmalıdır.

19 — İlkokul, lise ve dengi okulları bitirip, memuriyete girdikten sonra bir üst seviyede öğrenim görenlere kanunda öngörüldüğü şekilde kademe ilerlemesi verildiği gibi bir üst seviyede kurs görenler için de verilmelidir.

20 — Personel Kanununa göre intibak yapıldığını varsaymak şartıyla, 4 yıl yüksek eğitim görmüş mühendisler 10. derecenin 3. kademesinden intibak ettirilirken, aynı süre teknik yüksek eğitim görmüş bulunan, jeolog, jeofizikçi ve kimyager 10. derecenin 1. kademesinden intibak ettirilmektedirler.

21 — Dört yıllık yüksek teknik eğitimden sonra devlet dairesinde görev yapmış ve sonra yüksek lisans çalışmasıyla 5 yıllık yüksek eğitimini tamamlamış teknik elemanların intibaklarında, devlet dairesinde çalıştıkları süreler gözönüne alınmamaktadır.

22 — Fazla çalışma : Vardiya usulü çalışan teknik elemanlar haftada 48 saat çalışmaktadırlar. Ayrıca resmî tatil günlerinde dahi çalışma durumundadırlar. Bu gibi hallerde işçilere yüzde olarak vardiya zammı ödenmektedir. Aynı şekilde teknik elemanlara da gerekli zam ödenmelidir.

23 — Amirlerin fazla çalışmaları : Normal hallerde bu işyerlerinde günde 8 saatten haftalık çalışma süresi 48 saattir. Ayrıca bu gibi işyerlerinde 24 saat çalışmakta olduğundan günün herhangi bir saatinde arıza husule geldiğinde amir görevini ifa etmektedir. Personel Kanununda normal mesai saatleri (valiliklerce bildirildiğine göre) 9 - 12.30, 13.30 - 17.00 dir. Oysa gerçek mesai bu saatleri aşmakta ve arıza hallerinde bu saatler dışında da çalışılmaktadır. Aradaki çalışma farkı fazla mesai ücreti olarak ödenmelidir. Normal mesai dışında arıza hallerindeki çalışmalarda yüklenilmiş olunan sorumluluğun karşılığı verilmelidir.

24 — Sürekli olmayan şantiye ve işyerlerinde çalışmak zorunda olan teknik personelin, bu ayrıcalığını sağlayacak imkânlar hakkında, kanunda bir açıklık yoktur.

25 — Kanun teknik Personelin ekonomik imkânlarını eskisine göre çok daha gerilere götürmekte olduğu gibi, kazanılmış demokratik haklarını da hiçe saymaktadır. Verilmiş olan hakların geri alınması, çağdaş hukuk prensiplerine temelden aykırıdır.

Yeni Personel Kanunu ile teknik personelin zedelenen, elinden alınan hakları ve kanunun uygulanmasındaki bazı çelişik ve haksız işlemleri yukarıda sıralamaya çalıştık. Bu kanun teknik personelin ekonomik ve sosyal durumunu sarsmış, teknik elemanların onurunu yaralamıştır. Sıraladığımız sakatlık ve haksızlıklar teknik personel için ayrı bir statünün gerekli olduğunu ve ancak ayrı bir statünün bu kördüğümü çözümliyebileceğini ortaya koymaktadır.

İkibine yakın teknik personelin ve yurdun her yanından gelen temsilcilerin düşünce ve istekleri de bu yöndedir. Bu bakımdan teknik personelin yeni kanunla zedelenen haklarının derhal temin edilmesi ve biran önce teknik elemanlar için ayrı bir kanunî statünün hazırlanması meseleyi kökünden halledecektir. Teknik eleman kuruluşları yeni statünün hazırlanmasında görev almaya ve ilgililere yardımcı olmaya hazırdırlar.

TEKNOLOJİK GELİŞİM VE TEKNİK EĞİTİM

Gönen TOPRAK
İ.T.Ü. İnş. Fak.
Asistanlarından

"Teknolojik gelişim", "teknik eğitim" ve "kalkınma" bir üçgenin köşelerini teşkil eder. Bu terimler arasındaki bağlantıyı kavrayabilmek; kalkınmanın teknoloji, teknik ve teknik eğitime dönük yönünü saptayabilmek için önce "teknik" ve "teknoloji" deyişlerinden ne anladığımızı ortaya koymak gerekir :

Teknik veya teknik hizmet sadece matematiksel bir esasla, özle alınamaz. Belli bir beceri düzeyini akla getiren her çaba teknik kapsamına girer. Bu itibarla modern bir toplumda beceri gerektiren tüm işleri teknik hizmet sayıyor ve toplam emeğin dikey ve yatay üretkenliğinin ancak teknik vasıtasıyla gerçekleşeceğini kabulleniyoruz.

Teknoloji ise bilim halindeki tekniktir ve beceri düzeyinin sürgit yükselmesini sağlayan itici bir güçtür. Her teknik bir teknolojik üretim sonucu ortaya çıkar, her teknik sorun karşıtı olan teknolojinin getirdiği teknik ile çözümlenebilir.

Kalkınma ve Teknik İlişkileri

Her ülkenin sorunları, koşulları, olanakları o ülkeye özgü bir kalkınma modelini ve bunu gerçekleştirecek kalkınma planını tanımlar. Kalkınmak isteyen gelişmemiş ülkeler bu plan çerçevesinde insanoğlunun elindeki en yeni tekniği mümkün olduğu kadar çok insana öğretmek zorundadır. Sorunları çok, olanakları sınırlı olduğu için de teknik hizmeti israf etmeden harcamak zorundadır. Bütün bunlar ve hem mevcut sistemi yeni baştan düzenleyip hem de gelişmiş ülkelerle aradaki hızla açılan farkı kapatmak gereği onları "teknik" ve "teknoloji" kavramlarına diğerlerinden değişik esasla eğilmeleri sonucuna götürür. Bu, geçerli teknikleri geniş bir uygulayıcı kadroya öğretme ile ülkenin ihtiyacı olan bilim ve teknoloji üretimini sağlamaktır. Yani gelişmemiş ülkelerde kalkınma açısından teknik eğitim ve öğretim gelişmişlere nazaran çok daha önem taşır.

Teknik Eğitim Düzeni

Türkiye gibi azgelişmiş veya gelişme yolunda olan bir ülke için ne tekniği ne de teknolojik yaklaşımı iyice sindirmeden mezun olmuş çok sayıda eleman yerine, tekniği iyi bellemiş çok sayıda, teknolojik yaklaşımı iyi öğrenmiş az sayıda genç yetiştirmek teknik eğitim düzeninin esası olmalıdır. Bilim ve teknolojiyi ileri sanayi ülkelerinin tekeline bırakmak arada daima onlar lehine bir fark olacağını peşinen kabullenmek demektir. Bu aynı zamanda dışa bağımlı bir ekonomik düzenin sürgit korunacağı anlamına da gelir. Diğer taraftan uygulamalı teknikleri lise sonrası ve meslek içi kurumlarda öğretmek gerekir. Bu esasa göre yüksek öğrenim düzenimiz şu dört kurum halinde yeniden düzenlenmelidir :

1) Bilim ve Teknoloji Üniversiteleri :

Bu üniversiteler salt bilimi bilim yaparak öğrenen, her biri "araştırıcı" olarak yetişecek üstün yetenekli öğrenciler için olacaktır. Bu düzeydeki öğrenciler her ülke için sınırlı sayıdadır. (% 10 kadar) ve yalnız iyi öğrenerek topluma iş alanlarında yararlı olmakla kalmaz öğretim üyesini iyi araştırıcı ve öğretici olmağa, görevini yapmağa zora başvurmadan çağırır.

Yalnız ülkemizin ihtiyacı olan bilimsel ve teknolojik atılımların yöntemleri bu kurumlarda saptanacak, geliştirilecektir. Ayrıca uygulanacak teknikleri iyileştirme, teknolojik üretime malzeme hazırlama, deneyleme, ulusal kültürün güçlendirilmesi, yayılması, toplumun dinamik halde tutulması bu kurumların görevi olacaktır.

Yüksek öğrenim sistemi içindeki "bi-

lim ve teknoloji" üniversiteleri ancak işaret ettiğimiz kalite ve görevi gerçekten yansıtabilecek biçimde düzenlenirlerse başarılı olabilirler. Reformun başarısı burada uygulanacak kriterlerin sağlamlığına bağlıdır.

2) Yüksek Okullar :

Yüksek okul üniversiteden nitelik ve nicelik bakımından farklıdır. Yüksek okul dirijan, uygulamalı meslek adamı yetiştirir. Aslında yüksek okul öğrencisinin üniversite öğrencisinden daha hacimli bilgiye ihtiyacı vardır fakat onun "araştırmacı" olarak yetiştirilmesine gerek yoktur.

Türkiyemiz gibi kalkınmakta olan ülkeler için "teknikler yüksek okulda verilir" ilkesine göre öğretim yapan yüksek okulların değeri büyüktür. Burada dikkat edilecek nokta yüksek okulu bir üniversite benzeri haline getirmekten sakınmak, gerçekten "tekniği" vermesine çalışmaktır. Geri kalmış ülkelere öğrendiklerini uygulamayacağını veya pek azını uygulayabileceğini bilen, dolayısıyla kaçma yolları arayan kimseler yerine; daha öğrenime başlarken gireceği işi bilen, ona göre pratik stajlarını yapan ve kendisini gerçek bir "uygulamacı" olacak biçimde yetiştiren insanlar lâzımdır.

3) Akademiler ve Enstitüler :

Yüksek öğrenim sadece belli yaştaki gençleri okutma sorunu olmak kadar, hatta kalkınma açısından bakıldığında ondan çok tüm toplumu etkileme sorunudur. Temel bilimleri, tekniği, kültürü tüm ulusa yayma sorunudur. Bu itibarla üniversite ve yüksek okulların dışında olarak gençlerin ve halkın yararlanabileceği gerek araştırmacı gerekse uygulamacı yönde çalışan kurumlara ihtiyaç vardır. Bunlardan araştırmacı fonksiyonlular Enstitü, uygulamacı fonksiyonlular AKADEMİ'lerdir. Bu kurumların önemi üniversite ve yüksek okullardan aşağı değildir ve şu dört amaç doğrultusunda çalışacaklardır :

A) Sonuç yönelimli, uygulamalı araştırma kurumlarında bilimi ve tekniği bir araya getirmek, bunu sağlayacak öncü kadroları yetiştirmek.

B) Bilgi birikimi : Geniş halk kitlelerini ulusal kalkınma yolunda harekete geçirecek bilgileri araştırmak, bulmak, toplamak, düzenlemek biçiminde gerçekleşecek bilgi birikimi.

C) Bilginin yayılması : Bir öncü kadro eşliğinde bu bilgileri topluma mal edecek ,onda düşünsel ve yaşamsal gelişimleri gerçekleştirecek kültür ve bilgi yayılması.

D) Bu çabaların yozlaşmaması ve etkinliğini sürgit koruması için gerekli bağları kurmak, engelleri kaldırmak, dinamik mekanizmayı ortaya koymak.

Ülkemizdeki Durum.

Yukarıda da değindiğimiz gibi kalkınma her ülke için kendine özgü yöntemler ve uygulama ile gerçekleşir. Dolayısıyla her ülkenin kalkınmasının ölçüleri değişiktir. Türkiyemiz ekonomik ve sosyal yapısına uymayan yabancı reçetesi bir kalkınma anlayışı ve uygulaması içindedir. Bunun en belirgin örneği kalkınma için en elverişli ortamı, itici gücü oluşturacak teknik ve teknolojik düzendir, teknik öğretim sistemidir. Bu sistem tamamen dış ve iç sömürü çevrelerinin çıkarlarını koruyacak, sürdürecek biçimdedir.

1) Öğrenim düzenimiz nesneyi tarihsel sürecinden, üretim ilişkilerinden soyut, tek boyutlu bir düşünce yöntemi ile algılayan robot bürokratlar, teknokratlar yetiştirme üzerine kuruludur. Bu özelliğiyle de egemen sınıfların çıkarlarını sürdürme esasına yönelmiştir.

2) Ekonomimiz dış sömürü çarklarının sürgit işlemesi için kasıtlı olarak büyük endüstrici ülkeler tarafından sakat bir teknik düzen üzerine oturtularak ülkemizde dengesiz bir kalkınma tezgâhlanmıştır. Böylece bir taraftan son sekiz yılda ortalama % 6,5 gibi bir kalkınma hızına erişilirken aynı hızla dış ticaret açığı ve işsizlik artmış, sefaletle zenginlik bir arada çığ gibi büyümüştür.

3) Türk toplumu ileri sanayici ülkelerin sermaye birikiminden ileri gelen üretim fazlasını tüketecek bir sosyal yapının içinde bu üretim ilişkileri ve teknik düzen vasıtasıyla tutulmaktadır.

4) Ülkemizde daima hakim dış ekonomilere bağımlılığımızı sürdürmek için teknolojik üretim kurulmamıştır.

Sonuç

Teknikten, üretim teknolojisinden ve teknik eğitimden beklenen toplumu mevcut sosyal ve ekonomik düzen doğrultusunda statize etmek değil aksine onu uygar devrimci atılımlara moral ve entellektüel alanda hazırlamaktır. Bu esasa, felsefeye oturmayan kalkınma bir ekonomik ve sosyal bünye bozuşması biçiminde beliren paradoksu doğurur. Bu da ancak emperyalist ve iç sömürü çevrelerinin işine gelir ki en güzel örneği yılda ortalama % 6,5 hızla kalkındığı halde durmadan parasının değerini düşüren; ortaçağa özgü toprak ve üretim ilişkilerinin korunduğu; huzursuzluğun, sefaletin, işsizliğin daha hızlı KALKINDIĞI ülkemizdir.

MİLLİ PROJE BÜROLARIMIZI GÜÇLENDİRELİM

Dr. Sedat ÖZKOL

İnşaat Mühendisleri Odasının şimdiki yöneticileri, yönetimle görevlendirildikten bu yana millî proje bürolarımızı, sözle, yazıyla ve eylemle desteklemişler, Türkiye Teknik gücünün gelişiminde millî proje bürolarımıza büyük görev ve sorumluluklar düştüğünü açıkça ortaya koymuşlardır. Oda merkezinde proje bürolarının temsilcileriyle yapılan toplantılarda, bugün genellikle büyük bir tedirginlik içerisinde bulunan millî proje bürolarımızın kısa ve uzun süreli sorunları tartışılmış bu sorunlara İnşaat Mühendisleri Odasının ne gibi çözümler getirebileceği söz konusu olmuştur. Bununla beraber açıktır ki Odamızın on aylık çalışmalarının eksenini kamu kesiminde çalışan İnşaat Mühendislerinin sosyal ve ekonomik sorunları oluşturmuş, proje bürolarımıza

gereken önem verilememiştir. İnşaat Mühendisleri Odasının maddi ve manevi olanakları sınırlıdır ve şimdiki yöneticilerin bütün gayretlerine rağmen, üyelerimizin tüm sorunlarına eğilmeleri bu sorunların nedenlerini saptamaları ve çözümler getirmeleri elbetteki imkânsızdır. Üyelerimizin Odamıza ilgileri artıkça, üyelerimizle yöneticiler arasındaki bağlar güçlendirildikçe, yeni ve dinamik kadrolar oluştukça sorunlarımıza daha etkin bir şekilde eğilebilmek olanaklarına da kavuşacağız. Gerekleri bu şekilde özetledikten sonra İnşaat Mühendisleri Odası Merkez Yönetim Kurulunun millî proje bürolarımız hakkındaki görüşlerini şu şekilde sıralayabiliriz.

1 — Meslek odaları ve hükümetler millî proje bürolarımızın gelişmesi için ellerinden gelen bütün gayretleri göstermelidirler.

2 — Türkiye Teknik gücünün gelişimi bir yerde millî proje bürolarımızın güçlenmesine, gelişmesine ve temel yatırım projelerinin yükümlülüğünü üzerlerine alabilmelerine bağlıdır.

3 — Türkiye Teknik gücü, gerek özel gerekse kamu kesimlerindeki potansiyeli ile, ülkemizdeki teknik hizmetlerinin hemen tümünü yerine getirebilecek teknik bilgi ve niteliğe sahiptir. Bu nedenle yatırım projelerinin yabancı müşavirlik - mühendislik firmalarına yaptırılması temelde Türkiye Teknik gücünün gelişimini de baltalamaktadır. Hangi projelerin hangi sürelerde işleme konulacağı, yatırımlara bağlı olarak teknik hizmetlerin ne şekilde yürütüleceği plânlı olarak saptanmalı ve millî proje bürolarımıza, örneğin Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından, sürekli bilgi verilmelidir. Böylelikle millî proje bürolarımız hangi projelerin düşünüldüğünü hangi projelere öncelik verildiğini önceden bilip kadro ve techizat plânlamalarını yapabileceklerdir.

4 — Yabancı sermaye kadrolardaki Tümaş, Bimaş gibi tekelci kuruluşlarca millî proje bürolarımızın çalışma alanları sınırlandırılmakta, Türk Proje büroları iş bulamaz hale getirilmektedirler. Arkadaşlarımız yarının kendilerine ne getireceğinden tamamen habersizdirler. Tümaş, Bimaş gibi kökü dışarda olan tekelci kuruluşlarla rekabet edebilmeleri imkânsızdır. Bir yandan meslek kuruluşları diğer yandan bu kuruluşların üyeleri yabancı sermaye egemenliğindeki tekelci kuruluşların faaliyetlerine son verilebilmesi için gerekli bütün kanunî baskıları yapmalıdırlar.

5 — Devlete ait kurumlarda bazı yatırımların projeleri müteahhitlikler eliyle yaptırılmaktadır. Bu şekilde müteahhit, devreye aracı olarak girmekte ve böylece mühendis emeğinin bir kısmı müteahhide aktarılmakta ya da proje bedeli gayet küçük tutularak yine mühendis emeğinin karşılığı kısılmaktadır. Devlet müteahhidi proje işlerinde aracı olarak kullanmamalıdır. Ya işi kendi yapmalı veya doğrudan doğruya projeye ihale etmelidir. Böylece hem müteahhitlerin projede kendi lehlerine zorlama yapmaya çalışmaları engellenecek, daha kaliteli ve ekonomik projeler elde edilecek hem de mühendis emeğinin gerçek karşılığını alabilecektir.

Odamız millî proje bürolarının yanındadır, onları yabancı sermayeli tekelci kuruluşlara karşı desteklemeğe ve korunmağa hazırdır ve bu görevi bugün de bütün olanaklarıyla yerine getirmeğe çalışmaktadır. Merkez yönetim kurulunun toplumcu görüşlerini ele alarak "Merkez Yönetim Kurulu proje bürolarımıza da karşıdır." diyenler açıkça yalan söylüyorlar. Temelde millî proje bürolarımızın gelişimini engeleyen ve halkı onlara üvey evlât muamelesi yapan özel sektörü destekleme maskeleriyle yabancı sermaye, yabancı müşavirlik - mühendislik firmalarına kör olanaklar sağlayan bugünkü iktidardır. Özel teşebbüsçü iktidar Millî proje bürolarımızı bir kenara itmiş Tümaş, Bimaş gibi tekelci kuruluşlarla işbirliğine girişmiştir. Kendi emeklerini biraraya getirecek millî proje büroları kuran Türk Mühendisleri elbetteki emrinde yüzlerce binlerce işçi çalıştıran ve kendi emeğini üretime sokmayan büyük sermaye sahipleriyle bir kefeye konulmaz. Millî proje bürolarımızda klasik patron - işçi ilişkisi yoktur her teknik eleman hatta büro sahibi ile işleme kendi emeği ile katılmaktadır.

Bütün bu nedenlerle millî proje bürolarımızı sonuna kadar desteklemeğe kararlıyız, onlar, yoketmeyi amaçlayan yabancı müşavirlik - mühendislik firmalarını Tümaş, Bimaş gibi tekelci kuruluşları etkisiz kılmak için elimizden geleni yapacağız. Özel sektörü desteklemek maskeleriyle yabancı sermayenin savunuculuğunu yapanların yalanlarına kapılmayalım, bu işbirlikçileri ve bu ajanları tecrit ve teşhis edelim, millî projeye bürolarımızın güçlenmesi ve gelişmesi için olanaklarımızı sonuna kadar kullanalım.

ÇEVRE SAĞLIĞI

İsmet DAĞLI
İnş. Y. Müh.

"Sağlık; insanların, fizik, moral ve sosyal yönlerden tam bir iyi olma hali" olarak tanımlanır. İnsanların sağlıklı kalabilmeleri fiziki gelişmelere bağlı olup çevredeki zararlı etkiler yapabilecek olan faktörlerin, kontrol altına alınmasiyle mümkündür.

Çevrenin ekolojik verileri olarak; su, hava ve toprak ortamlarının temiz kalabilmesi, insan sağlığı bakımından önemlidir. Çünkü bulaşıcı hastalıklara, enfeksiyonlara sebep olan mikro - organizmalar enfeksiyon vasıtalarını yani vektörleri bu temiz olmıyan ortamlarda bulurlar. Belirli yerleşme bölgelerinde nüfus hacminin hızla genişlemesi ve insan toplulukları arasındaki münasebetlerin, modern tekniğin gelişmelerine paralel olarak artması çevrenin kontrolünü zorlaştırmaktadır.

Son zamanlarda, tıp ilmindeki ilerlemelere, antibiyotik ilâçların başarı ile kullanılmalarına rağmen, bulaşıcı hastalıkların yayılması halen önemini muhafaza etmektedir.

HAVA KİRLENMESİNİN SEBEP OLDUĞU HASTALIKLAR

Dünya nüfusunun hızla artması, en-

düstrinin baş döndürücü ilerlemesi, ticari ve politik ilişkilerin yoğunlaşması sonunda; su, hava ve toprak ortamlarının, fiziki, kimyevi ve patojenik olarak kirlenmesine sebep olmaktadır. İnsan sağlığını tehdit eden bu tür kirlenmelerin en etken olanı patojenik kirlenmedir. Bu kirlenmeler neticesinde, ortaya çıkan hastalıkları iki grupta toplayabiliriz.

1 — Havadan doğan hastalıklar,

2 — Sudan doğan hastalıklar.

Bu iki gruptan en yaygın olanı sudan geçen hastalıklardır. Sularla geçen hastalıklar üç grupta mütalâa edilirler.

1 — Sulardan geçtiği kesinlikle bilinen hastalıklar. Tifo, Kolera, Virutik sarılık, Leptos - pirosis.

2 — Su ile bulaştığı kat'i olarak bilinmemekle beraber sudan bulaşması muhtemel hastalıklar.

Çocuk felci, Amipli dizanteri, Basilli dizanteri, Tenya, Para tifo, Tulerimiya.

3 — Su ile dolaylı geçen hastalıklar.

Sıtma, Sarı humma, Dang, Fil hastalığı, Ensefalit, Askoserkosis.

Hastalıklar; insan ilişkileri, yakın ağız temasları, mikroplarla kirlenmiş; su, gıda maddeleri, mutfak eşyaları ile bulaşır. Ve halkın yaşama koşullarına, kültürel ve sosyal durumlarına, örf ve adetlerine bağlı olarak yayılır.

Hastalıkların bulaşmasında ve yayılmasında şüphesiz ki en büyük amil; insan dışkı ve salyalarile kirlenmiş su kaynaklarıdır. Su kaynaklarının en kolay kirlenme hali ise lâğım ve kanalizasyon mecraları ile olmaktadır.

Bu gün, kolera hastalığı; İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntıkasında görülmüştür. Hastalığın bu semtlerde görülmesi tamamile bir tesadüftür diyebiliriz. Zira hastalık, pekala İstanbul'un; Feriköy, Zeytinburnu, Aksaray gibi diğer semtlerinde, keza Ankarada; Altındağ, Balkiraz, Sıhhiye, İzmirde, daha doğrusu sıhhi su ve kanalizasyon tesislerinden mahrum bütün yurtta görülebilirdi.

NASIL KORUNALIM?

Sorun; tıp ilmi ile ilgili olduğu kadar ve hattâ ondan daha fazla olarak mühendislik problemlerini içermektedir. Yurdumuzda sıhhi bir kanalizasyon sistemi hemen hemen hiç yoktur. Lâğım mecraları ekseriya doğrudan doğruya; göl, ırmak ve deniz gibi alıcı ortamlara verilmekte böylece dolaylı ve dolaysız olarak su kaynaklarımız kirlenmektedir. Kirlenen bu su kaynaklarının içme ve kullanma, balıkçılık su sporları gibi gayelerde kullanılmaları esnasında hastalık amilleri kolayca bireylere geçmektedirler. Bu gün halkın sağlığını korumaya çalışan koruyucu tıp ilmi iki esas prensibe istinat etmektedir :

a) Hastalığın sebepleri üzerinde çalışmak.

b) Koruyucu metodları uygulamak.

Koruyucu metodların uygulanması ise iki yolla olabilir :

1 — Bireyleri; teker teker aşı, serum v.s. ile korumak.

2 — Hastalık vektörlerinin; hava, su, toprak, ürünlere geçişi esnasındaki yaşama şartlarını ortadan kaldırmak. Hastalığa karşı korunmada tabiatiyle bu iki metodun da birlikte uygulanması en tesirli yoldur. Ancak bu iki metod karşılaştırılacak olursa; su, hava ve toprağı kontrol altında tutmak, bireyleri teker teker kontrol etmekten çok daha kolay ve tesirlidir. Bu da mühendislik yapı ve tekniklerinin tatbiki ile mümkün olabilir. Bu konuda; çeşitli metodlar; pastorizasyon, ısıtma, soğutma, dezenfeksiyon ve tasfiye metodları geliştirilmiştir. Ayni metodların yurdumuzda da geliştirilmesi özellikle kanalizasyon atıklarının tasfiyeye tabi tutulduktan sonra alıcı ortama verilmesinin sağlanması lâzımdır.

SONUÇ :

— İnsanların sağlıklı olarak kendilerini geliştirebilmeleri için temiz bir çevreden faydalanmaları gerekir.

— Kirlenmemiş ortamın öneminin anlaşılması ve her bireyin kirlenmemiş çevrenin sorumluluğunu taşımaya hazır olması gerekir.

— Aşı, serum gibi koruyucu tedbirlerin uygulanması güç olduğundan hastalıkların yayılmasını çevrenin kontrolü ile önlemek toplumumuzun geleceğine bakabilmemiz için önemlidir.

TEKNİK ELEMANLARI BEKLİYEN ORTA ANADOLU SORUNLARI

Yaşar ÖZSOYELLER
İnş. Y. Müh.

Kuraklık - Çoraklık

KONYA - CİHANBEYLİ - KARAMAN - AYRANCI - EREĞLİ ve NİĞDE ovaları, orta Anadolu'da yer alan, etrafı yüksek dağlarla çevrili, kapalı havzalardan bazılarıdır. Bu kapalı havzalara ulaşabilmek için, mutlaka yüksek çevre dağlarını aşmak zorunda olan, yağmur yüklü deniz rüzgârları, yüklerini dağlarda bırakır; ve ovalara yağış getiremezler. Bu yüzden korkunç bir "KURAKLIK" hüküm sürmekte ve ovalar çöl manzarası arzetmektedir.

İkinci büyük sorun "ÇORAKLIK"tır. Çıkış yolu bulamıyan kapalı havza suları, havzaların en çukur kısımlarına gelerek oralarda buharlaşır, ve taşıdığı tuzları bırakır. Yıldan yıla biriken ve etrafa yayılan bu tuzlar, ziraat arazilerini çoraklaştırmak suretiyle verimsiz hale getirirler.

Üçüncü büyük sorun "SU BASKINLARI"dır. Komşu göller mıntıkasının suları, 33 yıl ara ile tekerrür eden yağışlı peryotta, önce kendi havzalarında dolup taşarak zararlar hasıl ettikten sonra, yukarda saydığımız havzalara, bilhassa Konya kapalı havzasına intikal ederler; ve ziraat arazilerini yıllarca sular altında bırakmak suretiyle, büyük zararlar meydana getirirler.

Bu sorunlar, milyonlarca insanın hayatını etkiler ve milyarlarca liranın heba olmasına yol açar.

1964 yılında, göllerdeki sular minumum miktarlarda idi. Ziraat arazileri kuraklıktan yanıp kavruluyordu. 1964 - 1968 arasında, yağışlı peryoda girildi. Her yıl birikmeye devam eden göl suları, 1968 yılında taşmıya başladı. Öyle ki, 1968 e kadar ziraat yapılmakta olan, ve bitkinin gelişmesine yetecek kadar dahi su bulamıyan yüzbinlerce dönüm arazi, bu defa suda boğuldu. Yani sular altında kaldı. Üç yıldır göl halinde bu kurak ziraat arazileri. 1975 yılı-

na kadar göl halinde kalmıya devam edecek. Sonra yıllarca sürecek bir tedriciyetle azalacak, bazıları tüm kuruyacak, bazıları iyice küçülerek tekrar 1964 yılındaki durumuna gelecek.

Bu arazilerde ziraat yapanlar, 1964 deki kötü şartlara her halde çoktan razıdırlar. Fakat bunun için dahi, 33 yıl beklemeleri gerekiyor. Orta Anadolu şartları, bir defa daha, hicret zorunluğunu bütün ağırlığı ile ortaya koymuştur. Büyük şehirlerimizin gecekondu semtlerine, ya da Almanya'ya.

Eğer biz teknokratlar, bu havzaların sularını kontrol altına almak görevimizi yapabilseydik; bu insanlar, yabancı ülkelerin sanayi işçileri olmak yerine, kendi toprağının efendisi olacaktı. Ve kendi ülkesinde, temelleri sağlam bir ziraat arazisi üzerinde olan, sağlam bir sanayi kuracaktı.

Bu görüşümüz, komşularımızla siyasi iktisadi ve kültürel temaslarımız kesilmelidir anlamında değildir. Dünya şartları, komşularımızdan ve dostlarımızdan, bazı yardımlar beklememizi zorunlu ve haklı kılmaktadır. Ancak kendi evimizin bulaşığını kendimiz yıkamazsak, bunu da dostlarımızdan beklersek, bulaşıklarımız yığılır kalır.

İnşaat Mühendisleri Odasının 1702 sicil numaralı üyesi, bunun bilinci ile sorunların üzerine eğilmektedir.

Bu Türk mühendisi 1964 - 1965 yıllarında, çözümleri ilginç olan bir proje yapmıştır. Hemen belirtelim ki bu projenin teklifi olan ve Konya havzasını Cihanbeyli (Tuzgölü) havzasına bağlıyan, ana tahliye tüneli inşa halindedir ve ÇORAKLIK probleminin çözümüne yöneltilmiştir.

Beyşehir Gölü - Akdeniz İlişkisi

"Beyşehirgölü ile Akdeniz'in ilişkisi" yardımı ile de KURAKLIK VE SU BASKINLARI problemlerinin çözümü mümkün olmaktadır. İlişki şudur :

Beyşehir gölü düdenlerinden kaçan sular, 6 - 12 ay süre içinde, yeraltında 100-120 kilometre mesafe katederek, Manavgat ve Köprüçay nehirleri vasıtasiyle, Akdeniz'e dökülürler. Kaçan suyun miktarı yılda ortalama 1 milyar metreküpten fazladır.

Mühendis, "İlişki"yi 1964 yılında bulmuş ve de ispatlamış. "İlişki"nin olduğu, dünyanın döndüğü kadar kesin. Bazı kimseler "İlişki" yok diyebilirler; ama diğer bazı kimseler de, dünya dönmüyor diyebilirler.

"İlişki", Orta Anadolu'nun yukarda belirttiğimiz bütün kapalı havzalarının ve bütün göller mıntıkasının, en büyük problemlerinin tek çözüm yolu olduğu için, hayati önem taşımaktadır.

Mühendis, Anayasamızın 24. maddesinden yararlanarak, "İlişki"yi bir kitapçık halinde yayınlamak suretiyle millileştirmiştir. İlgi duyan herkes, milli kütüphaneye giderek bu kitapçığı okuyabilir ve "İlişki" hakkında daha fazla bilgi edinebilir. Buluş yerlidir, millidir. Her yıl birkaç kez dış seyahat vesilesi yaratan meraklılar, buluşu yabancıların marifeti imiş gibi göstermek niyetinden vazgeçmelidirler. Çünkü eminim ki, çabaları boşa gidecektir.

Mühendis, 5 yıllık süre içinde, hidroloji ilminin kendisine verdiği yeteneklerle, ne tarafından baksa gördüğü, neresinden başlasa vardığı "İlişki" sonucunu, artık münakaşa etmek gereksizdir diyor.

Çünkü bu 5 yılın sonunda, yani 1969 Temmuzunda, bir yıl önce Beyşehir gölündend kendi elimle attığım boyayı, Manavgat ve Köprüçay nehirlerinin pınarlarında kendi elimle yakaladım ve kendi elimle yakaladım ve kendi gözlerimle gördüm. Münakaşa edebileceğim tek şey "Gözlerimde renk körlüğü olup olmadığıdır" diyor.

Bunca yıl bekletilmiş problemleri daha fazla bekletmeye, hiç kimsenin, hatta devletin bile hakkı yoktur. Anayasamızın 41. maddesine göre.

Alenen yapılan bu boya deneyinden sonra, hala "İlişki" yoktur diyen varsa, gider boya deneyini tekrarlar. Hala Beyşehir gölünde "kaçak yoktur" diyen varsa, gider Kartutmaz kazısına bakar.

1969 Temmuzundan bu yana, muarızlardan bazıları Oymapınar barajı çalışmalarında yön değişikliği yapmak suretiyle, bazıları da "Beyşehir gölü ile Manavgat arasında dünyanın en büyük yeraltı gölüne rastlanmıştır" demek suretiyle, "İlişki" olduğu fikrine katılmışlardır.

Mühendis, Beyşehir gölünün kuzeybatısında 7000 metreküplük bir sahil kazısı yaptırmış. Kartutmaz kazısı. Böylece Beyşehir gölünden Akdeniz'e doğru, eski mevcutlara eklenen, yeni bir su akımı meydana getirmiş.

Bu akımın karakteristikleri ve alınan sonuçlar aşağıdadır.

Kartutmaz Kazısı Yardımı ile Beyşehir Gölünden Akdeniz'e Doğru Eski Mevcutlara Eklenen Yeraltı Su Akımı

Aylar	Su Akımın Debisi (lt/sn)	Akan Suyun Kümülatif Miktarı (m^3)	Göldeki Seviye (m)
1969 Kasım	384	995.328	1124.17
1969 Aralık	431	2.149.718	1124.21
1970 Ocak	320	3.006.806	1124.58
1970 Şubat	404	3.984.163	1124.74
1970 Mart	350	4.920.603	1124.96
1970 Nisan	405	5.970.363	1125.05
1970 Mayıs	439	7.146.181	1125.10
1970 Haziran	444	8.297.029	1125.02
1970 Temmuz	316	9.141.403	1124.91
1970 Ağustos	333	10.033.410	1124.73
1970 Eylül	347	10.932.834	1124.54
1970 Ekim	382	11.955.983	1124.48

Sonuçlar

1. Kaçak vardır.

2. Kaçak miktarları göl seviyeleri ile ilgili değildir.

3. Kaçaklar yıl boyunca süreklidir. Kesinti veya geri gelme olmamıştır.

4. YENİ METOD : Kazımızdaki kaçakların yıllık ortalama debisi 379 lt/sn ve Kasım ayı debisi 384 lt/sn olduğuna göre Beyşehir gölünün (bu kazının sonuçlarına nazaran) yıllık kaçak miktarı

$$1683 \times \frac{379}{384} = 1661 \times 10^6 \, m^3 \text{ tür.}$$

(Bak. Nisan 1970 Beyşehir Gölü ile Akdeniz'in ilişkisi Y. Özsoyeller, sahife 6)

Bu kazının benzerleri, gölün muhtelif sahillerinde de ve çok sayıda uygulanmalıdır.

5. Kartutmaz kazısından Akdeniz'e doğru akan suların, milyonlarca yıllık yeraltı yolları bozulmamıştır. Bundan sonra da kolayca bozulacağı veya tıkanacağı düşünülemez.

6. Kazı vasıtasiyle, Akdeniz'e fazladan gönderilen suyun yıllık miktarı Altınapa barajının aktif kapasitesinin 1.09 katı, Sille barajının ise 4 katı olmuştur.

7. 7000 m^3 lük kazı ile sağlanan yıllık miktar, 1000 m^3 lük ilâve kazı ve yosun mücadelesi yapılarak iki veya üç katına çıkarılabilir.

8. Bu tip kazılardan 20 adet Beyşehir gölünde, 10 adet Sugla gölünde yapılmakla, Orta Anadolu'nun su baskını problemi çözümlenebilecektir.

9. Orta Anadolu'dan göçler önlenebilecektir. Diğer faydalardan evvelce bahsedilmiştir.

Biz teknik elemanların, bu kutsal sorunları kendi çıkarlarımızın önünde ve her şeyin üstünde tutarak göreve koşmamız, boynumuzun borcudur.

Ancak borcun yerine getirilmesi için, teknik elemanlar grev hakkı ile mücehhez haysiyetli bir toplum halinde olmalıdırlar. Çünkü Anayasamızın 41. maddesi şöyle der :

YATIRIMLARI TOPLUM YARARININ GEREKTİRDİĞİ ÖNCELİKLERE YÖNELTMEK VE KALKINMA PLANLARINI YAPMAK DEVLETİN ÖDEVİDİR.

Kanun yapıcısı, kalkınma planlarının yabancılara yaptırılmasının sakıncalarını bildiği için, ÖDEVİ devlete yüklemiştir. Çünkü yabancıların yatırımlarımızı, Türk toplumunun yararına değil, kendi toplumlarının yararına yönelteceği, apaçık bir gerçektir.

Madde, teknik elemanları, Devletin bölünmez ve atılmaz bir parçası ve en gerekli dayanağı halinde tutmaktadır.

BİLİRKİŞİLİK HAKKINDA BİR İNCELEME

M. Ziya GÜLSOY
İnş. Y. Müh.

G İ R İ Ş

Odamız üyesi arkadaşlarımızdan önemli bir kısmı, odaya başvurarak mahkemelerde bilirkişi olarak çalışmak istediklerini bildirmişlerdir.

Aşağıda sunulan yazı dizisi, bu arkadaşlara (BİLİRKİŞİLİK) konusunda öz ve kısa bilgi vermek amacı ile hazırlanmıştır.

Bu bilgiler, halen yazılmasına başlanmış olan bir kitabımın, başlangıç kısmını teşkil eden bölümünden derlenmiştir. İncelemeye başlarken, eski Yargıtay Başkanlarından merhum İmran ÖKTEM'in mühendisler için söylediği şu sözleri yazıma başlangıç aldım.

Imran ÖKTEM'in toplumumuz için söyledikleri sözler :

(Mühendisler ve hakimler birbirlerini tamamlayan unsurlardır.

Hakimler kendi bilgileri dışında kalan olaylar hakkında çok zaman mühendislerin bilgilerine başvururlar.

Mühendisler, bu bilgileriyle hakimleri aydınlatırlar ve dolayısiyle Adalete hizmet ederdler. Onların Adalete hizmetleri büyüktür.

Ben hakimlik hayatımda çok zaman mühendislerin bilgilerinden faydalanmışımdır. Diğer taraftan mühendisler müsbet ilim adamlarıdır. Onların kafalarında karanlık düşünceler yer edemez. Hakimlerin eserleri dosyalar içerisinde unutulup gider, fakat mühendislerin eserleri tarih boyunca yaşar. Onlar meskenler kurarlar, şehirleri köyleri birbirine bağlarlar, yurda medeniyet getirirler.

Bu itibarla siz mühendisler mesleğinizle haklı olarak iftihar edebilirsiniz.)

BÖLÜM 1.

Bilirkişilik nedir?

Bilirkişi, kanunlarımızda kesin olarak tanımlanmamıştır. Sayın Prof. Faruk EREM, "Ceza Hukuku Usulü" adlı kitabında : Soruşturmada tesbit edilen vakıalardan, ihtisası sebebiyle netice çıkarmaya, hakim tarafından davet edilen kimseye bilirkişi denir demektedir. Yine Sayın Prof. Schwarz ise bilirkişi için : Ehlihibre, delillere teallük eden bir meselede haiz oldukları vukuf ve ihtisas kuvveti ile hakime yardım ile mükellef kimselerdir, diye önemli bir tanım vermiştir.

Sayın Prof. Dr. Baki KURU ise, "Hukuk Muhakemeleri Usulü" adlı kitabında bilirkişi için şu tanımı vermektedir :

(Dava ile ilgili vakıaların takdirinde, hakim tarafından bilinemiyen hususi ve teknik malûmata ihtiyaç duyulan hallerde, bilgi ve mütelâasına başvurulan üçüncü şahıslara) bilirkişi denir.

Örneğin, kamulaştırılan bir gayrimenkule takdir edilen kıymet, mal sahibi tarafından az bulunduğundan, kamulaştırma bedelinin arttırılması davası açılmış ise, takdir edilen kıymetin doğru olup olmadığı teknik ve özel bilgiye ihtiyaç gösterdiğinden, hakim bunun takdiri için bilirkişiye müracaat eder. Aynı şekilde bir trafik kazasında bunu yapan şoförün trafik kurallarına ne derece riayet ettiği ve kusurun ne nisbette kendisinde bulunduğunun tesbiti teknik ve özel bilgiye ihtiyaç gösterdiğinden, hakim bunun için bilirkiye müracaat eder.

Bilirkişi için verilen tanımlardan anlaşılacağı üzere, gerek hukuk ve gerekse ceza davalarında bilirkişi hakimin bilgi ve ihtisası dışında kalan konularda, bilgisine başvurduğu ve inceleme konusu alanında UZMAN olan kimsedir.

Yalnız unutulmaması gereken en önemli nokta :

(Bilirkişiye bir olayın aydınlanması için başvurulur.) hukuki sebepler - Hukuki problemler hakkında bilirkişiye başvurulmaz.

Bilirkişi inceleme konusu olay hakkında teknik bilgisine dayanarak malûmat verir ve bu malûmatından çıkardığı sonuçları bir RAPOR halinde açıklar.

BİLİRKİŞİ İLE ŞAHİD (Tanık) arasındaki farklar.

Bilirkişi, mütalâasına müracaat edilen olayın tanığı olmuş değildir, tam tersi ona böyle bir olayın meydana geldiği bildirilerek, o olay hakkında mütalâası istenir. Yani bilirkişi o olaya yabancıdır. Oysa, tanık o olayın nasıl oluştuğunu bizzat görmüş ve duymuştur. Tanık ancak gördüğünü ve duyduğunu anlatır, bunlar hakkında mütalâasını bildirmez. Tanık geçmişteki müşahedelerini anlattığı halde, bilirkişi haldeki müşahadelerini fenni bilgisine dayanarak mahkemeye bildirir.

Bilirkişilik, özel ve fenni bilgiyi gerektirdiği için herkes bilirkişi olamaz ve bu sebeple de herkes bilirkişiliği kabule zorlanamaz, oysaki şahitlik mecburidir.

Şunu da ilâve edelim ki, şahidi taraf gösterdiği halde, bilirkişi hakim tarafından seçilir. Şahid reddedilemediği halde, bilirkişi reddedilebilir. Bilirkişilik ve şahidlik bir kimsede toplanabilir. Örneğin bir trafik kazasının şahidi olan doktor, kazanın nasıl oluştuğuna dair şehadet ettikten sonra, kazada meydana gelen yaranın ne kadar zamanda iyileşeceğini tayin bakımından bilirkişilik yapabilir, böylece hem şahid ve hem de bilirkişilik yapan kimselere (Bilirkişi - şahid denir.)

Bilirkişiye Müracaat Etmeğe Lüzum Olup Olmadığına Hakim Karar Verir.

Hakim, bilirkişiye müracaat edilmesine lüzum olup olmadığını kendisi tesbit ve takdir eder. Taraflar da iddia ve savunmaları için bilirkişiye müracaat edilmesini isteyebilirler. Ancak bu isteğin hakim tarafından kabul edilmesi zorunlu değildir.

Bazı hallerde kanun bilirkişiye başvurulmasını açıkca emreder, örneğin 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 15. maddesi bu hususu açıkça ifade etmektedir. Bu hallerde hakim bilirkişiye müracaat etmeğe zorunludur. Bunun dışında hangi hallerde bilirkişiye başvurulacağını hakim tayin eder. Burada uygulamada rastgelinen şöyle bir durum vardır :

(Yüce Yargıtay, çözümlenmesi özel ve fenni bilgiye bağlı olan hallerde), hakimin bilirkişiye başvurmasının zorunlu olduğuna karar vermektedir.

Bilirkişilerin Seçilmesi ve Miktarları

Bilirkişi seçiminde son söz hakimindir. Hakim ilk önce üçten fazla olmamak üzere bilirkişi seçileceğini tesbit eder. Sonra taraflara bilirkişi seçmelerini söyler. Taraflar anlaşarak bilirkişi seçebilirse bunlar bilirkişi olarak kabul olunur, aksi takdirde bilirkişi hakim tarafından seçilir. (Resen)

Üç kişiden fazla bilirkişi seçilemiyeceği kanun hükmüdür. Buna göre, örneğin (Beş adet) bilirkişi seçilmesine kanuni imkân yoktur. Oysa, iki kişinin bilirkişi seçilmesi mümkündür. Ancak iki kişinin OYBİRLİĞİ ile karar verememeleri halinde, işin yeniden bilirkişiye havale edilmesi gerekeceğinden bilirkişinin tek sayıda olması (bir veya üç) zaman, emek ve masrafın tan ekonomi sağlar.

Bilirkişinin Reddedilmesi

Bilirkişiler seçildikten sonra, taraflar bilirkişinin seçimini öğrendiği tarihten itibaren üç gün içinde, mahkemeye müracaat ederek, bilirkişiyi red edebilirler.

Red sebebi bu üç günlük süre geçtikten sonra öğrenilse veya daha sonra meydana çıksa dahi, artık bilirkişi reddedilemez. Ancak taraflardan biri bu sebebe dayanarak bilirkişi raporuna itiraz edebilir, Yeni bilirkişi seçilmesini isteyebilir.

Uygulamada meydana gelen bir olayı açıklamak isterim :

İncelemenin yapılacağı gün, bilirkişi

husumet iddiası ile reddedilmiştir. (Husumetin nedeni, davalı tarafından bilirkişi aleyhine bir kuruşluk tazminat davasının açılmış olmasıdır.)

Bilirkişiliği Kabul Kaide Olarak Zorunlu Değildir.

Hakim tarafından seçilen bilirkişi, bilirkişiliği kabule mecbur değildir. Ancak o kimse doktor, ebe, mühendis gibi, sanatını alenen icra eden bir kimse ise (Bilgisine başvurulan bir hususu bilemeksizin sanatını icra etmesi kaabil olmayan kimselerden ise) bilirkişiliği kabule, mahkemeye gelmeğe, vazife görmeğe mecburdur. Mesleği ile ilgili olmayan bir konu nedeni ile veya hastalığı, görevi nedeni ile mazeret dilekçesi verilerek bilirkişilikten istinkâf edilebilinir.

Bilirkişi İncelemesi ve Raporu

Bilirkişinin verdiği fikre REY veya mütalâa denir. Bilirkişi, incelenecek meseleler hakkında incelemeler yapar. Buna bilirkişi incelemesi (ve bazan yanlış olarak KEŞİF) adı verilir.

Gerçi bilirkişi yapacağı inceleme sırasında bazı keşif muamelelerine de tevessül edebilir, ancak keşif, bilirkişi incelemesinin ayrılmaz bir unsuru değildir. Hakim tarafından bilirkişi seçimi yapıldıktan sonra, ona sorulacak soruların tesbiti gereklidir. Gerçi bilirkişi seçilmesini isteyen taraf sorulacak soruları hakime önceden bildirir, fakat bunların kesin şekilde tesbiti hakime aittir. O da tarafları dinledikten sonra bu soruları tesbit eder. Bilirkişi bu soruları alır (**uygulamada :** bu sorular ara kararı olarak duruşma zabtına geçmiştir, oradan alınır.) Bilirkişinin incelemesini yapıp rey veya mütalâasını bildirecek raporunun hazırlanması için kendisine bir müddet (mehil) verilir. Hakim bilirkişiye yemin verdirir, bu yemin incelemeden önce olabildiği gibi, raporunun verilmesinden önce de olabilir.

İnceleme konusu soruları aldıktan sonra, bilirkişi meseleyi tetkik ve icabında tarafları sorguya çeker. İnceleme ve sorgu sırasında tarafların hazır olması gerekli ise kendilerine bildirdilir. Davete rağmen her iki taraf veya birisi gelmez ise, bilirkişi incelemesine devam edebilir. İncelemede hakimin bulunacağı hususunda kanunda kesin bir hüküm yoktur. Yalnız incelemenin selâmet ile yapılabilmesi için hakimin de hazır bulunabileceğini kabul etmek gerekir. Bilhassa inceleme keşif mahiyetini aldığı hallerde hakimin bulunmasında zorunluk vardır.

İnceleme safhası bitince raporun yazılmasına sıra gelir. Asliye mahkemelerinde raporun yazılı olması gereklidir. Sulh mahkemelerinde sözlü mütalâa beyan olunabilir.

Bilirkişi birden ziyade ise, inceleme sonucu aralarında müzakere edilir, sonuca varılır, ortak rapor hazırlanır. Müzakere yapılmadan her bilirkişinin ayrı rapor yazması doğru değildir. Bilirkişiler aralarında anlaşamamışlarsa muhalif kalan bilirkişi muhalefet sebebini ya ortak rapora ek şeklinde veya ayrı bir rapor halinde mahkemeye bildirir.

Düzenlenen raporun belirli süre içinde verilmesi lâzımdır, bu sürenin geçirilmiş olmasının müeyyidesi kanunda yoktur. (1)

Raporların genel olarak üç nüsha yazılması (tarafların miktarına göre bu miktar arttırılabilir), tarafların isimleri, beyan olunan mütalâaanın gerekçesi ve görüş ihtilâfı halinde muhalefet sebebi, raporun tanzim tarihi ve bilirkişilerin imzaları bulunmak gerekir.

Rapor mahkeme kalemine verilince, başkatip raporun tevdi tarihini rapora işaret ederek, suretlerini taraflara tebliğ eder.

Rapora karşı tarafların durumu :

Rapor taraflara tebliğ edildikten sonra bir hafta içinde bu raporlara itiraz edilebilir. Aksi takdirde bilirkişi raporu kesinleşmiş olur. Mahkeme, bilirkişi raporu ile durumun gereği gibi aydınlanmadığı kanısına varırsa, önceki veya yeniden seçeceği bilirkişi vasıtası ile yeniden inceleme yaptırabilir. Yine, raporda, noksan unutulmuş veya açık, kesin olmayan yönlerin tamamlanması için, hakim yeniden bilirkişiye sorular sorarak ek rapor isteyebilir.

Uygulamada : (Genel olarak, taraf vekillerinin rapora karşı vermiş oldukları itiraz dilekçesinde ileri sürülen hususlar, hakim tarafından uygun görülürse; ek rapor, bunların cevaplandırılması şeklinde olmaktadır.)

Tamamlayıcı izahat için hakim bilirkişileri, tayin edeceği celseye davet ederek, bu celsede verilecek izahları zabta geçirir, ve zabtı imza ettirir. Taraflar sadece itiraz etmekle kalmazlar, yeni bilirkişi tetkikatı isteyebilirler, kanunumuz bilirkişi tetkikatı için bir tahdit koymamıştır. İkinci, üçüncü ve hattâ dördüncü bir tetkik yaptırılması

---

(1) Odamız, bilirkişilik için müracaat eden üyelerinden, verilen ödevi zamanında yapacağına dair yazılı taahütname almaktadır.

mümkün görülmektedir. (Uygulamada, bilhassa kamulaştırma davalarında, kira tesbiti davalarında, raporlardaki miktarlar arasında çok farklı sonuçlar bulunduğu hallerde, muhtelif bilirkişi incelemesi yapılmaktadır, ancak, her defasında mübayenetin giderilmesi hakim tarafından istenilmektedir.

Bilirkişi Raporunun Hukuki Değeri

Bilirkişi raporu kesin bir delil değildir, kanun ehlivukufun rey ve mütalâası hakimi takyid etmez, demek suretiyle bunu açıkca ifade etmiştir. Bilirkişiler resmi sıfatı haiz olsalar, kararı da ittifakla vermiş olsalar dahi durum aynıdır.

Hakim, bilirkişi raporlarındaki mütalâa ve istidlâlleri kendi objektif bilgilerine dayanarak takdir yetkisini haizdir. Ancak bu takdir hakkı mutlak ve hudutsuz değildir. Raporu tatmin edici bulmaz ise, sırf şahsi bilgisine dayanarak karar vermemek ve yeniden bilirkişi incelemesine gitmek lâzım gelir. Nitekim ikinci bilirkişi raporu da hakimi bağlamıyacağı gerekçesi ile üç ve dördüncü defa bilirkişi incelemesine gidebilir.

Bilirkişi, raporunda beyan ettiği mütalâasından dönemez. Esasen, dönmeden sonra vaki beyanına göre karar verilemez.

Bilirkişi verdiği mütalaadaki dikkatsizlik ve tedbirsizlikten doğan zararlardan sorumludur.

Bilirkişinin kasden hakikate aykırı rapor düzenlemesi cezayı gerektirir.

Bilirkişi Ücreti

Yaptığı hizmet karşılığında bilirkişiye bir ücret ödenir, bu ücretin miktarı hakim tarafından tayin edilir. (2)

Bu miktar az bulunduğu takdirde, yapılan çalışma açıklanarak hakime dilekçe ile müracaat edilerek ücretin arttırılması talep edilebilir. Hakimin ücret takdiri kararı bır ara kararı niteliğinde olduğu için, hakim bilirkişi raporunu gördükten sonra ücret hakkındaki kararını değiştirerek (ücretin miktarı genel olarak duruşma tutanağında yazılıdır.) Ücreti artırabilir. Ücretin ödenmesi zamanı için çeşitli uygulamalar vardır. İncelemenin sonunda veya raporun mahkeme kalemine verilmesini müteakip gibi.

---

(2) Odamız, bilirkişi ücretine itiraz edilmiyeceğine dair, üyelerimizden yazılı bir taahhütname almaktadır ki, kanımızca bu yanlış bir tutumdur.

BÖLÜM 2.
Bilirkişilik Çeşitleri

Bu inceleme yalnız mühendislik açısından yapılmıştır. Muhtelif mahkemeler tarafından yaptırılan bilirkişi incelemeleri şöylece özetlenmiştir.

2.1. Asliye Hukuk Mahkemeleri Tarafından Yaptırılan Bilirkişilikler.

2.1.1. — Kamulaştırma davalarına ait bilirkişilikler.

Genel olarak, üç kişilik bilirkişi heyeti tarafından yapılır. Bu üç kişiden birisi odamız üyesi, ikincisi, mimar odaları mümessili, üçüncüsü mal sahipleri listesinden hakim tarafından seçilir.

2.1.2. — Tapu tescil davaları, tapu iptal davaları.

Seçilen heyette, tapu ve kadastro mühendisleri ile beraber, bir mühendis üyede tefrik edilmektedir.

2.1.3. — Kira tesbiti davalarına ait bilirkişilikler.

Kiralanan yerin aylığı (1.000,— "Bin" Liranın) üstünde ise; bunlara ait kira tesbit davaları Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülür. Genel olarak üç kişilik bir heyet tesbit edilir. (Heyetin iki üyesi teknik eleman, bir mühendis bir mimar ve birde emlâk sahibi seçilmektedir.)

2.1.4. — Tesbit için yapılan bilirkişilikler.

Hasar, gayrimenkullerin halihazır durumlarının tesbiti, bu sınıfa girmektedir. Bazan bir kişilik, bazan da üç kişilik heyet tefrik edilmektedir.

2.1.5. — Müteahhit davaları, mukavele ihtilâfı, mukaveleden doğan alacaklar, (1.000,— liranın üstünde olanlar), ile ilgili bilirkişilikler.

Bilirkişi heyeti üç kişilik olarak seçilmekte, heyete, teknik eleman dışında, bir avukat, bir hesap uzmanı da dahil edilmektedir. Bazan üç üyede teknik eleman olmaktadır.

2.1.6. — Trafik davaları bilirkişilikleri.

Tek veya üç kişilik heyet halinde çalışma yapılmaktadır. Teknik eleman haricinde, trafik şubesi elemanlarından da tefrik yapılmaktadır.

2.1.7. — İş davaları bilirkişilikleri.

İş davalarına ait ihtilâflar, iş kazaları, güvenlik tedbirlerine ait tek veya üç kişilik heyetlerce yapılmaktadır.

Bu tür bilirkişilikler, genel olarak hepsi güvenlik müfettişi olarak çalışma yapanlar tarafından yapılmaktadır.

Hepsi de devlet memuru olan bu bilirkişilerin resmi sıfatları yanında ayrıca serbest çalışan müteahhitlik yapan ve üniversite hocalarından da istifade edilmesi temenni edilir.

2.2. Sulh Hukuk Mahkemelerince Yaptırılan Bilirkişilikler.

2.2.1. — Tahliye Davaları.

(İhtiyaç, yeniden yapım, esaslı onarım ve tadilat, kötü kullanma, sözleşmeye aykırılık) davalarına ait bilirkişilikler. Bunlar için tek veya üç kişilik heyet tefrik ediliyor. Heyetin bir üyesi daima teknik eleman olmaktadır.

2.2.2. — Kira Tesbit Davaları.

Aylık kira miktarı 1000 liranın altında olan davalarda, genel olarak tek bilirkişilik inceleme yapılmaktadır. Üyesi daima teknik eleman olmaktadır.

2.2.3. — Kat Mülkiyetine Ait Bilirkişilikler.

634 sayılı kat mülkiyeti kanunu çok yenidir. Uygulamada çok değişik ihtilaf arzetmektedir.

(Kat ilavesi, çatı katının tam kata çevrilmesi, masrafların ortak giderlerin hesabı, taras katın kullanılması, müstakil bölümlerin değiştirilmesi, gayrimenkullerin kat mülkiyetine çevrilmesi, müstakil bölüm hisse nisbetlerinin bulunması) gibi davalarda genel olarak iki kişilik bilirkişi heyeti tefrik edilmektedir. Heyetin bir üyesi mühendis, veya mimar, bir üyesi de tapu idaresi elemanlarından olmaktadır.

2.2.4. — İzaleyi Şuyu Davaları.

Gayrimenkullerin şuyuun izalesi için açılan davalarından bir kişilik (bazan iki, bazan da üç kişilik heyet seçilmektedir. Üyenin birisini Tapu idaresinden seçme yoluna gidilmektedir.) Bilirkişi ile inceleme yapılmaktadır.

2.3. Ahkamı Şahsiyeye Bakan Sulh Hukuk Mahkemelerince Yaptırılan Bilirkişilikler.

Esasen sulh hukuk mahkemesinin vazife bölümü dolayısıyle ayrılan bir kısmı olup, İstanbulda bu iş için tefrik edilen mahkeme sayısı dört adettir.

2.3.1. — İzaleyi Şuyu Davaları.

Terekeye ait gayrimenkullerin izaleyi şuyu davaları için tek veya iki, üç kişilik heyet tefrik edilir. Heyet üyesinden birisi genel olarak tapudan seçilmektedir.

2.3.2. — Terekeye ait menkul veya gayrimenkullerin kıymetinin tayini.

Gayrimenkullerin kıymeti, halihazır durumları için genel, olarak tek kişilik teknik eleman seçilmekte, menkuller için ise, muhamminler tefrik edilmektedir.

2.3.3. — Harca esas teşkil eden gayrimenkul kıymetinin tayini.

Terekeye dahil gayrimenkullerin harç için tesbit edilen kıymetleri genel olarak bir kişilik bilirkişi ile yapılır.

2.4. Ticaret Mahkemeleri Bilirkişileri.

Tarafların tüccar olması veya aktin ticari olması bakımından bu tür davalara ticaret mahkemelerinde bakılır.

2.4.1. — Mukavele akitlerinden doğan ihtilâflar ve alacaklar.

Genel olarak üç kişilik bilirkişi heyeti seçilir. İKİ teknik eleman dışında bir hesap uzmanı, veya bankacı heyete tefrik edilir.

2.4.2. — Sermaye artışı için yaptırılan gayrimenkullerin değerlerinin tesbiti.

Genel olarak üç kişilik bilirkişi heyeti (üçüde teknik eleman) olarak seçilir.

2.5. İcra Mahkemeleri.

2.5.1. — Satılacak gayrimenkullerin durum tesbiti ile kıymetinin takdiri.

İzaleyi şuyu için satılacak gayrimenkuller, veya ipotek satışları için, ilana çıkmadan halihazır durum ile kıymet takdiri yapılır. Daha önceden bilirkişi incelemesi yapılarak esasen bir rapor dosyada mevcuttur. Daha çok bu raporda yazılı olan durumdan farklı bir dedğişiklik var mıdır, kıymet artması azalması tesbit edilir. Genel olarak tek kişilik bilirkişi seçilir.

Bu Yazının Hazırlanmasında İstifade Edilen Eserler

1 — **Prof. Dr. Baki KURU**
Hukuk Muhakemeleri Usulu (1968 - Ekim)

2 — **Prof. Dr. Necip BİLGE**
Medeni Yargılama Hukuku (1967)

3 — **Celâl Erdoğan (Ankara 4. S. H.)**
Tahliye ve Kira Tesbiti Davaları (1970)

4 — **Sedat ERDOĞAN**
İstimlâk Kanunu ve Tatbikatı (1965)

5 — **Halit ÇELENK (Avukat)**
Akşam Gazetesi (9 Nisan 1968)

6 — **Ziya GÜLSOY**
(İstimlâk Bilirkişi Kılavuzu - İnş. Müh. Odası 1968)

7 — **M. Burhanettin ÜNAL (İst. 8. S. H. Başkâtibi)**
Kira Tesbiti Kat Mülkiyeti ve Tahliye

ÖĞRETMENLER BOYKOTU VE KAMU GÖREVLİLERİNİN GREV HAKKI KONUSUNDA R A P O R

Boykot konusunda, yurdumuzun en büyük hukuk bilginlerinin, Anayasamızı hazırlıyan otoritelerin görüşlerini yayınlıyoruz.
Türk basınında ilk kez yayınlanacak olan bu rapor için gerekli izni veren Türk Hukuk Kurumuna ve onun Sayın Başkanı Prof. Muammer Aksoy'a teşekkürlerimizi bildiririz.

T.M.H.

1969 yılının son ayında iki öğretmen sendikasının (TÖS ve İLK-SEN'in) ayrı ayrı karar verip sonra beraberce yürüttükleri "Öğretmenler Boykotunun hukuksal niteliği", özellikle, "çeşitli kanunlarda yer alan ve öğretmenlerin yaptığı boykota uygulanabileceği sanılan bazı hükümlerin Anayasaya aykırı olup olmadığı"nın Anayasa Mahkemesince incelenmesinin söz konusu olduğu bugünlerde büyük önem taşımaktadır.

Hukuk Devleti ilkelerini savunmayı ve bu yolda gerekli faaliyetlerde bulunmayı tüzüğünde amaç olarak ilân etmiş bulunan Türk Hukuk Kurumunun daveti üzerine, bizler bu konular üzerinde duran hukukçu ve sosyal politika uzmanları olarak aşağıda kısaca formüle edilmiş olan görüşleri dile getirmeyi (hukukun üstünlüğüne ve onun toplum ihtiyaçlarına cevap vermekle zorunlu ve görevli pek önemli bir araç olduğuna inanmış kimseler sıfatiyle) meslekî bir ödev saydık :

1 — Öğretmenlerin uyguladığı sözü geçen eylemin, **Anayasamızın tümü, ilkeleri ve gerçekleştirmek istediği düzenin özü** gözönünde bulundurulduğu zaman —ki özellikle anayasal denetim bakımından, **doğru yorumlamanın, ancak böyle geniş bir amaçcı yorum olacağı** şüphesizdir— Anayasa düzenimizin yasakladığı bir fiil olarak kabul edilebilmesine imkân yoktur. Genellikle memurların ve özellikle öğretmenlerin, bizim Anayasamıza göre **grev haklarının mevcut olup olmadığı** konusunun tartışılmasına bile hacet kalmaksızın —ki bu konu üzerinde aşağıda 2 numaralı bentte durulacaktır— belirtmek isteriz ki, **1969 yılının sonunda Türk Öğretmenlerinin uyguladığı eylem,** Anayasamızın özellikle 47 nci maddesiyle düzenlenmek istenilen grev eyleminin kapsamına girme durumunda (veya zorunluğundad) olmayan **"toplu bir düşünce açıklaması"**dır.

Grevin pek önemli bir unsuru olan **"mücadele amacı"** (belli bir mücadele hedefi), öğretmenlerin sözü geçen **boykot**unda (ve bu nitelikteki eylemlerde) mevcut olmadığından; bir **gösteri,** bir **uyarma,** bir **protesto** amacı güden bu eylem, grev gibi meslekî yararların savunulmasına **doğrudan doğruya yönelmiş bir savaş (mücadele) aracı** niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle, dört günlük kısa bir süre için öğretmenlerin gönüllü olarak uyguladıkları (sadece derslere girmemelerinden ibaret bulunan) ve **anayasal hakları ve güvenlikleri hiçe sayılan kişiler** olarak, **diğer bütün uyarma ve protesto yollarını da denedikten** ve onların etkisizliğini gördükten sonra başvurdukları bu son kademedeki protesto eylemini, "genellikle memurların (hatta öğretmenlerin) **grev hakkının Anayasamızca tanınmamış olduğu** tezi", herhangi bir yargı ve gerekçeye dayanılarak **benimsenmiş olsa bile** —ki 2 numaralı bentte yer alan açıklamalarımız bunun **söz konusu olamıyacağını** ortaya koymaktadır— **hukuka aykırı bir eylem** sayabilmek **mümkün değildir.**

Bundan ötürü, ilk bakışta "protesto boykotunu, yani sözü geçen eylemi **cezalandırır gibi görünen** çeşitli yasa hükümleri"ne, **"Anayasaya uygun yorumlama metodu"** sayesinde "hukuken caiz" ve "bir temel hakkın (yani **birlikte düşünce açıklama hürriyetinin)** kullanılması ile bağdaşır" bir anlam kazandırılması gerektiği kanısındayız. Mahkemeleri bağlayacak böyle bir yorum, Anayasanın üstünlüğü prensibinin kâğıt üstünde kalmaması ve birbiriyle çatışır (bağdaşmaz) mahkeme kararlarına meydan verilmemesi bakımından da zorunludur.

2 — Anayasa Mahkememizin yapacağı anayasal denetimde, maddeleri ve kelimeleri, **Anayasanın tümünden, sisteminden** ve özellikle **Anayasamızın gerçekleştirmek istediği "hukuksal-siyasal-sosyal düzen"**den kopmuş olarak **doğru bir biçimde yorumlamağa** imkân yoktur. Bir Anayasa hükmünü yorumlamada, Anayasanın çeşitli hüküm ve kurumlarının uygulanış biçim ve kapsamlarının da gözönünde tutulmak suretiyle değerlendirilmesi ve Anayasa düzeninin ayakta dururluğunun sağlanmasına önem verilmesi, Anayasa Hukukunda lüzumlu; bizim toplumumuzun koşulları ve bizim Anayasamızın nitelikleri bakımından ise elzemdir.

İşte bu "geniş anlamda amaçcı yorumlama metodu"nu ve Anayasa Mahkememizin baş görevinin, **"Anayasa düzenimizin tümünün korunması** (başka bir deyimle Anayasanın 2 nci maddesinde ve Başlangıç kısmında dile getirilen **ilkelerin** ve ayrıca bizim hukuk sistemimize benzer **bütün uygar ülkelerde genellikle geçerli olan hukukun üstün kural ve prensiplerinin** sınırlarını ve ana hatlarını çizdiği **anayasal düzenin özüne bekçilik yapmak)** olduğunu gözönünde tutarak, memurların ve özellikle öğretmenlerin **grev** hakkı konusunda da şu sonuca varmaktayız :

a) Anayasamızca, genel olarak Türklerin temel hakları arasında ilân edilen grev hakkını düzenleme amacıyle, Anayasanın 47 nci maddesinde kendisine yer verilen fıkra, cümle ve kelimeleri, **"çağdaş, demokratik, insan haklarına dayanan, sosyal bir hukuk düzeninde** (ve hele bütün vatandaşlara insan onuruna yaraşır yaşama şartlarını gerçekleştirmeyi çeşitli hükümlerinde yükümlenmiş bir anayasal düzende), grev hakkının, **yüzbinlerce vatandaştan** (yani kamu görevlilerinden) —hiçbir zorunluk yok iken— **esirgenmesi** sonucuna ulaştıracak" biçimde yorumlamak, başka deyimle, şu veya bu kelimeyi, **demokratik düzenimize zıd sonuçların çıkarılmasına alet** olacak biçimde "dar ve katı kelimecilik" zihniyeti içinde değerlendirmek, asla caiz değildir. Böyle bir tutum, çağdaş hukuk anlayışı ile bağdaşamıyacağı gibi Anayasanın ve **Anayasa denetimi**nin bir toplumda, özellikle az gelişmiş bir toplum olduğu halde çağdaş klâsik (neo-klâsik) demokrasi dü-

zenini benimsemek isteyen Türkiye gibi bir toplumda taşıdığı (ve taşımak zorunluğunda bulunduğu) anlam ve önemle açıkça çatışır. Böyle olunca, 47 nci maddedeki **şu veya bu kelimeden**, ya da onun **karşıt kavramının dil kuralları bakımından taşıyabileceği anlamdan**, niteliklerine yukarıda kısaca değindiğimiz **Anayasa düzenimize** (özellikle demokratik, insan hakları temeline dayanan, sosyal hukuk devleti olma niteliklerine) **açıkça ters düşen**, o Anayasa düzeninin **gerçekleştirmek istediği hukuksal, siyasal ve sosyal rejimle çatışan** bir takım anlamlar çıkarmak yoluna gidilemez. Başka bir deyimle, 47 nci maddenin kelimelerinden çıkarılacak ve hele bugün **çıkarılması gereken anlam**, bir takım kelimeler üzerindeki **soyut dil oyunlarına** asla dayandırılamaz Böylece kamu görevlilerini, özellikle bunlardan **"hakimiyet yetkisi ile donatılmamış ve gördükleri hizmetin durması, Devletin devlet olarak durması** anlamını taşımıyanları", insan haysiyetine yaraşır bir düzeyden ve güvenceden yoksun bırakıldıkları halde, **kaderlerine boyun eğmeğe mahkûm eden** bir yorum, benimsenemez; ve böyle bir yorum, **"Anayasanın anlamı"** olarak kabul edilemez.

b) **Bir denge ve tepki Anayasası** olan 1961 Anayasasının, kamu görevlilerine vatandaş ve kamu görevlisi olarak tanıdığı bir takım temel hakları ve güvencelerin, artık devamlı ve sistemli surette **"gereği gibi işlemez ve böylece hukuksal ve sosyal fonksiyonlarını yerine getiremez** hale" gelmiş bulunduğu bir zamanda, bu **fonksiyon tutukluğunu gidermeğe yönelen bir yeniden denge sağlama** zorunluğu da, sendika ve grev hakkına **artan bir ağırlık ve önem** kazandırır. Bu durumun da, yapılacak yorumda, önemli bir etken olarak hesaba katılacağı şüphesizdir. **Danıştay kararlarının bile zaman zaman uygulanmadığı** bir ortamda, kamu görevlilerinin **sosyal güvenlik** içinde bulunmalarını ve **sosyal adalete uygun hayat düzeyine** ulaşabilmelerini ve —öğretmenler söz konusu olunca— öğretim ve eğitimin **Türk toplumunun ve Türk halkının çoğunluğu yararına işler** bir niteliğe kavuşmasını, artık **sadece siyasal** iktidarların takdirlerine, siyasal hesaplarına, kısacası **ihsan ve atıfetlerine bağlamak** asla doğru değildir. Aksi halde, (yani memurların grev hakkı **tanınmaz ve bunun** sonucu olarak onların meslekî haklarının adalet ve ihtiyaçlara göre de düzenlenmesi tamamen siyasal iktidarların keyiflerine bırakılırsa) **böyle bir çözümü kabul eden hukuk düzeni**, Anayasamızın getirmek istediği —belli niteliklere sahip— demokratik düzen olamaz. Zaten **meşru bir baskı aracı olan sendika hakkını** —46 ncı maddesinde— **kamu görevlileri için** de tanımış olan bir anayasal düzende, "kamu görevlileri temsilcilerinin (sendikaların), **yönetime geniş ölçüde katılması gerçekleştirilmemiş**" olduğu halde grev hakkını tanımamak", Anayasamızın 11 inci maddesine konulan pek önemli bir kuralla **(bir temel hakkın özüne dokunulamıyacağı** prensibiyle) bağdaşmaz. Başka bir deyimle, sendika hakkı **sosyal fonksiyonunu yerine getiremez hale sokulmuş**, sendika hakkının **özü zedelenmiş** ve memur sendikaları **alelâde dernekler** durumuna düşürülmüş olur.

c) Nihayet zamanımızda demokratik bütün ülkelerde, memurların sendika ve grev haklarının **pek önemli muhtevaya sahip bir düzeye ulaştırıldığı** (bu ülkelerin kamu görevlileri lehine, ya **yönetime katılmayı sağlayan çözümleri** kabul ettiği, ya da **hem grev hakkını ve hem de yönetime katılmayı** gerçekleştirdiği) gözönünde bulundurulursa, yukarıda belirttiğimiz görüşlere **öncelikle** itibar edilir. (Belirtelim ki, **memurun yönetime katılma hakkını tanımadığı halde**, memurdan, özellikle öğretmenden **grev hakkını esirgeyen**, hele greve giden öğretmenleri veya benzer memurları **cezalandıran** demokratik hiçbir toplum artık yoktur). Zira Anayasa Mahkememiz, **bütün uygar devletlerde geçerli olan hukuk prensiplerini**, anayasal denetimde mihenk taşlarından biri olarak kabul etmiştir; ve Anayasa Mahkememizin, öğretmenlere (ve onlara benzer kamu görevlilerine) bizdeki şartlar

altında grev hakkını tanımayan bir yorum ve içtihada iltifat etmemesi, aynı kuralın normal sonucu olmak gerekir.

İşte bu nedenlerle, **bugün Anayasamızı, yorumlama** durumunda olanların, **ondan memurların** —hiç değilse öğretmenler gibi hâkimiyet yetkileriyle donatılmamış, (hâkimiyet görevleriyle yükümlü olmayan) kamu görevlilerinin— **grev hakkına sahip olduğu görüşünü çıkarmaları,** Anayasamızın ruhuna, özüne, bütününe, amacına, zamanımızın ihtiyaçlarına tamamen uygun düşen bir yorum teşkil eder. Bu ise, doğru olan yorum demektir.

d) Yukarıda kısaca belirtilen nedenlerle, öğretmenlerin ve benzeri kamu görevlilerinin, **uzun süre** için ve belli bir meslekî hedefe ulaşma amacıyla yaptıkları (yani yukarıda değindiğimiz protesto ve uyarma boykotu sınırlarını aşan) grev eylemleri dahil, bizim **Anayasamızın çerçevesini aşmaz;** ve bunun sonucu olarak da, bu eylemler nedeniyle herhangi bir hukukî yaptırımın (müeyyidenin) uygulanması söz konusu olmaz. Kuvvete başvurma yoluna gidenler ve çalışmak isteyenlere engel olanlar hakkında, **bireysel yaptırımların** söz konusu olabilmesi, grev eyleminin niteliğini etkileyemez. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Anayasamızın kamu görevlilerinin veya genellikle çalışanların grev hakkını (işçilerde olduğu gibi) **açıkça zikretmemiş olması,** bu hakkın **Anayasa çerçevesi içinde kamu görevlilerine tanınmadığını ifade etmez.** Hele Anayamızın memurların grev eylemini **açıkça yasaklamaması** olgusu (vakıası), onun "memurların grev yapmalarının **cezalandırılmasını istemediği**" konusunda, kesin bir kanıttır.

f) Son olarak belirtmek gerekir ki, zamanımızda **sosyal haklara** muhteva kazandıran **Sosyal Devlet ve Hukuk Devleti** anlayışına aykırı düşen çözümler, **çağdaş demokratik düzenin** (özellikle az gelişmiş ülkelerde) yaşayabilmesi şansını ciddi surette azaltır. "Haklarının çiğnendiğine inanan kişiler"ın Devletten hak arayabilmelerini ve böylece **"toplum düzenine razı olmaları"**nı kolaylaştıran demokratik kurumlardan biri, özellikle çağdaş demokrasilerde belki başta geleni, "grev hakkı"dır. Bundan ötürü, geniş bir çalışanlar zümresi olan kamu görevlilerine bu hak tanınmazsa, böyle bir hukuksal, sosyal ve siyasal düzen, **gittikçe artan ve sivrileşen hoşnutsuzluklara** doğru sürüklenir; giderek **demokratik düzenin yaşaması bakımından da tehlikeli bir ortamın doğmasına** sebep olabilir. 38 sayılı Kanunun Anayasaya uygunluğunu kabul eden kararının gerekçesinde, "rejim için geçici tehlikeleri bile önleyici tedbirleri almayı" **Anayasa düzenimizi korumanın normal bir sonucu** olarak kabul eden ve bu endişeleri hesaba katmak suretiyle **anayasal denetimi uygulayan** (değerlendiren) Anayasa Mahkememizin, **rejim bakımından "patlamalara müsait ortam yaratıcı" bir istidat taşıyan "grev hakkı yasaklamalarını"** —Devlet görevlerinin her an yerine getirilmesi bakımından kesin zorunluluk olan görevler söz konusu olmadıkça— "düzenin devamını sağlama amacı" bakımından da reddetmesi gerekir. Anayasa Mahkememizin başta gelen görevleri arasında, mevcut **"Anayasa düzenini, rejimi ayakta tutmak görevi"**nin de bulunduğu hatırlanınca, yüksek mahkememizin gereken kararları alarak anayasal düzeni korumasının, kaçınılmaz mantıkî bir sonuç teşkil edeceğini kabul etmemek için hiçbir sebep yoktur.

Sonuç :

Belirttiğimiz nitelikteki kamu görevlilerinin dışında kalan **memurların grev hakkı ile çatışan** yasal hükümleri, **bu hakkı zımnen tanımış ve asla yasaklamamış olan Anayasaya** uygun hale getirmeye "Anayasaya uygun yorumlama metodu" sayesinde imkân bulunamazsa, bu gibi hükümlerin **Anayasaya aykırılıktan ötürü iptal edilmesi** gerekecektir.

Öğretmen boykotu ve kamu görevlilerinin grev hakkına ilişkin Raporu, bugüne kadar imzalayan hukukçu ve sosyal siyaset uzmanı kişilerden bazıları

Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu
İstanbul Anayasa Komisyonu ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü, Anayasa Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Ragıp Sarıca
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, İdare Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Lütfü Duran
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, İdare Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Ord. Prof. Dr. Abdülhak Kemal Yörük
Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Hüseyin Nail Kubalı*
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Vakur Versan
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. İsmet Giritli
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Üyesi, İdare Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Münci Kapani
Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, Kamu Hukuku Profesörü (Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Bahri Savcı
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi, Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. İlhan Arsel
İstanbul Anayasa Komisyonu üyesi, Ankara Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Profesörü.

Prof. Dr. Faruk Erem
Ceza Hukuku Profesörü (Ankara Hukuk Fakültesi) (Türkiye Barolar Birliği Başkanı)

Prof. Dr. Mümtaz Soysal
Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Üyesi, Anayasa Hukuku Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Muammer Aksoy
İstanbul Anayasa Komisyonu Üyesi ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü, Anayasa Hukuku Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Uğur Alacakaptan
Ceza Hukuku Profesörü, Ankara Hukuk Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Bülent Nuri Esen
Anayasa Hukuku Profesörü (Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. İlhan Unat
Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Yaşar Gürbüz
Anayasa Hukuku Profesörü, ODTÜ. İdarî İlimler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Cahit Talas
Temsilciler Meclisi Üyesi ve Kurucu Mecliste Çalışma Bakanı (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Fehmi Yavuz
Temsilciler Meclisi Üyesi ve Temsilciler Meclisinde Millî Eğitim Bakanı (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Cemal Mıhcıoğlu
Amme İdaresi Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Nermin Abadan
(Siyasal Bilgiler Fakültesi) (ve Münih Üniversitesinde misafir Profesör)

Prof. Dr. İbrahim Yasa
Sosyoloji Profesörü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Prof. Dr. Aytekin Ataay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Öztekin Tosun
Ceza Hukuku Profesörü (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Ümit Doğanay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Mübeccel Kıray
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Profesörü

Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Edip Çelik
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Adnan Güriz
(Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Erol Cansel
(Ankara Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. Ayhan Önder
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Mukbil Özyörük
İdare Hukuku Doçenti (Ankara Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Eralp Özgen
Ceza Hukuku Doçenti (Ankara Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Çetin Özek
(Ceza Hukuku Doçenti (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Yılmaz Günal
Ceza Hukuku Doçenti (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Murat Sarıca
Anayasa Hukuku Doçenti (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Aydın Aybay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Ergun Özsunay
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Rüçhan Işık
İş Hukuku Doçenti (Ankara Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Server Tanelli
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Nuri Karacan
(İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi)

Doç. Dr. Saim Üstündağ
(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Taner Timur
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Cevat Geray
'Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Mete Tuncay
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Üren Arsan
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Vahdet Aydın
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Tuncer Bulutay
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç. Dr. Sait Dirik
Sosyal Siyaset Doçenti (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Doç Dr. Mehmet Selik
(Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Yüksel Ersoy
Ceza Hukuku kürsüsü (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Necat Erder
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dr. Rona Aybay
Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Anayasa Hukuku Öğretim Üyesi

Dr. Alpaslan Işıklı
İş Hukuku Kürsüsünde (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Cem Eroğul
Anayasa Hukuku Kürsüsünde (Siyasal Bilgiler Fakültesi)

Dr. Ülkü Azrak
İdare Hukuku Kürsüsünde (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dr. Yıldırım Uler
İdare Hukukun Kürsüsünde (Ankara Hukuk Fakültesi)

Dr. Pertev Bilgen
Anayasa Hukuku Kürsüsünde (İstanbulHukuk Fakültesi)

Dr. Ersan İlal
Anayasa Hukuku Kürsüsünde (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dr. Mehmetcan Köksal
İdare Hukuku Kürsüsünde (İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dr. Adil Özkol
İdare Hukuku Kürsüsünde (Ankara Hukuk Fakültesi)

Dr. Kurthan Fişek
Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Kürsüsünde

odamızdan

DUYURU

26 Aralık 1970

Türkiye'nin gittikçe artan ekonomik güçlükleri, keskinleşen sosyal çelişkileri en uç noktaya doğru itmek eğilimi taşıyor. Ülkemiz, kapitalist yoldan kalkınmanın doğal sonucu, bugün bir YOKSULLAŞMA SÜRECİ içindedir.

Akıldışı ve utanç verici zamlar, bir yandan, iktidarın ekonomik hayat üstündeki iktidarsızlığını belgelerken; öte yandan, bizzat devletin yaptığı fiyat artışları da bu zam furyasını ayrıca kamçılıyor.

Yükselen fiyatlar yanısıra, ağırlığı yalnız çalışanlar üstüne bindirilen adaletten uzak vergilendirme, yurdu katlanılmaz bir "vergi cehennemi"ne çevirmiştir.

Tüm bunlara karşılık, anayasaya aykırı ve anti-demokratik Personel Kanunu ile teknik elemanların hem çalışma saatleri artırılmış hem de ücretleri dondurulmuş, hattâ azalmıştır. Kanun 1 Aralık'ta yürürlüğe girdiği halde, üyelerimiz Aralık ayı maaşlarını henüz alamadılar. Üstelik, intibak şartları bile daha belirlenmedi.

Ayrıca, bunlar yetmiyormuş gibi, iktidarca tezgâhlanan kaba baskı kanunları (Odalar Kanun Tasarısı) ile, teknik eleman, yeni ücret sisteminin gerektirdiği disipline boyun eğmek zorunda bırakılmak istenmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası, yoğunlaşan genel direniş potansiyelini gözönüne alarak, üyelerini bütün yurt çapında uygulanacak etkin eylemlere hazır olmaya çağırır.

Bu nedenle, eylemleri gerçekleştirecek ortamı hazırlamak, gerekli fikir ve güçbirliğini sağlamak amacıyla, 28 Aralık'ta Standartlar Enstitüsü'nde saat 18.00 de toplanacak olan FORUM a katılmak öncelik ve zorunluk taşımaktadır.

Mücadelenin tek yolu, ancak, DAYANIŞMA İÇİNDE, BİLİNÇLİ VE SÜREKLİ EYLEMLERDİR.

1321 Sicil numaralı üyemiz Raşit Bayındır'ın 29.11.1970 günü aramızdan ayrıldığını üzüntüyle bildiririz.

1909 yılında Bolu'da doğan Raşit Bayındır ilk ve orta tahsilini Bolu'da tamamladıktan sonra 1933 yılında Nafıa Fen Mektebi'ni, 1948 yılında da İstanbul Teknik Okulu Mühendislik kursunu bitirmiştir. Denizli, Tokat, Sinop, Bolu illerinde Nafıa Fen memuru, Bolu, Çankırı illerinde Bayındırlık mühendisi, Maraş, Bolu, Burdur illerinde Bayındırlık müdürü olarak hizmet gördükten sonra 1959 yılında kendi isteği ile emekli olmuştur. 1959 - 1963 yılları arasında Bolu'da serbest proje ve taahhüt işleri yapmıştır. 9.8.1963 — 28.2.1969 tarihleri arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Amasya, Çorum, Tokat ve Bolu illerinde kontrol mühendisi olarak çalışmış, 1.3.1969 tarihinden vefatına kadar olan sürede ise Bolu Bayındırlık mühendisi olarak çalışmıştır.

İnşaat Mühendisleri odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

LİBYA'DA İNŞAAT İHALESİ

Libya Tripoli hava alanı ve terminal bürosunun ve diğer binalarının yapımı ihaleye çıkarılmıştır.

Libyadan ihale evrakı isteme ve geri gönderme süresi 15 Ocak ile 15 Mayıs 1971 tarihleri arasında sınırlandırılmıştır.

Bu işe ait ihale ön yazısının İngilizce nüshası oda merkezinde görülebilir.

TMH

DUYURU

(4370) sicil numaralı üyemiz Ersin Arıoğlu kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.
Eskisi geçersizdir.
Duyurulur.

DUYURU

(6705) sicil numaralı üyemiz F. Tevfik Alpaslan kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.
Eskisi geçersizdir.
Duyurulur.

DUYURU

(4583) sicil numaralı üyemiz Mehmet Erol Ormancı kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.
Eskisi geçersizdir.
Duyurulur.

DUYURU

1695 sicil numaralı üyemiz Rifat Erünsal kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir. Eskisi geçersizdir.

DUYURU

4147 sicil numaralı üyemiz Şen Göray'ın soyadı evlenme dolayısıyla **"Sülün"** olarak değişmiştir. Duyurulur.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN TEKNİK YARDIM PROGRAMI ÇERÇEVESİNDE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE UYGULADIĞI PROJELERDE MÜNHAL UZMANLIKLAR

T. M. M. O. Birliği, Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtından almış olduğu bir yazının ekini teşkil eden Birleşmiş Milletlerin Teknik yardım programı çerçevesinde çeşitli ülkelerde uyguladığı Projelerde münhal uzmanlıklar ile ilgili bilgileri Odamıza göndermiştir.

İlgilenecek Sayın Üyelerimiz Odamızda bu bilgileri görebilirler.

KONFERANS

Yük. Müh. Bülent EPİR'in 5 Ocak 1971 Salı günü verilecek olan konferansı 2 ŞUBAT 1971 SALI saat 17.30 tarihine ertelenmiştir. Duyurulur.

Yer : İnşaat Mühendisleri Odası.

T M H

ŞAP ENSTİTÜSÜ PROJE YARIŞMASI ERTELENDİ

Evvelce 7/117 sayılı kararname ile kabul edilen esaslar dahilinde Bayındırlık Bakanlığınca serbest bürolara yaptırılacak olan Ankara Şap Enstitüsü Tevsii Tesisleri proje hizmetlerinin bu defa ertelenmiş olduğu anılan Bakanlıktan alınan bir yazıdan öğrenilmiştir.

İlgilenen sayın üyelerimize duyurulur.

MESLEKTE 40. YILINI DOLDURMUŞ BULUNAN ODAMIZ ÜYELERİNİN BİYOGRAFİLERİ VE 40. YIL DOLAYISIYLA DÜZENLENEN JÜBİLE HAKKINDAKİ AYRINTILI HABERLER GELECEK SAYIMIZDA YER ALACAKTIR.

(TMH)

okurların forumu

MESLEKTE 40 YILINI DOLDURMUŞ OLMANIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

İnşaat Mühendisleri Odasının Geleneksel bir himmeti olan 19 Aralık toplantısında bu yıl biz de bulunduk. Bu toplantıda bulunma bahtiyarlığı, kendi hesabıma 40 küsur senelik hizmet hayatımın bir iltifatı olarak telâkki edilebileceğine kaniim.

Profesyonel bir yazar olmadığım için sözlerimin müsamaha ile karşılanmasını temenni eder bu sayfalarda bütün meslektaşlarımı hürmet ve muhabbetle selamlarım. Sözlerimin dimağlarda muteber bir yer bulamayacağını ve satırlara belki de bir göz gezdirmekten başka bir itibar da göremiyeceğini biliyorum. Zira mesleki büyük himmetler içinde emeği olan ve bu akşamki toplulukta bulunan pek değerli ve bilgili arkadaşlar arasında çok daha iyi düşünenler bulunacağı şüphe götürmez bir gerçektir. Bu itibarla yazılarım biraz ürkek görünecektir. Ama bu sayfadaki sözlerim evvelâ kulağınıza oradan da kalbinize sızan bir muhabbet yağmuru olacaktır.

Sevgili arkadaşlarım bu aziz topraklarda 40 küsür yıl fasılasız mihnet ve meşakkatle dolu hizmet görenler kuşağında naçizane ismimiz olduğundan mağrur değilsekte mahcup da değiliz. Zira kafamızda kıvrılan meselelere cevap bulmak için uzun tecrübe ve müşahadelerimizi teorinin içine yerleştirme çabasını göstermek maksadiyle bilmediklerimizi sorduk öğrendik. Bize öğretildiği gibi zararları gidermeyi faideyi getirmeye daima tercih ettik. Müsbeti göstermeyi menfiyi teşhirden eyi bulduk. Hatayı saklamayı onu doğru göstermek kadar zararlı telakki ettik, ve hiçbir zaman iyi dediğimizden daha iyisi olamıyacağını da iddia etmedik. Ve bu sayede de teori ile tecrübeyi denk düşürme rahatlığını meslekî bir saadet olarak gördük bu hususlarda değişemeyen gerçekleri günlük ve fani hırslara feda etmedik bize hocalık edenlere ve bize yol gösterenlere sonsuz minnet ve şükranlarımızı sunar hayatta olmayanlara da Cenabı Haktan Rahmet dileriz.

40 yıl evvel... sene 1930 Cumhuriyetimiz henüz 7 yaşında, bizler genç mühendis olarak Ankaraya geldik. O zaman şimdiki gençlik parkı deve dikeni ile dolu bir bataklık, Çubuk barajı inşaa halinde, Ankaranın en büyük binaları bir elin parmakları kadar az, Ulus'taki Büyük Millet Meclisi binası, İş ve Ziraat Bankaları ile İstasyondaki Devlet De-

miryolları binası, İsmet Paşa Kız Entitüsü ve Türk Ocağı binası işte o kadar. Nafıa Vekaleti Anafartalardaki Koç hanında kirada, Belediye binası şimdiki yerinde ahşap iki katlı bir ev, şehrin en uzak binası şimdiki kızılay binası ondan biraz sonra meyva bahçeleri başlıyor. Ankara yalnız İstiklâl savaşının yükünü taşımış değil İmparatorluğun da ihmal ettiği bir şehirdi. Görünürde kalkındırılacak bir ülke ve orta çağdan son çağa geçirilecek bir insan topluluğu vardı.

Akşamları yegane dertleşme ve istirahat yerimiz Millet Meclisi Bahçesi... İstanbuldan gelen demir yolu Kırıkkaleden sonra devam etmiyor. İşlemekte olan bugünkü demiryollarının hemen hepsi inşaa halinde. Teknik teşkilât dar, para yok, kadro yok, fakat herşeye rağmen müsbet neticelere erişmek için temel şartın inanmak ve irkilmemek olduğu dersini hocalarımızdan almıştık. O zamanki derslerin yarı saati böyle telkinlerle geçerdi.

İşte bu imanla ve yine bu şartlarla biz; çok ulvi heyecanlar içinde kendimize göre bazı hizmetler gördük kanısındayız. Bu hizmetleri görürken en mukaddes varlığımız olan gençliğimizi ve hayatımızı harcadık.

İnsanlar en sevdiğini vermedikçe ulvi olamıyacağı inançıyla gençliğimizi seve seve bu uğurda feda ettik. Zira yürüdüğümüz yolun sonunu; şuur ve vicdanımızda hiç bir şüphe ve karanlık olmadan görüyoduk. İnsanların en büyük düşmanı önlerinde duran dev aynası olduğuna inanarak bu aynadan daima kaçındık. Zira bu aynanın fani duyguları tatmin etmesine karşılık, gerçekleri getirmediğini de yine hocalarımızdan öğrenmiştik. İşte bu şartlar altında merdivenin ilk ve son basamakları arasındaki bu hizmet hayatımızda o zamanın icabı olarak bazen bir kelebek kadar ürkek ve tereddütlü bazan da bir sel gibi insafsız olduk. Hepsi geldi geçti. Şimdi artık kalan ömrümüz; devlet hizmetinde geçen bu meşakketli ömürden çok kısadır. Bunu hiç düşünmüyoruz ama unutmuyoruz da...

Geçmişi gömülmüş bir mazi sayan telakki; istikbal için bir netice alamıyacağını düşünerek geçmişi de daima gözönünde tutumaktayız. Geleceği kavramak için geçmişi her fırsatta anıyoruz.

Torunlarına eserler bırakmış büyük bir milletin naçiz ferdi olarak devlet hizmetindeki fikriyatı; teneffüs ettiğimiz havanın terkibine sokmuş olmanın hazzı ve saadeti ile her zaman iftihar ediyoruz.

Sözlerimle geçmiş 40 yılı anlatayım derken kendimizi anlatmak gibi enfüsi bir hataya düşmeden sözlerimi şöyle toparlamak isterim.

Bu uzun yolda yürürken zemin çok ham ve yorucu idi. Öyle yerler geldi ki gördüğümüz izlerden istifade ettik, öyle yerler geldi ki ne bir iz ne bir işaret yoktu, bu yolda bu şartlarda yürümenin yani 40 yılı geçirmenin nasıl bir emek mahsulü olabileceğini bu satırları yazan söylemese de okuyan teslim eder sanırım.

Şimdi artık yol aydınlık ve rota bellidir. Bu yolda yürüyerek kıymetli eserler verecek ve yarının ümidi olan; bizden sonraki meslektaşlarımız, o yol üstünde bazen sendeliyerek bazan da çalıları yararak geçmiş bu heveskâr ağabeylerinin ayak izlerini ve o izlerin o yollarda ne kadar emekle çizildiğini bilmem görecekler mi?

Görürlerse bize bir teselli ve o tesellide bu emeklerin bir mükafatı olacaktır. Artık oldukça tecrübeli sayılması gereken bir ağabeyi olarak belirtmek isterim ki bizden evvelki meslektaşlarla bizim yaptığımız gibi bizden sonraki meslektaşlarımızın da diğerleri ile akıl ve gönül birliği yaparak dostluk köprülerinin kurulmasını temenni ederim.

Eğer bu birliği temin edemez ve bu köprüyü kurma maharetini gösteremezsek aynı dünya üzerinde ve aynı takvim yılında yaşadığımız başkaları ile kendimizi mukayese ederek sırat köprüsünden daha müsamahasız bir yol üzerinde yapayalnız ve yaya olarak yürüme zorunda kalacağımızı işaret etmek isterim.

Hepinizi hürmet ve muhabbetle selâmlarım.

KIRK YIL

Dostlar.. mutlu günümüz. Meslekte kırk yıl doldu.
Ama.. saçlar ağardı her kes ihtiyar oldu.
Ne yazık ki.. bizde güç azaldı, gönül soldu.
Sevgili bir çok arkadaş da rahmetli oldu.

Kırkaltı yıl önce ne kadar gençtik gürbüzdük.
Tatlı hayal peşinde ne derece coşkunduk.
Yurdumuz harap, yol, köprü, fabrika, baraj yok.
Bunları yapacaktık.. bizde emel, azim çok.

Hepimiz hırslı, has duygulu Atatürk genci.
Vatan hizmetleri var.. ondan almıştık emri.

Bu gayretle sıvadık kolu... girdik okula
Karıştık bizler gibi temiz arkadaşlara

Hepimizde bir sevgi, sonsuz sıcak saygılar
Bu gençler birbirine bağlı.. gözler parıldar
Okulda ciddî, saf bir hava.. yüksek bir vekâr
Acı, tatlı günler.. unutulmaz hatıralar

*
* *

Cumhuriyetin ilk yılları... Türklerin şanı
Şerefli.. ihtişamı. Sarmıştı hep cihânı
Coşmuş Ulusumuz.. tüm neş'eli heyecanlı
Bizler ise.. Okulda.. Atatürkün evlâtları
Valansiya.. Sonya.. çınlatıyor her tarafı
Kabil mi göz açmak?. Tıkamalı kulakları
Cuma.. Pazar.. yok.. okumak gerek kitapları
O çetrefil formüller.. ve adetler tufanı
Şaşkınlık içinde birden.. ruhumuzu sardı.
Gümüşsuyunda altı yıl ne emek ne çaba
Bir çok kara kaplılar devirdik. Dala.. çıka

Ne çetin yıllar geçti.. fırtınalar atladı
Zorlu meslekmiş... sanki, gök kubbesi çatladı

*
* *

Tamamladık okulu.. Bin dokuzyüz otuz da
Dağıldık.. görevlere.. bizim Anadoluda
Bilemez.. genç kuşak.. ne durumdaydı bu toprak
Yıkık.. dökük bir ülke.. bütün menbalar kurak

Önümüze ne çıksa.. onu geçer aşardık
O yıldan bu günedek büyük işler başardık

Aşkla.. şevkle.. çalıştık bu ülkünün emrinde
Bizim çok harcımız var bu yurdun temelinde

Çok şükür.. Vatan şimdi büyük imâr yolunda
Mühendisler saf olmuş... Yürüyorlar kolunda

Severiz.. tutkunuz biz.. bu güzelim Vatana
Borcumuzu ödedik Ulu önder Ata'ya

Vardık açık alınla.. Bin dokuzyüz yetmişe
Hesapları kapatıp teslim ettik Millete.....

19/12/1970

Hüsamettin TAMKURAR
İnşaat Yüksek Mühendisi

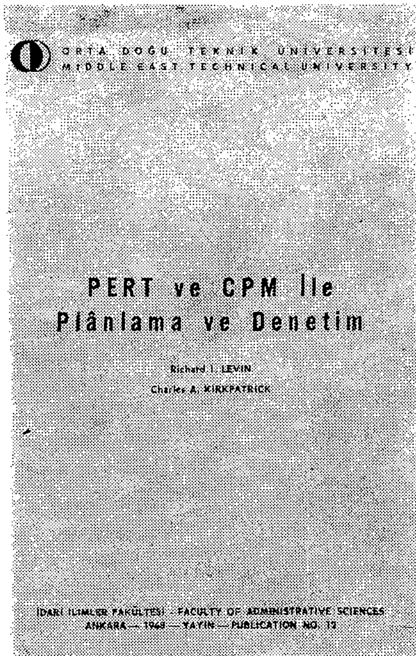
KİTAPLAR ARASINDA

Claude Julien

AMERİKAN İMPARATORLUĞU

ÇEVİRENLER
Tahsin Saraç
Aysel Gülercan

Hitit Yayınları

Amerikan İmparatorluğu

Yazan : Claude Julien

Çevirenler : Tahsin Saraç - Aysel Gülercan.

Hitit yayınları - Varol Matbaası - Ankara 1969 513 sahife.

Amerika, sınırları belli klâsik imparatorlukların yerini almış, sınırları belirsiz yeni bir imparatorluktur. Dünya nüfusunun ancak yüzde altısını teşkil eden bu halk, tüm dünya üretiminin yarısından fazlasını tüketir. Her yere sermaye ve mal ihraç, her yerden beyin ithal eder. C.İ.A. casusluk örgütü ile ya da, vakıflar perdesi altında her örgüte sızar. Beğenmediği hükümetleri devirir. Bütün dünyadaki Amerikan sömürü oyunlarını belge ve formülleriyle açıklayan bu eser, ülkemizde cereyan eden ve ilk bakışta anlaşılmaz görülen oyunları çözmekte, büyük bir yardımı olacaktır.

Kitabın bölümleri : İmparatorluğun tarihi - bugünün imparatorluğu - sonuçlar.

Fiatı : 20,— lira

İsteme adresi : Hitit yayınları

Bayındır sokak 27 Yenişehir ANKARA

PERT ve CPM ile Plânlama ve Denetim

Yazanlar :
Richard I. LEVIN
Charles A. KIRKPATRICK

O.D.T.Ü. İdari İlimler Fakültesi İşletmecilik Bölümü Öğretim üyelerinden bir kurul tarafından, İngilizce aslından dilimize çevrilmiştir.

O.D.T.Ü. İ.İ.F. yayını, yayın No. : 12

Güzel İstanbul Matbaası - Ankara 1968, 184 sahife.

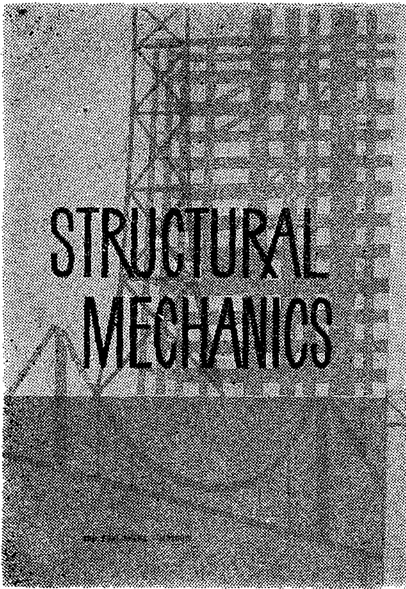
Kitap, PERT (Program Evaluation and review technique - Program değerlendirme ve gözden geçirme tekniği) ve CPM (Critical path method - kritik geçit yöntemi) adlı proje yönetim ve denetleme tekniklerini anlaşılır bir şekilde açıklamak amacıyla hazırlanmıştır.

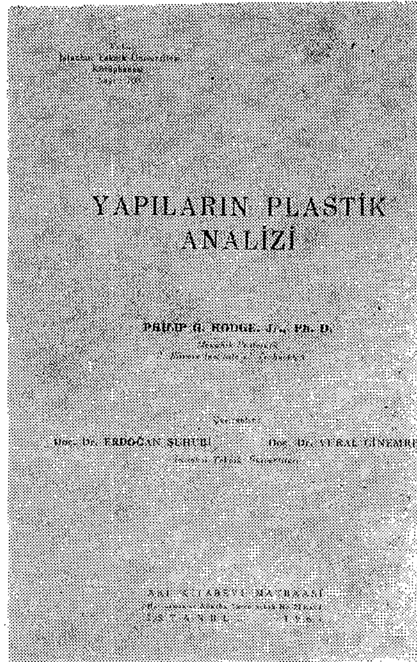
Yurdumuzda da, yavaş yavaş tanınmaya ve kullanılmaya başlanılan bu yeni yöntemlerin kullanılması ya da hiç olmazsa bu yöntemler hakkında bilgi sahibi olunması gereklidir.

Dokuz bölümden kurulu olan kitapta ilk sekiz bölüm PERT yöntemine 9. Bölüm ise CPM'ya ayrılmıştır. Kitapta ayrıca, 10 sahifelik bir Türkçe - İngilizce terimler sözlüğü, geniş bir bibliyografya, iki ek tablo ve "proje planlamasında kullanılan" diğer yöntemleri anlatan bir bölüm ek olarak verilmiştir.

Fiatı : 13,— TL.

İsteme adresi : O.D.T.Ü. Kitap Satış Bürosu - Ankara

STRUCTURAL MECHANICS

A. Darkov ve V. Kuznetsov

Kitap 703 sahifedir.

Bu klâsik yapı statiği ilgili bütün teorileri ve konularla ilgili bir çok uygulamaları kapsamaktadır.

İçindekiler :

— Yapıların kinematik analizi

— Kirişler

— Üç mafsallı kemer ve çerçeveler

— Makaslar

— Uzay kafesler

— Kinematik metodla tesir çizgileri

— Toprak basıncı ve istinat duvarları hesapları

— Şekil değiştirme Enerjisi teorisi ve Deplasman hesabında genel metod

— Hiperstatik bağlı sistemlerin kuvvet metodu ile hesaplanması

— Mütemadi kirişler

— Hiperstatik kemerler

— Yüksek dereceden fazla bağlı sistemlerin analizi

— Kombine edilmiş açı metodu

— Yüksek derecede Hiperstatik sistemlerde gerilme analizi ve yaklaşık metod

— Plastik Analiz

Fiat : S. S. C. B. de 68.00 TL.

Kitap Sovyetlerde 5. baskısını yapmıştır ve bir çok dillere çevrilmiştir.

YAPILARIN PLASTİK ANALİZİ

Yazan :
Philip G. HODGE,
Jr., Ph. D.
(İllinois Üniversitesi Mekanik Profesörü)

Çevirenler :
Dç. Dr. Erdoğan ŞUHUBİ,
Dç. Dr. Vural CİNEMRE.
(İ.T.Ü. İnş. Fak. Mukavemet kürsüsü)

İ.T.Ü. Kütüphanesi Sayı : 708
Arı Kitabevi Matbaası İstanbul, 1967.

412 sahife, 140 şekil, 12 tablo.

Kısa bir zaman öncesine kadar yapıların inceleme ve boyutlandırılması lineer elâstisite teorisi ile yapılmaktaydı. Son zamanlarda yapıların incelenmesinde plastik analiz metodu kullanılmaya başlanmış ve ekonomi, hesap kolaylığı ve gerçek durumu daha iyi yansıtabilmesi açısından bu metodun klasik elastik metoda göre bir çok üstünlükleri olduğu kabul edilmiştir.

Yurdumuzda da bu metodun kullanılma zamanı gelmiştir. Özellikle elastik sınır içinde büyük şekil değiştirmelerine dayanıklı olan, çelik ve aleminyum gibi homojen ve sünek yapı malzemeleri için bu metod rahatlıkla uygulanabilir ve oldukça önemli ekonomik yararlar sağlar.

Bir öğretim ve uygulama kitabı olan eser, üç ayırt ve 13 bölümden meydana gelmiş. Her bölümün sonuna yararlanılacak geniş bir kaynak listesi, problemler ve gereken bölümlere bazı temel teoremlerin ispatları konulmuştur. Kitap ayrıca bazı elemanter bilgileri tekrarlaması bakımından hem mühendislik öğrencilerine, hem de pratikteki tecrübeli meslektaşlarımıza yararlı olacaktır.

Kitabın bölümleri : Kirişlerin ve basit çerçevelerin göçme incelenmesi - Göçme incelemesi metodları - çerçeve yapı örnekleri - Plastik kiriş ve çerçevelerde yer değiştirme - Genel Yükleme - Göçmeye karşı boyutlandırma - Çerçeve ve kemerlerde eksenel kuvvetler - Bileşik gerilmelerin genel teorisi - Bileşik gerilmelere maruz kirişler - Plakların eğilmesi - Kabukların limit analizi - Düzlem gerilmede problemler - Plastik yapıların çarpma yüklemesi.

Fiatı : 29,50 TL.

İsteme adresi : **İ.T.Ü. Kitap Satış Bürosu, Taşkışla - İstanbul.**

İŞ GÜÇLÜĞÜ, İŞ RİSKİ VE TEMİNİNDEKİ GÜÇLÜK ZAMLARI KONUSUNDA TEKNİK ELEMAN KURULUŞLARININ GÖRÜŞLERİ

Kalkınma plânımızda öngörülen yatırımların gerçekleştirilmesi ve üretimin artırılması için gerekli teknik hizmetlerin çeşitli meslek, dal ve kademelerindeki teknik eleman eksikliği devlet yayınları ile belgelenmiştir.

Temel yatırım ve üretimin hemen hemen tümünün kamu sektörünce gerçekleştirildiği ve bunun yükünün kamu teknik elemanları tarafından taşındığı gerçeği ortada iken 657 ve 1327 sayılı Devlet Personel Kanunları ile teknik elemanların daha zor Sosyal ve Ekonomik şartlar içine itilmeleri ülkemizin kalkınması yönünden endişe vericidir.

Devlet Personel Kanunu ile aynı derecedeki kamu personeline verilen ücretlerde meydana gelen ortalama artış oranının % 133,5 olmasına karşılık teknik personel ücretlerinde azalma olmuştur.

Bu gerçekler karşısında, gereken nitelik ve sayıda teknik elemanın kamu kesiminde hizmet yapmasını sağlamak ve bu personeli gerektiği yerde çalıştırabilmek için Personel Kanununda, teminindeki güçlük, iş güçlüğü ve iş riski zamları öngörülmüştür. Kanunun intibaklar konusunda doğurduğu anormalliklerin düzeltilmesi için yapılacak yasama çalışmaları yanında yukarda adı geçen zamların, aşağıda açıklanan esaslar dahilinde teknik personele uygulanmasını yurt gerçekleri ve çıkarları bakımından zorunlu görmekteyiz.

1 — Temininindeki güçlük zammı araştırma, plânlama ve projelendirme gibi yatırım öncesi; inşaat, montaj, tesis ve bu işlerin kontrolluğu gibi uygulama; üretim ve işletme ile ilgili teknik hizmet meslek ve katlarına verilmelidir. Ancak böylece teknik hizmetlerin her dal ve kademesi için gerekli elemanın sağlanması olanaklıdır.

Yetişmiş ve üstün verimlilik çağındaki dinamik teknik personel için verilecek zammın mutlak değer olarak daha yüksek olması zorunludur.

Tecrübe sağlanması bakımından, başlangıç derecelerindeki teknik personelin uygulama, üretim ve işletme alanların da daha fazla teşvik edilmeleri gereklidir.

2 — İş güçlüğü zammı için işin sorumluluk yüklemesi ile, işin yapılmasında normal iş koşulları dışında bazı zorluklar yaratan koşulların bulunması öngörülmüştür.

Güçlük yaratıcı koşulların her derecedeki personel için objektif olarak eşit olacağı kabulü ile, iş güçlüğü zammı bütün dereceler için eşit olmalıdır. Bu zam iş koşuları devam ettiği sürece verilmelidir.

3 — İş riski zammı teknik personelin hayat ve sağlık bakımından bir risk ile karşı karşıya bulunması halinde verilecektir. İş ve iş yeri koşullarına göre farklı derecelerdeki riskler için tesbit edilen risk zammı her derece için eşit olarak uygulanmalıdır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI **İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI**

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI

MİMARLAR ODASI **ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASŞ**

TÜRKİYE TEKNİKERLER SENDİKASI **T. TEK. ÖĞRETMENLERİ SENDİKASI**

T E K S E N

TEKNİK PERSONEL SENDİKASI

657 SAYILI DEVLET PERSONEL KANUNU EK MADDESİ İLE İLGİLİ TEKNİK PERSONEL İÇİN TEMİNİNDEKİ GÜÇLÜK, İŞ GÜÇLÜĞÜ VE İŞ RİSKİ ZAMLARI YÖNETMELİĞİ TASARISI

1 — 657 ve 1327 sayılı kanunlara göre personel istihdam eden yatırımcı, üretimci ve işletmeci kuruluşlarda çalışan teknik personele aşağıdaki zamlar verilir.

2 — Teminindeki Güçlük Zammı

Araştırma, etüd, plânlama ve projelendirme işlerinde fiilen çalışan teknik personele,

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	50	75	200	250	275	300	300	275	250	200	150	100

İnşaat, montaj, tesis işleri ile bu işlerin teknik kontrolunda fiilen çalışan teknik personele :

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	100	125	250	275	275	275	275	250	225	175	125	50

Fiilen üretim işlerinde çalışan teknik personele :

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	100	125	250	275	275	275	275	250	250	200	150	100

Fiilen hizmet işletmelerinde, bakım ve onarım işlerinde çalışan teknik personele :

Derece	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Gösterge puanı	100	125	150	175	200	200	175	175	175	125	75	25

İntibak ettiği derecede gösterilen gösterge puanı karşılığı teminindeki güçlük zammı devamlı olarak verilir.

3 — İş Güçlüğü Zammı

— İşin, yatırım öncesi, uygulama, üretim veya işletme aşamalarında teknik karar mesuliyeti veya mali mesuliyet gerektirmesi halinde : 150
— İşin, maddi, kazai ve özel sorumluluk yüklemesi halinde : 100
— İşin, açık arazide yapılması halinde : 100
— İşin seyyar ve hareketli olması halinde : 50
— İşin normal ve belirli zamanlar dışında çalışma gerektirmesi halinde : 50
— İşin, vardiyeli çalışma gerektirmesi halinde : 50 gösterge puanı olmak üzere **her derece için eşit iş şartlarına uyan en yüksek iş güçlüğü zammı, teminindeki güçlük zammına ek olarak ve iş şartları devam ettiği sürece verilir.**

4 — İş Riski Zammı

— İşin asit, zehirli gaz ve madde, patlayıcı madde radyo aktivite gibi tehlikeli unsurlar ile devamlı temas gerektirmesi halinde : 200
— İşin yeraltında çalışmayı gerektirmesi halinde : 200
— İşyerinde kaza ihtimalinin bulunması halinde : 150
— İşin herhangi bir organda bozulmaya sebep olacak bir aleti devamlı kullanmayı gerektirmesi halinde : 150
— İşin anormal iklim şartlarında çalışmayı gerektirmesi halinde : 100
— İşin, nüfusu 5000 den az olan meskûn bir yerde oturmayı gerektirmesi halinde : 50 gösterge puanı olmak üzere, personelin iş şartlarına uyan en yüksek puan risk zammı, teminindeki güçlük zammına varsa iş güçlüğü zammına risk şartları devam ettiği sürece ek olarak verilir.

5 — Teminindeki güçlük, iş güçlüğü ve iş riski zamları için tesbit edilen gösterge puanları karşılığı tutarı hesaplanmak üzere, her yıl bütçe kanunları ile tesbit edilen katsayı ile çarpılacak rakamlardır.

6 — Bu yönetmelikte gösterilen gösterge puanları ve tarif edilen hizmet şartları ve nitelikleri yatırımcı Bakanlıklararası kurulacak bir Kurulca takdir ve tesbit edilir.

7 — Bu Yönetmelik 1.12.1970 tarihinde yürürlüğe girer.